

Forhandlingerne i folketingsåret 1971-72. Nr. 7

Sp. 7036, den 4/9 1972.

Formanden: Vi går derefter over til dagsordenen, som det er min agt, så vidt det er muligt, at afvikle i dag.

Man gik altså til:

Anden behandling af forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 157) findes i tidenden sp. 5278 og 5347, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2793).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om folkeafstemning vedrørende forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 206) findes i tidenden sp. 5278 og 5347, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2793).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Formanden: Jeg minder om, at taletiden, da der er 2 lovforslag til behandling, for ordførerne er indtil 1 time, for andre medlemmer indtil 1/2 time og for ministre indtil 3 timer.

Poul Dalsager: Markedsudvalget har nu afgivet en omfattende betænkning med et

[Paul Dalsager.]

meget fyldigt bilagsmateriale, som skulle give tingets medlemmer god mulighed for at stifte bekendtskab med de motiver og de bevæggrunde, der ligger til grund for den argumentation, som såvel tilhængere som modstandere af Danmarks medlemskab af De europæiske Fællesskaber anlægger.

Det er et stort og omfattende arbejde, som hermed er tilendebragt, og dette tillige med den debat, der har fundet sted i det seneste års tid, samt det materiale, som er offentlig tilgængeligt, skulle nu også give vælgerne mulighed for ved folkeafstemningen den 2. oktober at træffe den afgørelse, som jo til syvende og sidst er vælgernes afgørelse.

En stor del af den offentlige debat og også diskussionen i markedsudvalget har drejet sig om Danmarks mulighed for indflydelse på udviklingen i fremtiden som medlem af De europæiske Fællesskaber. Kritikken er her i høj grad gået på det faktum, at Danmark ved at indtræde i Fællesskaberne på visse begrænsede områder må afgive en del af sin suverænitet. Der er vel grund til at fremhæve, at præcis det samme gælder for samtlige de andre medlemslande såvel store som små.

Der er vel også grund til at fremhæve, at netop denne form for samarbejde har større tilslutning hos de små lande i Fællesskaberne, end den har haft hos de større.

Et andet moment, som i denne forbindelse bør nævnes, er efter min opfattelse dette, at der samtidig er tale om mulighed for udvidelse af vor indflydelse, nemlig en udvidelse af vor indflydelse på, hvad der skal ske i det fremtidige Europa. Danmark kan af mange og indlysende grunde ikke være interesseret i ikke at have indflydelse på, hvilken udvikling der sker i netop den verdensdel, hvor vi selv bor, en udvikling, som vi på godt og ondt vil være afhængige af, uanset om vi vælger at blive medlem af EF eller ej.

Der har været givet udtryk for, at vi i Danmark under de hidtidige forhold under alle omstændigheder har kunnet træffe egne og selvstændige beslutninger. Jeg er af en anden opfattelse, nemlig denne, at en lang række af de beslutninger, som vi i Danmark har måttet træffe på det økonomiske område, i meget høj grad har været resultatet

af de påvirkninger og det pres, der er kommet til Danmark udefra på grund af vor store afhængighed af verden omkring os og på grund af den store udenrigshandel, som Danmark har. Vi vil altid være afhængige af omverdenen og følsomme for pres af økonomiske begivenheder i andre lande, og det vil derfor være i Danmarks interesse at kunne få indflydelse på de beslutninger i verden omkring os, som under alle omstændigheder vil påvirke vore egne muligheder for at træffe beslutninger.

Det er helt naturligt af stor interesse, hvilke muligheder den danske regering, folketinget og den danske befolkning har for at få afgørende indflydelse på udviklingen i Fællesskaberne, hvis vi bliver medlem. Der er grund til at slå fast, at i det hidtidige fællesmarked har det været de nationale parlamenter, som på afgørende vis har ført kontrol med og har truffet beslutning om Fællesskabets handlinger. I den debat, der er foregået, har man ofte kunnet møde den påstand, at vigtige og afgørende beslutninger træffes i Bruxelles, uden at medlemslandene har mulighed for at gøre deres indflydelse gældende. Dette er naturligvis ikke tilfældet. Det er min opfattelse, at såfremt man forsøgte at opbygge et internationalt samarbejde, som fratog de nationale parlamenter og regeringer en vigtig kontrolmulighed og mulighed for selv at træffe vigtige beslutninger for deres eget lands vedkommende, ville et sådant samarbejde meget hurtigt bryde sammen.

Med hensyn til den store debat, der har været dels i offentligheden, dels i markedsudvalget om det grundlovsmedholdelige i den beslutning, der skal træffes, vil jeg gerne erklære mig fuldstændig enig med mindretallet i dets udtalelse i betænkningen, idet man siger:

„Mindretallet mener, at det må være folketinget, der tager stilling til spørgsmålet om grundlovens fortolkning.“

Jeg er som sagt enig i denne opfattelse, men jeg er ikke enig i det, mindretallet herefter anfører, nemlig at man finder, at denne fortolkning vil ske på et ensidigt grundlag. Der foreligger for markedsudvalget og for folketinget et meget fyldigt materiale udarbejdet af justitsministeriets lovkontor, ligesom der i udvalget er forelagt materiale udarbejdet af juridiske pro-

et pres, der er kom-
a på grund af vor
rden omkring os og
idenrigshandel, som
tid være afhængige
omme for pres af
er i andre lande, og
nmarks interesse af
i de beslutninger
under alle omstæn-
re egne muligheder
r.

t af stor interesse,
i danske regering,
re befolkning har for-
else på udviklingen
vi bliver medlem-
st, at i det hidtidige
været de nationale
gørende vis har ført
iffet beslutning om
r. I den debat, der
e kunnet møde den
; afgørende beslut-
s, uden at medlems-
or at gøre deres ind-
e er naturligvis ikke
pfattelse, at såfremt
ge et internationalt
de nationale parla-
en vigtig kontrol-
for selv at træffe
r deres eget lands
sådant samarbejde
mmen.

store debat, der har
den, dels i markeds-
dlovsmedholdelige
træffes, vil jeg gerne
g enig med mindre-
betænkningen, idet

er, at det må være
r stilling til spørgs-
us fortolkning.
; i denne opfattelse,
i det, mindretallet
g at man finder, at
ske på et ensidigt
r for markedsudval-
t et meget fyldigt
af justitsministeriets
i udvalget er fore-
let af juridiske pro-

7039

4/9 72: 2. beh. af f. t. l. om Danmarks tiltrædelse af EF og om folkeafstemning.

7040

[Poul Dalsager.]

fessorer, artikler osv. både af tilhængere og
modstandere af den fortolkning, som mar-
kedsudvalgets flertal mener er den rigtige,
nemlig at der ikke kan være tvivl om, at
grundlovens bestemmelser om suverænitets-
afgivelse er overholdt.

Det er af markedsministeriet over for ud-
valget oplyst, at den rådsdeklaration, hvori
Luxembourgforliget indgår, er en del af
grundlaget for Danmarks tiltrædelse af De
europæiske Fællesskaber, hvorfor en op-
hævelse af Luxembourgforligets bestemmel-
ser ikke kan ske, medmindre der er enighed
herom i medlemslandene. Dette er naturlig-
vis interessant, idet Luxembourgforliget jo
instituerer den såkaldte vetoret.

Jeg finder i øvrigt, at debatten om denne
vetoret i nogen grad har været ført på vild-
spor. Sagen er jo nemlig den, at denne
vetoret aldrig har været anvendt, idet man i
forhandlingerne i Ministerrådet aldrig lader
en situation komme så langt, at et land
føler, at det er nødvendigt at anvende veto-
retten. Det har jo netop været karakteri-
stisk for samarbejdet i De europæiske Fæl-
lesskaber, at man har talt sig til rette om
de fremskridt, man agtede at foretage, og i
de tilfælde, hvor man ikke har kunnet tale
sig til rette, har man ladet forslaget falde.

Jeg anser også dette for at være en natur-
lig ting, idet jeg ikke tror på, at et inter-
nationalt samarbejde overhovedet kan fore-
gå, hvis man forestillede sig, at nogle lande
gav sig til at nedstemme andre lande i
spørgsmål, som de pågældende lande anså
for at være af afgørende betydning.

Hvad angår Norden og De europæiske
Fællesskaber, ser det ud til, at der stadig er
nogen, der tror på, at det nordiske sam-
arbejde kan være alternativet til det sam-
arbejde, som man skaber i De europæiske
Fællesskaber. Jeg finder det her nødvendigt
at henvise til, at alle nordiske forhandlinger
om et økonomisk samarbejde af den karak-
ter, som vi her taler om, jo desværre ikke har
ført til noget resultat. Jeg tror bestemt ikke,
at nye henvisninger til f. eks. præsident

441

Kekkonens udtalelser skal give nogen op-
timisme om, at et nordisk integreret økono-
misk samarbejde i fremtiden kunne blive
en mulighed, såfremt Danmark og Norge
valgte at sige nej til De europæiske Fælles-
skaber.

Dette ses vel bl. a. af, at f. eks. de svenske
forhandlinger og det svenske forhandlings-
oplæg har gået ud på at få den tættest
mulige integration med De europæiske Fæl-
lesskaber, uden medlemskab, men med de
økonomiske virkninger, som mindretallet i
markedsudvalget stort set advarer imod for
Danmarks vedkommende.

Når man henviser til Nordek-forhandlin-
gernes sammenbrud, er der vel grund til
endnu en gang at fremhæve, at ingen af de
nordiske lande var i tvivl om, at Danmark
og Norge var ansøgere til De europæiske
Fællesskaber og fortsat ønskede at være an-
søgere til De europæiske Fællesskaber, inden
Nordek-forhandlingerne blev indledt.

På det udenrigspolitiske område har de-
batten naturligvis også gået meget ivrigt i
sommerens og i forårets og efterårets forløb.
Det har ofte været påvist — tilsyneladende
uden resultat — at Romtraktaten og de
øvrige traktater, som Danmark tiltræder
ved medlemskab, intet indeholder om uden-
rigspolitik. Dette betyder, at såfremt man i
fremtiden skulle ønske at udvide De euro-
pæiske Fællesskabers samarbejde til også at
omfatte udenrigspolitik — hvad jeg ikke
anser for at være særlig sandsynligt — ville
det indebære vedtagelse af nye traktater
eller tilføjelse til Romtraktaten, som ikke
kan foretages, medmindre samtlige med-
lemslande er enige, og en sådan tiltrædelse
kan jo ikke foretages for Danmarks ved-
kommende, medmindre den bliver vedtaget,
som tiltrædelse til Fællesskaberne skal efter
grundloven. Det betyder altså, at Danmarks
tilslutning og selvfølgelig også alle andre
medlemslandes tilslutning til en sådan ud-
videlse af Fællesskabernes samarbejde ville
være ubetinget nødvendig.

Herudover vil jeg dog gerne tilføje, at jeg
anser udenrigspolitisk samarbejde, også det,

[Paul Dalsager.]

som nu foregår på konsultationsbasis uden for EF-organerne, for at være absolut nyttigt, og jeg ser gerne, at udenrigspolitisk samarbejde af den karakter udvides såvel med de europæiske fællesskabslande som med i øvrigt alle andre lande, som Danmark ønsker at samarbejde med om udenrigspolitiske spørgsmål.

Forholdet til udviklingslandene har helt naturligt også været draget ind i debatten. Der har været udtalt betænkelighed med hensyn til Danmarks politik i forhold til de mindre udviklede lande i tilfælde af medlemskab af De europæiske Fællesskaber. Der er grund til at fremhæve, at kun en meget begrænset del af EF-landenes u-lands politik administreres igennem Fællesskabets institutioner.

Når mindretallet i betænkningen udtaler sin betænkelighed ved de associeringsordninger, som er indgået mellem u-landene og EF, og udtaler, at EF's præferenceordninger nærmest er værdiløse, er der måske grund til at fremhæve, at de u-lande, det drejer sig om, har en ganske anden opfattelse af deres forhold til De europæiske Fællesskaber, og at de u-lande, som ikke har disse aftaler, åbent har kritiseret Fællesskaberne for ikke at give alle andre u-lande de samme betingelser, som man har givet de associerede u-lande.

Vi må vel konstatere, at den u-lands politik, Danmark isoleret fører, på grund af vor ringe størrelse er af mindre væsentlig betydning for udviklingslandene, hvorimod den udviklingspolitik, som føres fra De europæiske Fællesskaber, er af afgørende betydning. Derfor er det også vigtigt for os, at vi får indflydelse på, hvorledes denne politik udformes i fremtiden, og det får vi som bekendt kun, såfremt vi er medlemmer af Fællesskaberne.

På det socialpolitiske område vil jeg gerne fremhæve, at først og fremmest er der vel grund til at slå fast, at De europæiske Fællesskaber ikke har nogen interesse i at genere Danmark og at ødelægge vores socialpolitiske muligheder eller hindre vores socialpolitiske fremskridt i fremtiden. Dette bekræftes jo i øvrigt af Romtraktatens hensigtserklæringer.

Det andet synspunkt, som jeg ønsker at gøre gældende, er, at vore egne muligheder

for i fremtiden at føre en socialpolitik med stadige forbedringer for de mennesker i vort samfund, som har brug for støtte fra samfundet, er afhængige af, at vi kan gøre fortsatte økonomiske fremskridt.

Det har i debatten været hævdet, at økonomiske fremskridt ikke under alle omstændigheder er ønskelige. Jeg er enig i den opfattelse, at økonomiske fremskridt ikke alene er et gode; de kan i visse tilfælde medføre nye problemer. Disse problemer mener jeg dog vi har mulighed for at klare, hvorimod en stagnation i den økonomiske udvikling med deraf følgende vanskeligheder for finansiering af vores socialvæsen og andre forbedringer i vort samfund efter min opfattelse først og fremmest vil ramme de mennesker i samfundet, som har dårligst råd til at bære økonomiske byrder.

En af de ting, som vi i markedsudvalget har debatteret meget i forbindelse med socialpolitikken, er det socialpolitiske samarbejde, som er forberedt af Kommissionen, og som senere er behandlet i EF-parlamentet den 13. juni i år. Det er interessant at bemærke sig, at denne parlamentsbehandling går ind for en socialpolitik, som har til hensigt stadig at forbedre forholdene for Europas folk, og man må sige, at naturligvis er det sådan. Det er lige så interessant at bemærke sig, at der står absolut intet om den harmonisering, som EF-modstanderne truer befolkningen med her i landet.

Det, man gør, er, at man henleder opmærksomheden på visse områder inden for det sociale felt, hvor man mener De europæiske Fællesskaber bør gøre en indsats. Man har opmærksomheden henledt på underbeskæftigelse og arbejdsløshed i visse områder, på forbedring af sikkerheds- og klimaforholdene inden for arbejdsområdet, på forbedringer af den kvindelige arbejdskrafts betingelser og på fremskyn-delse af de handicappedes integration i samfundet.

I et andet afsnit af Parlamentets resolution peger man på specielt de sociale problemer, der opstår for mindre, selvstændige erhvervsdrivende, især småhandlende og håndværkere, et problem, som vi jo heller ikke er ubekendt med i Danmark.

Endelig beskæftiger man sig med forbrugernes interesser, idet man udtaler ønsket om, at der også bliver plads til

en socialpolitik or de mennesker i rug for støtte fra af, at vi kan gøre skridt.

været hævdet, at ikke under alle lige. Jeg er enig i omiske fremskridt kan i visse tilfælde

Disse problemer lighed for at klare, i den økonomiske ølgende vanskeligt vores socialvæsen og samfund efter min mest vil ramme de som har dårligst ske byrder.

i i markedsudvalget i forbindelse med socialpolitiske samt af Kommissionen, let i EF-parlamentet et er interessant at arlamentsbehandling politik, som har til lre forholdene for EUsige, at naturligvis er interessant at bemær- itintet om den harmo- tanderne truer befolk- et.

at man henleder op- visse områder inden hvor man mener De ber bør gøre en ind- ærksomheden henledt se og arbejdsløshed i bedring af sikkerheds- inden for arbejdsom- ger af den kvindelige elser og på fremskyn- appedes integration i

af Parlamentets resolu- specielt de sociale pro- or mindre, selvstændige ,sær småhandlende og oblem, som vi jo heller ed i Danmark. ger man sig med for- er, idet man udtaler r også bliver plads til

[Poul Dalsager.]
forbrugerpolitikken inden for Fællesska- berne.

Der er imidlertid grund til at under- strege, at disse planer foreløbig kun ligger på forberedelsestadiet, og at Danmark i tilfælde af medlemskab naturligvis vil få indflydelse på den endelige udformning af disse socialpolitiske hensigter.

Hvis vi vender os til den økonomiske side af sagen, som jo er væsentlig, selv om det også er et politisk spørgsmål, vil jeg gerne sige, at landbrugets fordele ved medlemskab af De europæiske Fællesskaber har der hidtil været enighed om, om ikke i omfanget så dog i tendensen. Så er der vel i denne forbindelse grund til at fremhæve, at indenrigspolitisk vil Danmark få mulighed for at spare nogle af de penge, som vi i årenes løb har ydet til landbruget som kompensation for de hindringer, landbruget har mødt for sine eksportvarer.

Endvidere mener jeg, der er grund til at gøre opmærksom på, at omkostningerne for fødevarer i Danmark i en medlemssituation efter al sandsynlighed vil stige mindre, end det ville være tilfældet, hvis vi ikke blev medlem og landbruget skulle fortsætte med sine prisændringer på hjemmemarkedet, som det har været tilfældet hidtil.

Et andet problem i forbindelse med land- brugspolitikken er afvandringen fra land- brug til andre erhverv, en afvandring, som jo i en årrække er foregået her i landet, og som vi i en ikke-medlemssituation måtte forudse ville foregå med stigende fart i de kommende år. Det er specielle egne af landet, som først og fremmest vil kunne mærke en sådan stigende afvandring, nemlig de egne, som i forvejen har udviklingspro- blemer, idet afvandringen her i forvejen har været mindst. De vil stå over for en situation, hvor man i stigende grad skulle skaffe beskæftigelse til de folk, som hidtil har været beskæftiget dels ved landbrug, dels ved den industri, som er afledt af landbruget. Det er min opfattelse, at afvandringen fra landbruget af sociale hensyn og af økonomiske hensyn ikke bør foregå hurtigere, end tilfældet har været indtil nu. Skulle dette blive tilfældet, vil det betyde en forstærkelse af vore egns- udviklingsproblemer med deraf følgende nye sociale problemer for de egne af landet,

som hidtil har været ramt af udviklings- problemerne. At landbruget får løst sine problemer i relation til De europæiske Fællesskaber er altså ikke kun, som så ofte påpeget, en landbrugsinteresse, det er i høj grad også en interesse for den øvrige del af samfundet.

Med hensyn til industrien påstås det fra modstanderside, at industrien ville være bedre tjent med en frihandelsaftale med De europæiske økonomiske Fællesskaber end med fuldt medlemskab. Der er vel her grund til at fremhæve, at industrien vur- derer dette ganske anderledes. Jeg tror, at dansk industri som følge af vort EFTA- medlemskab har opnået en så høj grad af konkurrenceevne, at erhvervet i høj grad har mulighed for at gøre sig gældende på de europæiske markeder, og jeg anser det for at være en kolossal stor chance for dansk erhvervsliv at få fri adgang til de store markeder. Og jeg anser det for helt givet, at et medlemskab vil betyde, at vi vil opleve et nyt stort skridt fremad med hensyn til udviklingen af industrien i vort land, her- under ikke mindst mulighederne for at løse de egnsudviklingsproblemer, som vi har forsøgt at løse i mange år med større eller mindre held i de forskellige egne af landet.

Når det drejer sig om Danmarks udenrigs- økonomi, kender vi jo alle problemerne. Det er helt givet, at Danmark på grund af vor store udenrigshandel er et af de lande, som rammes først og hårdest af valutauro, af økonomisk uro og af økonomisk nedgang i andre lande. Jeg deler derfor den opfattelse, at Danmark er et af de lande, som vil kunne høste størst fordel af et valutarisk samarbejde i Europa, som kunne medvirke til at stabilisere de økonomiske forhold. Dette er blandt andet en af grundene til, at flertallet af den socialdemokratiske gruppe anser det for at være en fordel for Danmark at blive medlem af Fællesska- berne fremfor at få et eller andet frihandels- arrangement.

Med hensyn til fiskerierhvervet er fiskerne ikke i tvivl om — og det er jeg heller ikke — at Danmarks medlemskab af Fællesska- berne vil betyde nye store og gode mulig- heder for dansk fiskeri for yderligere fremskridt. Man bør være opmærksom på, at fiskeriet er et erhverv, som betyder vældig meget for de egne af landet, hvor

[Poul Dalsager.]

fiskerihavnene er placeret, og de udviklingsmuligheder, der ligger i fiskerierhvervet, herunder fiskeindustrien, er tilsyneladende ikke udtømt. Det, at dansk fiskerierhverv får adgang til uhindret eksport af sine produkter til de store europæiske markeder, vil betyde, at fiskeriet vil få mulighed for at skabe endnu flere produktive arbejdspladser i de mindst udviklede egne af landet.

For erhvervslivet som helhed gælder det — og det gælder i øvrigt også for boligbyggeriet — at rentebyrden har været en meget væsentlig omkostningsfaktor, som man ikke har kunnet se bort fra ved investeringer i erhvervslivet og i boliger. Rentens højde i Danmark er jo helt afhængig af de muligheder, vi har for at skaffe risikovillig kapital til investeringerne, og disse muligheder har som bekendt været begrænsede af den begrænsede opsparing, vi har kunnet præstere.

Uanset om vi bliver medlem af De europæiske Fællesskaber eller ej, anser jeg det for nødvendigt, at der foretages øgede investeringer ikke mindst i industrien i de kommende år. Prisen for disse investeringer er bestemt ikke uden betydning for vort omkostningsniveau, og det vil derfor være en fordel for Danmark som medlem af De europæiske Fællesskaber at komme ind i en økonomisk situation, som vil betyde en tendens til fald i renten.

Når det gælder fagbevægelsen, som jo er en del af erhvervslivet, er det klart, at man vil få nye arbejdsopgaver i et udvidet EF. De europæiske faglige organisationer er ikke så velorganiserede som de danske, men samarbejdet over grænserne imellem de faglige organisationer må i høj grad gå ud på at løse medlemmernes problemer i forhold til de store internationale arbejdsgivere og selskaber. Det betyder også, at behovet for fagligt samarbejde over grænserne vil øges. Dansk fagbevægelse vil her få nye opgaver og nye muligheder, men fagbevægelsen vil efter min opfattelse ikke kun høste udbytte af samarbejdet; også på dette punkt har Danmark noget værdifuldt at tilføre samarbejdet.

Det kunne måske være nyttigt også at nævne, at de hensigter, man har med hensyn til samarbejdet om arbejdsmarkedspolitik-

ken i De europæiske Fællesskaber, først og fremmest koncentrerer sig om at skabe et bedre miljø i arbejdslivet, at skabe medbestemmelsesret for de ansatte på arbejdspladserne og skabe en bedre beskyttelse for dem, som er beskæftiget på arbejdspladserne. Jeg understreger, at der i alle tilfælde, ligesom det også er tilfældet med socialpolitikken, er tale om at skabe forbedringer og ikke den harmonisering, der bliver truet med fra modstanderside.

Jeg mener, at de økonomiske hensyn, som kan anlægges med hensyn til medlemskab af EF eller ej, giver et klart svar til fordel for ja. Arbejderbevægelsen og socialdemokratiet har så mange ønsker til fremtiden med hensyn til udviklingen af vort samfund, med hensyn til forbedringer for forskellige befolkningsgrupper, med hensyn til ønsker til undervisning og uddannelse osv. En økonomisk stagnation eller en mindre fremgang i vort samfund ville forsinke denne udvikling. Vi forventer, at medlemskab af De europæiske økonomiske Fællesskaber vil give os forbedrede muligheder for at skabe de fremskridt, som vi anser for at være politisk ønskelige og nødvendige.

Jeg vil herefter vende mig til jordpolitikken, som også er et stort spørgsmål i debatten, og det er jo helt naturligt, at jordspørgsmålet er indgået i debatten med så stor styrke, som tilfældet har været. Jeg tror, der er grund til at slå fast, for det første at private fra EF-lande ikke skal have tilladelse til opkøb af feriehus og rekreative områder, for det andet at selskaber, foreninger o. lign. ikke må erhverve faste ejendomme ifølge sommerhusloven undtagen til erhvervsformål, hvor det jo bliver tilladt — de kan således ikke opkøbe vore rekreative områder — for det tredje at by- og landzone-loven giver myndighederne mulighed for reguleringer af bebyggelserne her i landet, således at det ikke er overladt til det private initiativ, hvad man ønsker at foretage sig med Danmarks jord, for det fjerde at loven om landbrugspligt lægger restriktioner på anvendelse af landbrugsjorden, som jo er langt den største del af det danske jordområde, for det femte at der i de nye jordlove er institueret forkøbsret til staten for rekreative områder, som man ønsker at bevare for befolkningen, og endelig også

sskaber, først og om at skabe et, at skabe med, satte på arbejds, re beskyttelse for, på arbejdsplad, der i alle tilfælde, eldet med social, skabe forbedringer, der bliver truet

onomiske hensyn, ensyn til medlem, et klart svar til, vægelsen og social, ge ønsker til frem, udviklingen af vort, il forbedringer for, pper, med hensyn, ing og uddannelse, agnation eller en, samfund ville for.

Vi forventer, at, pæriske økonomiske, s forbedrede mulig, fremskridt, som vi, sk ønskelige og nød

de mig til jordpoli, et stort spørgsmål, elt naturligt, at jord, i debatten med så, ldet har været. Jeg, at slå fast, for det, -lande ikke skal have, ariehuse og rekreative, et at selskaber, fore, i erhverve faste ejen, husloven undtagen til, let jo bliver tilladt, —, pkøbe vore rekreative, lje at by- og landzone, ederne mulighed for, gelserne her i landet, overladt til det private, ønsker at foretage sig, for det fjerde at loven, egger restriktioner på, rugsjorden, som jo er, l af det danske jord, e at der i de nye jord, rkøbsret til staten for, som man ønsker at, ingen, og endelig også

[Poul Balsager.]

at der i disse jordlove er institueret en ekspropriationsret for staten til landområder eller sommerhusområder, som man anser det for ønskeligt at staten kan disponere over.

Det er på den anden side nok rigtigt, at de højere priser på landbrugsprodukter også nok vil betyde højere priser for landbrugsejendomme. Hvis man vil undgå dette, måtte man så ønske sig det modsatte, at landbruget vil få stadig lavere priser for sine produkter. Det ville jo sænke ejendomspriserne, og det ville naturligvis også lette generationsskiftet, hvis der overhovedet var en ung generation, som ønskede at overtage landbrugserhvervet efter de ældre. Men det er klart, at hvis det økonomiske udbytte ved at drive landbrugsejendomme bliver større som følge af vort medlemskab af De europæiske Fællesskaber, da vil priserne for erhvervelse af landbrugsejendomme også stige, idet afkastningen af den kapital, som investeres, herved vil blive forbedret.

Jeg mener alt i alt ikke, at der er nogen baggrund for den frygt, der fra forskellig side er udtalt med hensyn til, at vi ikke skulle have kontrol med anvendelsen af Danmarks jord. Jeg kan forsikre, at også tilhængerne af Danmarks medlemskab af De europæiske Fællesskaber mener, at det er nødvendigt, at man opretholder en sådan kontrol.

Vi har i udvalget været inde på diskussioner og haft markedsministeren i samråd om, hvad der skal være Danmarks politik i fremtiden i De europæiske Fællesskaber, såfremt vi bliver medlem. Jeg synes, det er værd at fastslå, at der fra markedsministerens side og også i flertalsbetænkningen er udtalt, at Danmarks fremtidige politik i De europæiske Fællesskaber må have til hensigt at åbne Fællesskaberne så meget som muligt imod verden uden for EF. Her tænkes naturligvis først og fremmest på de handelsmæssige forhold dels med hensyn til udviklingslandene, dels med hensyn til de industrialiserede lande og dels naturligvis også med hensyn til statshandelslandene i øst. Vi anser det for vigtigt, at de tilbageværende handelsrestriktioner i verden så vidt muligt nedbrydes. Det kan ikke gøres ensidigt af De europæiske Fællesskaber, men må bygges på gensidighed fra andre landes side.

Når det drejer sig om forholdet til udvik-

lingslandene, vil Danmark som medlem af EF arbejde på, at udviklingslandene får endnu større adgang til markederne i De europæiske Fællesskaber. Vi vil arbejde for, at de nuværende præferenceordninger forbedres ved de forhandlinger, som skal føres, når de nuværende associeringsordninger udløber.

Flertallet anser det for afgørende nødvendigt, at der på europæisk basis skabes eller i det mindste tages fat på at skabe en miljøforureningspolitik, idet det er vor opfattelse, at Danmarks indsats isoleret intet betyder i det store billede, men at det er af afgørende betydning, hvad der gøres i det samlede Vesteuropa. Vi har med interesse noteret, at Kommissionen arbejder og er fremkommet med foreløbigt udkast til en miljøpolitik for De europæiske Fællesskaber.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at Danmark og Norge kan blive et nyt brohoved mellem De europæiske Fællesskaber og de nordiske lande, de nordiske lande, som ikke ønsker at blive medlemmer, og vi tror, det vil være af væsentlig betydning for de ikke-ansøgende nordiske lande, at der er nordiske lande, som er medlem af Fællesskaberne, således at de nordiske interesser også ad denne vej kan varetages i forhold til EF.

Det er klart i Danmarks interesse, at samarbejdet i Europa styrkes. Det må være vor politik som medlem af EF at medvirke til en sådan styrkelse af samarbejdet også med lande uden for Fællesskaberne.

Det er en politisk beslutning, vi skal tage, men det er en politisk beslutning med vide økonomiske konsekvenser. Både politisk og økonomisk kan vi høste fordele af samarbejdet, og både politisk og økonomisk har vi noget at tilbyde dette samarbejde.

På vegne af flertallet i den socialdemokratiske folketingsgruppe kan jeg derfor anbefale at stemme for de to foreliggende lovforslag.

Stetter: Folketingets markedsudvalg har med afgivelse af den foreliggende betænkning afsluttet et arbejde, som har stået på i mange år.

Med de to lovforslag, som er grundlaget for debatten, med de tidligere vedtagne jordlove, med de fremsatte og førstebehandlede følgelove og med de gennemførte mar-

[Støtter.]

kedsdebatter har folkettinget i markeds-sagen i skrift og i tale sat en olympisk rekord, som bliver særdeles vanskelig at slå.

Desværre er interessen for denne afsluttende debat, selve opløbet, tilsyneladende ikke særlig stor. Vi angriber regeringen og statsministeren for, at de med fremsættelsen af deres økonomiske lovforslag netop i dag yderligere har fjernet denne interesse og dermed har fjernet interessen for, at indholdet i denne debat med fuld vægt kan indvirke på meningsdannelsen her i landet. Det er desværre ikke første gang, at statsministeren handler imod EF-tilhængernes interesser. Jeg tænker på, da statsministeren i sin tid fastsatte afstemningstidspunktet. Jeg bliver nødt til at sige til statsministeren, at markedssagen er en alvorlig sag, og det er letsindigt af statsministeren at handle på den måde med denne sag. Den bør tages alvorligt. Der hviler et tungt ansvar på statsministeren, og kun fremtiden kan vise, om statsministeren også er i stand til at bære dette ansvar.

Vælgerne kunne heller ikke i juni måned med føje hævde, at de ikke havde haft mulighed for at blive informeret om konsekvenserne af dansk medlemskab. Alle forhold og alle områder var og er blevet belyst, og alle rimelige og undertiden også mindre rimelige tilbud om oplysning er stillet til rådighed for befolkningen. Presse, radio, tv, oplysningsforbund, foreninger, komiteer og politiske partier har deltaget i informationsarbejdet, en omfattende og krævende indsats, som ganske nøje svarer til sagens historiske og afgørende betydning.

Flertallet i udvalget og flertallet i folkettinget og efter alt at dømme også flertallet i befolkningen er overbevist om, at den rigtige markedsløsning for Danmark er tilslutning til De europæiske Fællesskaber. Vælgerne kan den 2. oktober tage det sidste og afgørende skridt i en atmosfære af tillid og optimisme.

Den konservative folketingsgruppe er sikker på, at landets fremtid ligger i et samarbejdende udvidet EF. Vilklarene er af en sådan art, at de automatisk giver vort samfund et skub fremad. Vort bytteforhold over for de øvrige medlemslande vil blive afgørende forbedret, og vi vil ansføres til på

alle felter af samfundslivet at yde en bedre indsats end hidtil.

Den nuværende regering har på mange økonomiske områder disponeret, som om vi allerede var med i EF, og har aldeles ukymret bevilget støtte til næsten alt og alle, og det er i virkeligheden stik mod al sund fornuft, at samtidig med, at den konservative gruppe støtter regeringen i vor fællesmarkedspolitik, som jo er et helt fundamentalt spørgsmål, tillader regeringen sig at føre en økonomisk politik på alle områder i fuldstændig modstrid med det, som vi går ind for. Det er ikke mærkeligt, at befolkningen på denne baggrund er forvirret og utilfreds. Det er en ganske naturlig og selvfølgelig ting.

Men hvad tænker SF egentlig på? Partiet støtter og presser det ene udgiftkrævende forslag igennem efter det andet, og samtidig anbefaler det en markedspolitik, som aldeles givet medfører nødvendigheden af begrænsninger på alle områder. Det er og bliver en vildledning af vælgerne. Et politisk parti, som ønsker at blive betragtet som et ansvarsbevidst parti, kan ikke på samme tid på et væsentligt område foreslå en politik, som direkte strider mod den politik, som det arbejder på at få gennemført på et andet lige så væsentligt felt. Jeg har bemærket, at et enkelt medlem af SF's gruppe, hr. Poul Dam, i forskellige situationer har advaret mod det letsind, som flertallet udviser i den økonomiske politik, uden at det er lykkedes hr. Poul Dam at overbevise sig selv eller sine egne partifæller.

Det er paradoksalt, at socialistisk folkeparti foreslår en markedspolitik, som helt sikkert først og fremmest vil ramme de økonomisk svage og mest udsatte familier, idet denne politik vil medføre nedgang i den sociale fremgangslinje og en formindsket økonomisk aktivitet med faldende beskæftigelse som resultat.

Tilhængerne af dansk tilslutning har nu gennem mange måneder givet udførlige oplysninger om konsekvenserne af dansk medlemskab. Vi har deltaget i møder og svaret på spørgsmål vedrørende snart sagt alle forhold i samfundet. Nu er det minsandenmod den anden tur til at forklare sig. De har hovedsagelig hidtil kritiseret og mistænkeliggjort tilhængerne og deres motiver.

st at yde en bedre

ng har på mange
onoreret, som om
og har aldeles ube-
l næsten alt og alle
i stik mod al sund
l, at den konserva-
ringen i vor fælles-
er et helt fundamen-
regeringen sig at
ik på alle områder
red det, som vi går
ærkeligt, at befolk-
und er forvirret og
ske naturligt og selv-

egentlig på? Partier
ene udgiftkrævende
et andet, og samtidig
dspolitik, som aldeles
digheden af begræns-
: Det er og bliver en
ie. Et politisk parti
ragtet som et ansvar
e på samme tid på et
reslå en politik, som
en politik, som det ar-
mført på et andet lig-
g har bemærket, at et
gruppe, hr. Poul Dam-
x har advaret mod de
; udviser i den økono-
at det er lykkedes h-
vise sig selv eller sine

t, at socialistisk folke-
rkedspolitik, som hell-
mmest vil ramme de
: mest udsatte familier
l medføre nedgang i den
rje og en formindsket
; med faldende beskæf-

ansk tilslutning har nu
ånder givet udførlige
onsekvenserne af dansk
ar deltaget i møder og
il vedrørende snart sag-
ndet. Nu er det minsand-
tur til at forklare sig. De
hidtil kritiseret og mis-
ngerne og deres motiver

[Stetter.]

Vi må forlange, at modstanderne i denne afsluttende debat gør det klart for befolkningen, hvad resultatet vil blive af deres markedspolitik, og hvordan vilkårene vil blive for et Danmark uden for De europæiske Fællesskaber.

Modstanderne lukker fuldstændig øjnene for den kendsgerning, at England tilslutter sig EF pr. 1. januar 1973, og dermed er det EF, som vi hidtil har kendt, med ét slag blevet ændret, og dermed er vilkårene i Europa også ændret. Såfremt det lykkes modstanderne at forhindre dansk medlemskab, skal der alligevel etableres en handelsaftale med dette nye EF udvidet med England, og jeg kan garantere for, at den aftale, som vi i den situation med England ved forhandlingsbordet kan opnå, vil være yderst utilfredsstillende.

Danmark har forhandlet sig frem til særdeles fordelagtige betingelser at starte medlemskabet på. Skulle det uheldige ske, at et flertal stemmer nej til EF, forudsiger jeg, at befolkningen i løbet af få år erkender den bitre sandhed, nemlig at vi skulle være gået ind sammen med England. Under en eventuel senere forhandling om tilslutning kan vi være helt sikre på, at det vil vise sig umuligt at opnå tilsvarende gode betingelser som i dag.

På samme måde som EF er ændret efter 1. januar, på samme måde er Europa også blevet ændret efter denne dato, og befolkningens valg står derfor mellem på den ene side dansk tilslutning til De europæiske Fællesskaber med de muligheder og de forisici, som vi har belyst gennem de sidste mange måneder, og på den anden side en komplet uoverskuelig økonomisk og markedspolitisk udvikling, som modstanderne beskylder os og befolkningen en udredning af. Vi har modtaget en lille pjece, som omhandler dansk økonomi i og uden for fællesmarkedet, udgivet af modstanderne, men det er ikke muligt at godtage indholdet som et gyldigt bevis for noget som helst, alene fordi vi bestrider rigtigheden af en række af analysens forudsætninger.

Mindretallet siger i betænkningen, at der er grund til at forvente, at et dansk nej til EF vil bane vej for genoptagelse af frugtbare nordiske forhandlinger. Det er en forventning, som fuldstændig savner hold i de

faktiske kendsgerninger. De nordiske lande nåede i EFTA-samarbejdet så langt, som landenes økonomi og landenes interesser tillod dem at gå. Mindretallet ved, at f. eks. Danmark ikke kan få afsat sine landbrugsprodukter til de øvrige nordiske lande, og mindretallet ved også, at Norge tilsvarende ikke kan få afsat sine fiskevarer. Men hvorfor så blive ved med denne påstand? Det er jo en løs påstand, fremsat uden nogen form for underbyggende argumentation, og mindretallet udtaler sig her mod bedre vidende.

Det nordiske samarbejde skal fortsætte efter dansk og forhåbentlig også norsk tilslutning til EF. Det er de nordiske regeringer og mig bekendt samtlige nordiske politikere enige om. Vi har løbende arbejdet på at forstærke og udbygge dette samarbejde, og det kan der nævnes masser af eksempler på. Hvad har EF-modstanderne foretaget sig? Og hvad har de egentlig tænkt sig at foreslå ud over det, som allerede er gennemført?

Den konservative folketingsgruppe ventter, at Norge også bliver medlem. Spørgsmålet herom er ikke afgjort med resultatet af den vejledende norske folkeafstemning, men afgøres først ved den endelige debat og afstemning i stortinget. Uanset hvad det norske parlament beslutter sig til, fastholder vi, at Danmark skal tilslutte sig EF, simpelt hen fordi vore interesser er aldeles uafhængige af norsk markedspolitik. Dette faste standpunkt er det samme, som vi havde ved markedsdebatten her i folketinget i december 1971, og vi er tilfredse med, at regeringen i mellemtiden har indtaget samme holdning.

Folketingets kompetence og kontrol med udviklingen i EF spiller en væsentlig rolle i debatten, og såvel mindretallet som flertallet har udtalt sig herom i betænkningen. For flertallet er der ingen tvivl. Folketinget vil også i medlemskabssituationen have fuld kontrol med lovgivningen og vil til enhver tid blive orienteret om udviklingen og om de forslag, som fremsættes. Den parlamentariske proces og kontrol vil således stadig foregå i tinget med markedsudvalget som det centrale og koordinerende led.

Den danske minister i Ministerrådet vil efter vor parlamentariske sædvane være ansvarlig over for folketinget, og jeg kender ingen minister, som kan tillade sig at se bort fra denne grundregel.

Jeg føler mig overbevist om, at tingets

[Støtter.]

medlemmer til enhver tid vil kunne leve op til de krav, som medlemskabet stiller til os, og at den parlamentariske nydannelse vil udvikle sig naturligt og hensigtsmæssigt i overensstemmelse med alle medlemsstaternes interesser.

Mindretallet nærer ingen tillid til, at det vil lykkes at sikre folketingets kontrol med den danske politik i EF. Mindretallets påstand om, at nogle af de nuværende medlemslande har ringe eller ingen parlamentarisk indseende med, hvad der sker i EF, kan absolut ikke føres som bevis for, at folketingets ikke kan klare denne vigtige opgave.

At forhandlingerne i EF's Ministerråd er hemmelige — jeg ville bruge udtrykket fortrolige — bør ikke undre nogen af os. Selvfølgelig er disse forhandlinger fortrolige. Det er da også fortroligt, hvad der foregår i SF's folketingsgruppe og i vor gruppe. Regeringens forhandlinger er også fortrolige, og det er som bekendt også yderst fortroligt og hemmelighedsfuldt, hvad der forhandles om mellem regeringen og socialistisk folkeparti. Men med hensyn til det danske medlem af Ministerrådet ved vi ganske nøje, hvilke synspunkter han eller hun skal forfægte på folketingets eller et folketingsflertals vegne.

I denne forbindelse er det af stor interesse for os — og jeg tror også for offentligheden — at få at vide her fra tingets talerstol, hvilken holdning socialistisk folkeparti vil indtage, når Danmark bliver medlem. Vil partiet vende på en tallerken og pludselig blive et positivt og loyalt medarbejdende politisk parti i et udvidet EF, eller vil partiet være negativt ved f. eks. at forsinke eller sabotere beslutningsprocessen i forbindelse med behandlingen af EF-sager her i tinget? Svaret på dette centrale spørgsmål er af vigtighed, måske også for statsministerens vurdering af fremtidens politiske muligheder.

Mindretallet har i betænkningen en bemærkning om, at det finder, at der er en umådelig ringe kontrol med EF-institutionerne. Her kan jeg for det første minde om, at der er fuld parlamentarisk kontrol med Ministerrådet, der jo i realiteten er det eneste organ med besluttende myndighed, og for det andet anføre, at der er tale om et samarbejde mellem en række suveræne nationalstater, som hver har sine traditioner, og som i virkeligheden er i fuld gang med at

lære den vanskelige kunst at samarbejde. Det er egentlig ganske interessant, at netop socialistisk folkeparti og den øvrige venstrefløj i dansk politik, som ellers er så internationalt orienteret, samarbejder dette samarbejde over landegrænserne.

Det er naturligt, og det er forståeligt, at der har været konflikter i EF, og at der også vil opstå konflikter i fremtiden. De er hidtil blevet løst, fordi den politiske vilje til at fortsætte samarbejdet og integrationen er stærk og usvækket.

Når Danmark har deltaget i samarbejdet i det udvidede EF et års tid eller to, kan vi med indsigt bidrage til debatten om disse meget væsentlige spørgsmål om institutionernes rolle og indbyrdes forhold. Der er for os ingen tvivl om, at tankegangen bag De europæiske Fællesskaber forudsætter, at man skridt for skridt udvider interessellesskabet og dermed også de fælles institutioner. Denne udvikling skal ske under fuld kontrol fra de nationale parlamenter, og der er tale om en udvikling på lang sigt.

Udvalget har beskæftiget sig med de handelspolitiske fremtidsmuligheder, som er gledet noget i baggrunden i de sidste måneders offentlige debat. Det kan skyldes, at mange tror, at det er muligt for Danmark at opnå de samme handelsvilkår, hvad enten vi er medlemmer eller ej, men dette er en helt fejlagtig opfattelse. Vi ved nøjagtig, hvilke betingelser vi får som medlemsland, og vi ved nu bl. a. fra Sveriges handelsaftale, hvad det er muligt at opnå for et land, som står uden for Fællesskabet. Som medlemsland kan vi afsætte landbrugs- og fiskevarer af enhver art til faste priser og i de mængder, vi kan producere og lande. Sverige har som ventet intet som helst opnået på dette felt, og det kan de affinde sig med, men det ville vi ikke kunne. Det er uansvarligt at påstå, at vi kan klare os uden den valuta og uden den beskæftigelse, som er betinget af disse hovederhverv. Alle vore former for forarbejdede landbrugs- og fiskevarer kan frit afsættes inden for fællesmarkedet, medens Sveriges skal belastes med gældende told og afgifter, og det betyder i realiteten, at de ikke kan konkurrere. Vi har mange provinsbyer, som er stærkt afhængige af beskæftigelsen i en levnedsmiddelvirksomhed, og vi fik jo et levende indtryk af, hvad det betyder at blive lukket ude fra det engelsk

at samarbejde. ssant, at netop øvrige venstre-ers er så inter-arbejder dette erne.

er forståeligt, at i, og at der også len. De er hidtil iske vilje til at integrationen er

at i samarbejdet i l eller to, kan vi batten om disse år om institutio-orhold. Der er for kegangen bag De

forudsætter, at rider interessefæl-le fælles institutio-al ske under fuld

parlamentar, og ig på lang sigt.aget sig med de muligheder, som er n i de sidste måne-et kan skyldes, at

ligt for Danmark at vilkår, hvad enten sj, men dette er en . Vi ved nøjagtig,

som medlemsland, eriges handelsaftale, på for et land, som ubet. Som medlems-

brugs- og fiskevarer iser og i de mængder, ade. Sverige har som opnået på dette felt, ig med, men det ville uansvarligt at påstå,

den valuta og uden er betinget af disse re former for forarbej-skevarer kan frit af-lesmarkedet, medens

med gældende told og ler i realiteten, at de Vi har mange provin-s-afhængige af beskæfti-ddelvirksomhed, og vi tryk af, hvad det bet-ude fra det engelske

Folketingets forhandlinger. (442)

7055

4/9 72: 2. beh. af f. t. l. om Danmarks tiltrædelse af EF og om folkeafstemning.

7056

[Stetter.]

marked under den netop overståede havne-arbejderstrejke.

Sveriges aftale gælder kun industrivarer, en særlig ordning for papir, og den kan op-siges med et års varsel og indeholder re-striktionsmuligheder, der ensidigt kan etab-leres mod svensk industri. Denne ordning er meget utilfredsstillende for svenske virk-somheder. Det kan vi læse alt om i de sven-ske aviser. En tilsvarende handelsaftale mellem Danmark og EF vil derfor ikke alene være ødelæggende for dansk landbrug og fiskeri, men også skabe usikkerhed og utryg-hed i dansk industri.

Det er muligt, at modstanderne vil hævde, at opsigelsen og restriktionerne aldrig vil blive praktiseret. Det kan de sagtens sige, men de kan ikke garantere noget som helst, og derfor vil en handelsaftale få en negativ indvirkning på industriens investeringer og betyde en faldende tendens. En handels-aftale vil kræve en total omstilling og om-lægning af landbrug og fiskeri, og den vil tage mange år og koste megen kapital, og den vil skabe en almindelig usikkerhed og modløshed i dansk industri.

Jeg henstiller indtrængende og alvorligt til alle, der er i tvivl om, hvor de skal sætte deres kryds, nøje at overveje den situation, der opstår, når England går med og Dan-mark vælger at stå udenfor. Danmark vil komme ud for en voldsom valutakrise, og vi kan risikere at blive frataget vor økonomi-ske selvstændighed. Manglende valutain-tægter og en helt usikker markedssituation for dansk industri vil føre til en betydelig arbejdsløshed. Det økonomiske grundlag for vor levestandard vil omgående blive for-ringet, og det vil blive nødvendigt at gribe ind med omfattende nedskæringer og re-striktioner, som vil betyde et alvorligt til-bageskridt i fremgangslinjen.

I samme åndedræt må jeg understrege, at ingen må leve i den fejlagtige tro, at dansk økonomis problemer og skavanker er løst blot ved dansk tilslutning til EF. Vi får et stærkere og et bedre grundlag for at løse den

mangeårige ubalance, men der skal alligevel tages helt anderledes håndfast på den op-gave, det er at nedbringe det offentliges ud-giftsstigninger. Det er disse stigende udgif-ter, som er den egentlige årsag til vore van-skeligheder.

Det er absolut nødvendigt at spare og skære ned på alle de områder, hvor det kan gøres, også fordi et medlemskab nødvendig-vis medfører ansættelse af en del medarbej-dere i den offentlige administration. Men det er fuldstændig overdrevet og fuldstæn-dig meningsløst, som mindretallet behand-ler dette spørgsmål. Selvfølgelig skal der medarbejdere til at administrere f. eks. landbrugsordninger, som skal skaffe os et milliardbeløb i mervaluta, men samtidig kan landbrugsorganisationerne da forment-lik spare nogen arbejdskraft. Og tænk på, hvad egentlig kildeskatten koster at ad-ministrere. Her er jo tale om millionbeløb, store millionbeløb i administrationsomkost-ninger, og denne udgift, denne omkostning, havde SF ikke nogen som helst betænkelig-hed ved, da man i sin tid indførte kildeskat-ten. Der må være en smule rimelighed i tin-gene, og jeg mener, at dette spørgsmål er af rent propagandistisk og agitatorisk art; det står ikke i noget som helst rimeligt forhold til de faktiske problemer, vi står over for.

Der kan være grund til at tage andre af mindretallets påstande op til nærmere be-lysnings. F. eks. frygter det, at muligheden for at føre en effektiv egnsudviklingspolitik vil blive indskrænket. Er der overhovedet noget som helst grundlag for den frygt? Svaret er nej. Det, vi kalder egnsudviklings-loven, er en lov om direkte og indirekte statsstøtte til industrivirksomheder, og den indeholder alle former for subsidier lige fra kontante tilskud og kontante lån med lav rente til statsgarantier. Alle tænkelige for-mer for støtte er indeholdt i den lovgivning, og den er accepteret af Fællesskabet. Hvad er det for ideer om industristøtte eller, om man vil, egnsudvikling, som mindretallet frygter ikke kan accepteres af EF?

I det hele taget er mindretalsudtalelsen

[Stetter.]

så fyldt med løse påstande, at jeg kun kan betegne den som tendentiøs, altså farvet af en bestemt stillingtagen, nemlig den, at man for enhver pris vil forhindre dansk medlemskab. Visse af bemærkningerne under afsnittet om EF og dansk jordpolitik efterlader det indtryk, at forfatterne er aldeles uden kendskab til gældende bestemmelser i byplanloven, bygge-loven, by- og landzoneloven, landbrugslovene og naturfredningsloven og også uden kendskab til de ændringslove og nye love, som styrker og supplerer dette kompleks af planlægningslove. Jeg forstår det simpelt hen ikke, for disse sidste love gennemførte vi i foråret, også med socialistisk folkepartis stemmer.

Fællesskabet bygger på respekt for det enkelte medlemsland, stort eller lille, og beviset herfor er, at Fællesskabet ifølge Luxembourgforliget aldrig træffer beslutninger imod det enkelte medlemslands vitale interesser. Jeg understreger i denne forbindelse flertallets markering i betænkningen af, at de nye medlemslande ifølge tiltrædelsestraktatens artikel 3, stk. 3, befinder sig i samme situation som de oprindelige medlemslande, og der er således både traktatmæssig og politisk sikkerhed for, at Danmark har vetoret i et udvidet EF. Dette er gang på gang blevet anfægtet af modstanderne på møder rundt om i landet, men kritikken har ingen bund i virkeligheden, og derfor bør dette fejlagtige argument ud af debatten.

Med det økonomiske interessefællesskab, som vil udvides år for år, opstår der helt naturligt i De europæiske Fællesskaber et ønske om en yderligere udbygning af samarbejdet. Mindretallet beklager sig i betænkningen over, at det, som de siger, har været umuligt at få en seriøs debat med tilhængerne om de lange linjer i den fremtidige udvikling. Det behøver de såmænd ikke at undre sig over, for det er der intet mærkeligt i. Vi kan ikke på nuværende tidspunkt forudsige udviklingen 10-15 år frem i tiden, og det gælder, hvad enten Danmark kommer med i EF eller ej, så en debat om de såkaldte lange linjer har ikke megen værdi. Men der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at det konservative folkeparti absolut ønsker at udbygge det økonomiske og politiske samarbejde på de felter, hvor

det kan siges at være naturligt og hensigtsmæssigt. For at undgå misforståelser og misfortolkninger indskyder jeg, at vi ønsker, at det militære og forsvarspolitiske samarbejde fortsat finder sted i NATO. Men vi tror på, at der simpelt hen kommer et pres fra befolkningen her og i andre lande for at få etableret et nært politisk samarbejde i Europa svarende til det, vi kender fra andre regioner i verden som f. eks. USA og Østeuropa. Oprigtigt talt, hvem skal vi etablere et tæt samarbejde med? Hvem skal vi ellers være solidariske med, hvis det ikke skal være med landene i vest? Vi tror også på, at de kommende generationer i Europa kan få en bedre fremtid, såfremt vi sammen bestræber os på at fjerne politiske, økonomiske og kulturelle spændinger i vor verdensdel. Vi vil have medindflydelse på denne udvikling, og den opnår vi kun ved medlemskab.

Det konservative folkeparti vil efter dansk tilslutning medvirke positivt til at gøre Europa til et samarbejdende, ét frygtløst og et fredens kontinent, kort sagt til et menneskevenligt miljø. Vore ungdomsorganisationer har igennem den årelange debat haft den samme værdige målsætning. Danmark kan ikke, og Danmark skal ikke stå uden for et EF udvidet med England. Vi ved, at dette nye EF vil gå fremad og vil skabe en fremtid med mangfoldige muligheder, og vi ønsker at være med i dette storstilede og samtidig krævende arbejde.

Nyboe Andersen: Under første behandling havde jeg lejlighed til at beskæftige mig ret udførligt med de problemer, der knytter sig til folketingets stilling under et dansk medlemskab af EF, mulighederne for at øve effektiv indflydelse på regeringens stillingtagen til vigtige forslag, der kommer til behandling i Bruxelles. Vi har drøftet disse ting udførligt i markedsudvalget, og jeg er tilfreds med den afklaring af problemerne som derigennem er kommet.

Det ligger klart, at det udvalg, der omtal i lovforslagets § 6, stk. 2, i praksis vil bli det stående markedsudvalg, og dette udvalg vil fra regeringen få tilstillet alle forslag, som skal behandles af Ministerrådet i EF, hvis det drejer sig om forslag til vedtagelser, der bliver umiddelbart anvendelige i Danmark, eller til hvis opfyldelse fol

ligt og hensigts-
nisforståelser og
jeg, at vi ønsker
urpolitiske sam-
i NATO. Men vi
kommer et pres
andre lande for
litisk samarbejde
st, vi kender fra
m f. eks. USA og
hvem skal vi ellers
med? Hvem skal
ned, hvis det ikke
vest? Vi tror også
rationer i Europa
åfremt vi sammen
politiske, økono-
nger i vor verdens-
flydelse på denne
i kun ved medlem-

parti vil efter dansk
sitivt til at gøre
nde, et frygtløst og
t sagt til et menne-
ngdomsorganisatio-
relange debat haft
ilsætning. Danmark
skal ikke stå uden
England. Vi ved, at
nad og vil skabe en
e muligheder, og vi
dette storstilede og
jde.

er første behandling
t beskæftige mig ret
mer, der knytter sig
nder et dansk med-
ghederne for at øve
regeringens stilling-
; der kommer til be-
Vi har drøftet disse
lsudvalget, og jeg er
ring af problemerne,
nmet.

et udvalg, der omtales
. 2, i praksis vil blive
dvalg, og dette ud-
i få tilstillet alle for-
les af Ministerrådet i
ig om forslag til ved-
iddelbart anvendelige
hvis opfyldelse folke-

[Nyhede Andersen.]

tingets medvirken er nødvendig. Det er også
afklaret, at udvalget vil få sådanne forslag
tilstillet, så snart de af Kommissionen er
overgivet til Ministerrådet og henvist til den
indledende behandling i de faste repræsen-
tants komité, og det vil normalt betyde,
at der vil være ganske god tid til en grundig
behandling i markedsudvalget.

Der er endvidere enighed om, at hvis et
forslag efter sit indhold vedrører et andet
stående folketingsudvalgs sagsområde, så
kan markedsudvalget anmode om, at for-
slaget bliver behandlet også i dette andet
udvalg, og fra det må det så vende tilbage
til markedsudvalget, før det herfra afleveres
til regeringen. Sådant som udvalget har for-
tolket § 6, stk. 2, kan man altså sige, at
markedsudvalget reelt gives en lovfæstet
stilling i kraft af denne bestemmelse. Man
har imidlertid drøftet, om det herudover
burde have en særlig status ved en lov i lig-
hed med loven om det udenrigspolitiske
nævn, bl. a. for at sikre, at der i særlige til-
fælde kan kræves fortrolighed af udvalgets
medlemmer. Det spørgsmål er ikke afklaret
under udvalgsbehandlingen, men vil blive
taget op af folketingets præsidium og parti-
terne til beslutning efter folkeafstemningen.

Den årlige beretning fra regeringen, som
skal danne grundlag for en debat i folke-
tinget om udviklingen i samarbejdet inden
for EF, har man fundet det mest praktisk
at aflevere i begyndelsen af folketingsåret,
og det betyder altså, at debatten kan finde
sted tidligt i samlingen. Afgørende er, at
debatten bliver fremadrettet, og at beret-
ningen kommer til at udgøre et egnet oplæg
hertil. Det må antages, at det, der faktisk
er sket i det sidst forløbne år, bliver belyst i
fornødent omfang gennem den beretning,
som Kommissionen hvert år afleverer til
Det europæiske Parlament, og som folke-
tinget også vil få tilstillet i februar-marts,
og som kan drøftes i markedsudvalget. Den
danske beretning derimod og debatten i
tinget om efteråret bør først og fremmest
beskæftige sig med udviklingen i samarbej-
det og de problemer, der kan ventes at
komme op i det kommende år.

Mindretallet i markedsudvalget nærer
ingen tillid til, at det kan lykkes at sikre
folketingets kontrol med den danske politik
i Fællesskaberne, og det motiverer man

navnlig med, at de fleste af de nuværende
medlemslande ikke gør særlig meget ud af
at sikre en sådan parlamentarisk kontrol for
deres vedkommende, og at beslutnings-
processen i øvrigt er en kompliceret sag in-
den for EF. Nu er det jo ikke Kommissio-
nen eller Ministerrådet, som folketinget skal
sikre sig kontrol med, det er den danske
regerings standpunkter i forhandlingerne, og
mulighederne i den henseende kan jo ikke
være bestemt af, at der er visse andre lande,
som måske har andre parlamentariske tra-
ditioner, end vi har. Det har heller ikke
meget med sagen at gøre, at de officielle
Ministerrådsmøder er fortrolige, det må de
naturligvis være, men folketinget skal jo
sætte ind, før et forslag kommer til endelig
behandling i Ministerrådet, og man vil altid
vide tilstrækkeligt om andre landes hold-
ning til at kunne vurdere Danmarks stilling
i en international sammenhæng.

Om spørgsmålet EF og demokratiet vil
jeg gerne sige, at vi har i venstre den op-
fattelse, at et medlemskab af EF er i nøje
pagt med nogle afgørende udviklingslinjer i
vor tid, nogle udviklingslinjer, som vores
demokrati må leve op til, hvis det skal bestå
som en aktiv kraft i fremtiden. Vores de-
mokrati har i mere end 100 år været knyttet
sammen med nationalstaten som den af-
gørende enhed og ramme for politiske be-
slutninger. Heri er der nu ved at ske æn-
dringer i to modsatte retninger. Der sker i
Danmark og i andre europæiske lande en
demokratisering af en række beslutninger
inden for lokale enheder: virksomheder eller
institutioner. Demokratiet bliver som et
nærdemokrati levende på nye områder og i
nye former. Der er intet i den udvikling,
som ikke kan fortsætte også i et Danmark,
som bliver medlem af EF. Men samtidig
oplever vi, at nationalstaten ligesom bliver
for snæver en ramme om en række vigtige
politiske beslutninger. Flere og flere op-
gaver kræver et internationalt samarbejde
for at få en tilfredsstillende løsning. Der er
tilfælde, hvor et sådant samarbejde kan
etableres med held for hele verden på én
gang, men i de fleste tilfælde er det nød-
vendigt, at man bygger samarbejdet op
inden for mere afgrænsede områder af lande,
der står hinanden nær geografisk, politisk,
økonomisk. EF er jo netop et eksempel på
et sådant regionalt samarbejde. Det er ikke

[Nybøe Andersen.]

en endestation, det tror jeg bestemt ikke; det vil blive et led i en langvarig udvikling henimod et stadig mere verdensomspændende samarbejde. EF er heller ikke en erstatning for nationalstaten, og jeg tror aldrig, den bliver det. Vi skal stadig løse de fleste politiske opgaver inden for Danmarks egne rammer, men EF er et supplement til den nationale politik, et supplement, som den moderne samfundsudvikling simpelt hen gør nødvendigt.

Nærdemokrati, nationaldemokrati, internationalt samarbejde mellem demokratiske lande, ja, det er tre udtryk for demokratiets væsen, tilpasset efter løsningen af de opgaver, der foreligger, opgaver, som er langt mere komplicerede og differentierede, end de var i det 19. århundrede. Nationalstaten skal hverken afløses af lokale politiske enheder eller af overnationale samarbejdsformer, men den skal suppleres i begge henseender, og demokratiet skal holdes levende både i det nære, det nationale og det internationale, for det er simpelt hen den eneste måde, hvorpå demokratiet kan klare den moderne tids udfordring. Vi frelser hverken nærdemokratiet eller det nationale folkestyre ved at fornægte det internationale samarbejde, når det skal til for at løse opgaverne effektivt. Hvis dette samarbejde svigter på det politiske område, får det konflikter og krige som resultat; svigter det på det økonomiske område, får det valutakriser og arbejdsløshed som følge, og det virker også tilbage på folks tillid til det nationale demokrati; det har tredivernes erfaringer vist os med al tydelighed.

Derfor har modstanderne af dansk tilslutning til EF også så travlt med at fortælle os, at de sandelig ikke er imod internationalt samarbejde. Mindretallet er helt enig i den opfattelse, at vor tid kræver yderligere internationalt samarbejde, står der side 21 i betænkningen, hvorefter man altså siger nej til den eneste form for internationalt samarbejde, der kan få virkelig betydning for løsningen af fælles opgaver i vor del af verden.

Det er venstres opfattelse, at dansk deltagelse i et udvidet EF så langt fra at betyde et tilbageslag for dansk folkestyre tværtimod vil betyde en værdifuld udfordring for vort politiske liv. Hvis vi har

skabt en rigere udvikling i demokratiske samlivsformer i Danmark, end man har i visse af de nuværende EF-lande, ja, så må det være en spore til at gøre os gældende i det kommende samarbejde netop for at fremme en sådan udvikling også uden for vore egne grænser.

Muligheden for medindflydelse på det europæiske samarbejdes fremtidige udvikling og dermed også et medansvar for denne udvikling vil give vort politiske liv nye perspektiver, vil gøre folketingsarbejde mere betydningsfuldt, gøre det rigere facetteret end hidtil, men også mere krævende.

Vi har oplevet, at oplysningsarbejdet og debatten omkring EF i det forløbne år har skabt en større politisk interesse end næsten nogen sinde før. Jeg tror, den interesse vil holde sig også efter et dansk ja, sådan at der virkelig vil være en folkelig baggrund for den EF-politik, som regeringen og folketingsarbejdet skal føre efter en dansk tilslutning.

Jeg skal dernæst vende mig mod nogle økonomiske spørgsmål. Det har længe været et hovedpunkt i modstandernes taktik at søge at bagatellisere forskellen på et ja og et nej i økonomisk henseende. Man bruger den udtryksmåde, at dette spørgsmål er et politisk spørgsmål, ikke et økonomisk, og det er rigtigt i den forstand, at det naturligvis er en politisk beslutning, der skal træffes; det er der aldrig nogen der har villet benægte, men det afgørende er jo, hvor stor en rolle de økonomiske og dermed sociale hensyn og overvejelser bør spille for denne politiske beslutning.

I mindretalsindstillingen citerer man på side 16 vismændenes formand, professor Anders Ølgaard, der bl. a. siger:

„ . . . at der også i rent økonomisk henseende bliver tale om både fordele og ulemper, som må vejes mod hinanden, uden at det er muligt at gøre det i kalkuleform, ...“

Det citat skal åbenbart bruges til at nedgøre de beregninger over den direkte økonomiske fordel, som bl. a. markedssekretariatet, men jo også vismændene selv har foretaget.

Men det paradoksale er så, at mindretallet derefter bygger sine økonomiske argumenter på en analyse, der minsandten siger sparto til alt andet i retning af netop

i demokratiske end man har i F-lande, ja, så gøre os gældende ejde netop for kling også uden

flydelse på det temtidige udvik-ansvar for denne politiske liv nye rettingets arbejde; det rigere facettere krævende. plysningsarbejdet i det forløbne år isk interesse end. Jeg tror, den så efter et dansk il være en folkelig ik, som regeringen efter en dansk

e mig mod nogle et har længe været ndernes taktik at kendes på et ja og øende. Man bruger te spørgsmål er et et økonomisk, og and, at det natur-slutning, der skal rig nogen der har t afgørende er jo, nomiske og dermed vejelser bør spille tning.

gen citerer man på formand, professor a. siger:

i rent økonomisk e om både fordele rejes mod hinanden, at gøre det i kalkule-

bart bruges til at r over den direkte m bl. a. markeds- så vismændene selv

e er så, at mindre- ne økonomiske argu- se, der minsandten let i retning af netop

[Nybøe Andersen.]

detaljerede regnestykker over den samfundsmæssige gevinst frem til 1978. Jeg tænker på pjecen „Dansk økonomi i og uden for Fællesmarkedet“, som er udarbejdet af ledende folk inden for folkebevægelsen imod EF som professor Thorlund Jepsen og ekspeditionssekretær Hjorth Lorentzen i handelsministeriet. Man har lagt så megen vægt på denne pjecce, at man har forlangt den optrykt i bilagsmaterialet, skønt den i forvejen var trykt og offentlig tilgængelig. Alle andre økonomiske beregninger holder sig alene til de virkninger, som et ja eller nej vil have på betalingsbalancen, og ræsonnerer så i almindelige vendinger om de konsekvenser, det kan få for den økonomiske politik og velstandsudvikling. Men denne modstanderpjece beregner sig minsandten frem til, at siger vi ja, så vil nationalproduktet i 1978 være 230 milliarder kr., men siger vi nej, vil det være 228 1/2 milliard kr., altså en forskel på kun 1 1/2 milliard kr. eller 0,6 pct. Og det er så det tal, som i den populære agitation ud over landet bliver til, at er vi inden for EF, så når vi et givet velstandsniveau til julen 1977, men er vi udenfor, så skal vi vente til påsken 1978, og det kan jo enhver forstå, at den smule forsinkelse af fremgangen er dog ganske ligegyldig, også selv om man ikke har gjort sig klart, at påsken oven i købet falder meget tidligt i 1978.

Man kan vanskeligt forestille sig en beregning, der i højere grad rammes af netop den advarsel fra professor Ølgaard, som mindretallet selv citerer. Regnestykket bygger på den elegante manøvre, at forfatterne simpelt hen forudsætter de vanskeligheder løst, som et nej vil skabe, i stedet for at påvise, hvordan disse vanskeligheder på ethvert givet tidspunkt fra 1973 til 1978 faktisk kan løses.

Hvis regnestykket skal føre til den nævnte beskedne forskel på indkomsten inden for og uden for EF i 1978, er det en forudsætning, at byerhvervenes eksport af varer og tjenester må stige med gennemsnitlig 10 1/2 pct. årlig frem til 1978. Hvis eksporten ikke når denne stigningstakt år for år, får vi et større underskud på betalingsbalancen, end man kan acceptere, navnlig i en situation, hvor lånemulighederne i udlandet vil være forringede,

fordi vi har sagt nej til EF, og det underskud kræver en restriktiv politik, som går ud over beskæftigelsen og betyder, at nationalproduktet ikke bliver så højt som beregnet i 1978. Kort og godt: pjecen forudsætter, at der i hele perioden lige så vel kan holdes fuld beskæftigelse uden for EF, som hvis vi bliver medlem, og det forudsætter den, på trods af at der vitterlig er væsentlig større vanskeligheder med betalingsbalancen allerede fra 1973, hvis vi vælger at stå udenfor. Pjecen indlader sig overhovedet ikke på en realistisk drøftelse af disse vanskeligheder, man henviser bare til 1960-ernes erfaringer, som man siger viser, at industrieksporten nok skulle kunne stige med den nævnte årlige procent på 10,5 i 1970erne. Men her overser man jo, at udviklingen af dansk industri og dens eksport i 1960erne kun har været mulig derved, at det danske samfund i den periode stiftede en gæld i udlandet på 20 milliarder kr. Man erkender selv andetsteds i pjecen, at „kapitalimport i det omfang, vi har sét i de senere år“ bør undgås. Man kunne roligt have tilføjet, at holder vi os uden for EF, vil der ikke være skygge af chance for, at en sådan låntagning udefra overhovedet kan gennemføres.

Men så bliver det også umådelig svært at gennemføre de ekstra investeringer i byerhvervene, som et nej vil gøre nødvendige. Et nej til EF betyder, at der stilles større krav til udbygning af de eksportende byerhverv, hvis den øgede afvandring fra landbruget skal kunne opsuges uden arbejdsløshed. Et nej til EF betyder, at der stilles større krav til ligevægt på betalingsbalancens løbende poster, fordi mulighederne for at låne i udlandet forringes. Men den hurtige udbygning af byerhvervene kræver store investeringer, som vor hjemlige opsparing ikke kan dække.

Der er netop udsendt en bog, der hedder „Perspektiver for Danmarks udenrigshandel“, skrevet af Bent Jørgensen, udgivet af Institut for Fremtidforskning. Den kaster et klart lys over de store vanskeligheder, som en overflytning af produktionsressourcer kan skabe for betalingsbalancen. En ekspansion i industrien forbedrer først betalingsbalancen efter et åremåls forløb, mens den i de første år belaster balancen, forøger importen ved at kræve betydelige

[Nybse Andersen.]

investeringer i bygninger, maskiner og lagerbeholdninger.

Et nej til EF vil betyde, at vi op igennem 1970'erne dels skal fremme industrieksportporten for at opveje et direkte fald i landbrugs-eksportporten, dels skal forbedre betalingsbalancen yderligere, fordi vi ikke kan fortsætte med at låne. Derfor vil der blive stillet krav til dansk økonomisk politik, som vi ikke har været ude for i nogen tidligere situation.

Et af de krav, et nej vil stille til vor økonomiske politik, er, at vi sikrer en meget høj grad af bevægelighed på det danske arbejdsmarked. Paradoksalt nok er der mange modstandere, som netop vender sig mod et sådant krav. Vi har for nylig oplevet, at københavnske murere har protesteret voldsomt mod at få anvist arbejde i deres eget fag i Jylland, og vi har set ikke mindst SF gå ind for, at en sådan „deportation“ til en anden landsdel sandelig er et overgreb mod menneskerettighederne. Det hører man bare ikke et ord om fra den side, når man går ind for et nej til EF, der vitteligt vil medføre, at tusinder af landbofamilier tvinges til at skifte erhverv og miljø, tvinges til at flytte fra deres bolig og deres hjemsted. Så er det ikke deportation, så er det et led i en naturlig udvikling henimod en mindre landbrugsproduktion. Der er for mig ingen tvivl om, at de økonomiske vanskeligheder, der følger af et nej til EF, også vil få alvorlige sociale og menneskelige virkninger.

I samme forbindelse vender modstanderne også tingene helt på hovedet, når de udtaler deres bekymring for, hvordan det dog skal gå de danske egnsudviklingsområder i EF, jævnfør mindretalsbetænkningen. Sandheden er jo, at egnsudviklingsområderne tværtimod er de landsdele, som vil blive hårdest ramt af et nej. Det er de områder af landet, som er mest afhængige af landbrug og fiskeri og de hertil knyttede industrier, altså netop de erhverv som vil komme til at lide mest uden for EF. Det er samtidig områder, som har forholdsvis få offentlige institutioner og offentligt ansatte med fast beskæftigelse. Netop i egnsudviklingsområderne er der særlig stor risiko for øget arbejdsløshed og lavere realindkomst efter et nej til EF.

Mindretallet er enig i —

„ . . . at en eller anden form for handelsmæssig tilknytning til det europæiske samarbejde i EF vil være en nødvendighed for Danmark.“

Man mener at en frihandelsaftale efter svensk mønster vil være en fordel for industrien fremfor medlemskab. Man siger herom:

„ . . . betyder dette blot, at industrieksportens stigningstakt øges med ca. 1/2 pct. årligt, vil dette være fuldt tilstrækkeligt til at opveje tabet på landbrugsseksportporten.“

Også denne betragtning bygger på den før nævnte pjece, hvor man dels gør mest muligt ud af den beskedne stigning i visse råvaretoledsatser, som et medlemskab kan medføre, dels bagatelliserer de ulemper for industrien, som frihandelsaftalen har i sammenligning med medlemskab, ulemper som vitteligt har gjort svensk industribetænkkelig ved fremtidsudsigterne og interesseret i etablering inden for et udvidet EF herunder også i Danmark. Jeg kan oplyse at der indtil i går til erhvervschefen Frederikshavn var indkommet forespørgsler fra 46 svenske erhvervsvirksomheder om eventuel placering i Jylland.

Sandheden er imidlertid, at det er usandsynligt, at vi ville få lov at opretholde toldfriheden for råvarer, hvis vi på det grundlag mærkbart forøgede vor eksport til EF under en frihandelsaftale. Der er den svenske frihandelsaftale strenge regler om forbud mod foranstaltninger, der kan forvride konkurrencen ved at begunstige visse foretagender eller produktionen af visse varer. Det gælder, hvad enten det sker ved indirekte skatter, betalingsrestriktioner, konkurrenceregler eller offentlige støtteforanstaltninger, og der står i aftalens artikel 24, at EF kan træffe modforanstaltninger, hvis den svenske eksport stiger i skade for producenter i EF på grund væsentligt lavere toledsatser eller afgift på råstoffer eller halvfabrikata i Sverige end i EF.

Også hvad stålpriserne angår, vil virkningerne blive de samme under en frihandelsaftale som ved et medlemskab, jævnfør også her den svenske overenskomst mellem Kul- og Stålfællesskabet. Det er derfor en illusion at tro, at ved en frihandels-

a form for handels-
il det europæiske
ce en nødvendighed

handelsaftale efter
en fordel for indu-
ab. Man siger her-

blot, at industri-
kt øges med ca.
tte være fuldt til-
eje tabet på land-

ng bygger på den
man dels gør mest
lne stigning i visse
t medlemskab kan
iserer de ulemper
andelsaftalen har i
dlemskab, ulemper
t svensk industri
udsigterne og inter-
i for et udvidet EF,
rk. Jeg kan oplyse,
I erhvervschefen i
ommet forespørgsel
svirksomheder om
and.

lertid, at det er
få lov at opretholde
r, hvis vi på dette
røgede vor eksport
delsaftale. Der er i
aftale strenge regler
staltninger, der kan
ved at begunstige
r produktionen af
er, hvad enten det
ter, betalingsrestrik-
gler eller offentlige
og der står i aftalens
ræffe modforanstalt-
ke eksport stiger til
i EF på grund af
sætser eller afgifter
fabrikata i Sverige

re angår, vil virknin-
under en frihandels-
edlemskab, jævnfør
overenskomst med
bet. Det er derfor
ved en frihandels-

[Nyhoe Andersen.]

aftale får man alle fordelene for industrien uden at påtage sig ulemper. Man vil i praksis blive bundet i sin industri- og handelspolitik også ved en frihandelsaftale. Ganske vist kan aftalen opsiges af hver af parterne med 12 måneders varsel, og det anser modstanderne vel for en fordel. Det gør industrien imidlertid ikke. Den anser tværtimod dette for et moment af usikkerhed, som kan gøre langfristede dispositioner vanskeligere og mere risikable. Desuden omfatter frihandelsaftalen kun todsætser, mens EF-samarbejdet efterhånden vil harmonisere en række tekniske forskrifter, sikkerhedsbestemmelser, veterinære og sundhedsmæssige kontrolforanstaltninger og andet, som i høj grad kan genere handelen. Aftalen giver heller ikke adgang til at konkurrere om offentlige kontrakter inden for EF. Endelig stilles man uden for den europæiske beslutningsproces, når det drejer sig om beslutninger inden for valutapolitik, handelspolitik og andet, som uundgåeligt får stor betydning også for vore industrielle afsætningsmuligheder.

Min konklusion er derfor den stik modsatte af den, som mindretallet og den nævnte pjece når til. Dansk industri vil få bedre og mere sikre afsætningsmuligheder inden for EF end under en frihandelsaftale, og samtidig vil et medlemskab i kraft af sine gunstige virkninger på betalingsbalancen og på hele samfundsøkonomien i høj grad lette finansieringen af industriens udvikling.

En frihandelsaftale for industrivarer er derfor ikke et tilfredsstillende alternativ til et medlemskab set fra industriens synspunkt, og den er det så meget mindre fra et samlet samfundsøkonomisk synspunkt, fordi den jo ikke omfatter andet end netop industrien.

Modstanderne gør sig da også anstrenge for at pege på noget, der kan virke som et supplement til en sådan aftale, så alternativet til EF ligesom bliver mere troværdigt. Til den ende påstår man, at et dansk nej til EF vil bane vej for frugtbare nordiske forhandlinger. Jeg vil gerne bede modstanderne under denne debat — de få af dem, der ulejliger sig med at være til stede i salen under disse indlæg — om helt konkret at fortælle det høje ting og den danske og nordiske offentlighed, hvad disse frugtbare

nordiske forhandlinger egentlig skal gå ud på. De forhandlinger om Nordekaftalen, som den finske præsident slog i stykker i marts 1970, få uger efter at medlemmer af Finlands regering og rigsdag var gået ind for aftalen på Nordisk Råds møde i Reykjavik, var jo netop bygget op omkring en nordisk toldunion. På dette grundlag lykkedes det de danske forhandlere at fravriste de andre nordiske lande indrømmelser også på landbrugshandelens område, og der blev opnået ordninger også for fiskeriet. Men nu er der vel ingen, der forestiller sig, at der kan forhandles om en nordisk toldunion. Alle de nordiske lande, også Danmark og Norge, hvis resultatet skulle blive et nej i disse 2 lande, vil først og fremmest have en frihandelsaftale med EF. Derved bevarer de også deres indbyrdes frihandel, som de har fået gennem EFTA-samarbejdet, og på den baggrund kan det ikke have megen mening at forhandle om en nordisk toldunion for industrivarer, medmindre man da simpelt hen beslutter sig til at antage EF's ydre todsætser, ikke af hensyn til den nordiske samhandel, men for at lette samarbejdet med EF. Men når der ikke er brug for en nordisk toldunion på industriens område, så er der heller ingen muligheder for et øget samarbejde af nogen betydning på landbrugets, på gartneriets, på fiskeriets område. Nordeforhandlingerne viste kun alt for tydeligt, at enhver indrømmelse til Danmark på disse felter alene var betinget af enighed om toldunionen. Noget lignende kan siges om et samarbejde på kapitalbevægelsernes område.

Det betyder ikke, at nordiske forhandlinger er udelukket også vedrørende spørgsmål af økonomisk betydning. Den danske, svenske og norske statsminister har netop i Oslo besluttet at forberede et konkret handlingsprogram inden for erhvervs politik, regional politik og miljøbeskyttelse, som kan gennemføres også med Danmark og Norge som medlemmer af EF. Det vil for os være et nyttigt supplement til medlemskab, men det har ikke noget med et alternativ at gøre. Det viser klart, at det nordiske samarbejde kan fortsættes og udbygges. Nordisk Råd vil ikke få mindre betydning, efter at alle de nordiske lande nu knyttes nærmere sammen med det øvrige Vesteuropa. Tværtimod vil rådets debatter på et mere realistisk grund-

[Nyhede Andersen.]

lag kunne dreje sig om Nordens stilling og muligheder som en del af Europa.

Må jeg i forbindelse med det nordiske sige, at jeg med forundring og beklagelse har set det grove misbrug af den svenske statsminister, som de socialdemokratiske modstandere har gjort sig skyldige i. Det er faktisk svært at fatte, at medlemmer af dette ting som hr. Auken og hr. Hjortnæs har villet tage ansvaret for en så åbenlys fordrejning af statsminister Palmes udtalelser, som overskriften på forsiden af det blad, man har kaldt „Socialdemokraten“, er udtryk for. Jeg vil gerne bidrage til klarhed i denne sag ved at citere, hvad hr. Palme sagde under Nordisk Råds møde i Helsingfors i februar i år. Jeg citerer på grundlag af markedsudvalgets bilag 84, side 166:

„Undertiden anvendes i debatten udtrykket „at sige nej til EEC“ som en skillelinje inden for og mellem de nordiske lande. Det er også et misvisende udtryk. I realiteten findes der ingen, som vil eller har råd til dette. Vi kan alle glæde os over, at årgamle modsætninger på Europas kontinent ryddes til side, og vi har alle en klar interesse i at deltage i det overordentlig dynamiske samarbejde, som dér er vokset frem, og som vor økonomi er afhængig af. Det gælder også uafhængigt af den sikkerhedspolitiske grundlinje, vi har valgt.“

Så vidt statsminister Palmes synspunkter. Der er unægtelig et stykke vej fra denne udtalelse til overskriften i det af de socialdemokratiske modstandere udsendte skrift: „Olof Palme: Jeg har flere gange advaret Norden mod EF“. Tror hr. Auken og hr. Hjortnæs, der står opført som medlemmer af den ansvarlige redaktion af dette skrift, at den form for misbrug af en nordisk statsministers udtalelser er den rette indgang til de frugtbare nordiske forhandlinger, som mindretallet efterlyser?

Der er 3 uger i dag til den norske folkeafstemning, og der er 4 uger til den danske. Får de norske tilhængere et ja den 25. september, er jeg sikker på, at Danmark også siger ja, og at den endelige afstemning i det norske storting derefter også vil vise det fornødne flertal på $\frac{3}{4}$. Nås der ikke et flertal ved den vejledende norske afstemning, vil debatten herhjemme i den sidste uge op til

den danske afstemning let komme til at blive præget på helt urimelig måde af det norske resultat.

Det er venstres opfattelse, at Danmark bør stemme ja uanset det norske resultat. Vi skal tage vor skæbne i egen hånd og ikke lade den bestemte af, at norske landmænd og fiskere frygter konkurrence på lige fod med det øvrige Europa.

Et norsk nej bidrager ikke på nogen måde til at løse de problemer, som et dansk nej vil rejse for os, og Danmark gør ikke det samlede Norden nogen tjeneste ved i en sådan situation at lade sig rive med af Norge. Tværtimod er det vigtigt, at i det mindste ét af de nordiske lande er med i den europæiske beslutningsproces og kan virke som formidler mellem nordiske og europæiske interesser både inden for det europæiske og inden for det nordiske samarbejde. Det nordiske samarbejde har bestået sin prøve under optagelsesforhandlingerne og under forhandlingerne om frihandelsordningerne. Dette samarbejde vil ikke blive mindre påkrævet og ikke mindre værdifuldt, når uvidelsen af EF er blevet en kendsgerning.

Der er i den svenske handelsaftale med EF en udviklingsklausul, som Sverige har lagt megen vægt på at få indføjet. Det er artikel 32, der bestemmer, at de kontraherende parter på grundlag af en motiveret anmodning fra en af dem kan undersøge mulighederne for at udvikle og uddybe deres forbindelser, når det måtte forekomme hensigtsmæssigt i deres økonomiske interesse at udvide forbindelserne til områder, der ikke dækkes af den nuværende aftale. Det er klart i svensk interesse, at et nordisk naboland er med på EF-siden, når beslutning i fremtidige situationer skal træffes i henhold til denne bestemmelse. Mulighederne for, at nye norske forhandlinger om medlemskab kan accepteres af EF inden for et ikke alt for langt åremål, er også større med Danmark som medlem. Der er således ingen nordisk interesse, som bør forhindre det danske folk i den 2. oktober at følge Danmarks egen interesse i at blive fuldgyldig deltager i de fremtidige europæiske samarbejde.

Venstres folketingsgruppe vil stemme for de to lovforslag, vi i dag behandler, og for de ændringsforslag, ministeren har stillet. Vi har bemærket os, at der som supplement til tillæg 3 til lovforslaget nu foreligger

let komme til at
melig måde af det

telse, at Danmark
norske resultat. Vi
n hånd og ikke lade
rske landmænd og
ice på lige fod med

ikke på nogen måde
, som et dansk nej
mark gør ikke det
tjeneste ved i en
g rive med af Norge
gt, at i det mindste
er med i den euro
s og kan virke som
iske og europæiske
r det europæiske og
amarbejde. Det nor
estået sin prøve un
ngerne og under for
ihandelsordningerne
ske blive mindre på
værdifuldt, når ud
ret en kendsgerning
e handelsaftale med
sul, som Sverige har
t få indføjjet. Det er
amer, at de kontra
idlag af en motiveret
dem kan undersøge
vinkle og uddybe deres
måtte forekomme hen
onomiske interesse at
til områder, der ikke
nde aftale. Det er klart
et nordisk naboland
når beslutning i frem
l træffes i henhold til
ulighederne for, at nye
om medlemskab kan
en for et ikke alt for
større med Danmark
således ingen nordisk
hindre det danske folk
lge Danmarks egen in
dgyldig deltager i det
e samarbejde.

grupper vil stemme for
dag behandler, og for
ministeren har stillet
at der som supplement
slaget nu foreligger de

7071

4/9 72: 2. beh. af f. t. l. om Danmarks tiltrædelse af EF og om folkeafstemning.

7072

[Nyboe Andersen.]

aftaler, som er indgået mellem De europæiske Fællesskaber og Sverige, Finland, Island, Schweiz, Østrig og Portugal. Vi er indforstået med, at disse aftaler kommer til at indgå i det traktatkompleks, som knytter sig til dansk medlemskab.

Venstre vil af al kraft medvirke til at sikre et positivt resultat af folkeafstemningen den 2. oktober, men vi vil føre debatten på et hæderligt grundlag og tager afstand fra metoder, som ikke er det danske folkestyre værdigt. Til de metoder henregner jeg også den helsidesannonce, som Folkebevægelsen mod EF i dag har indrykket i dagspressen. Den er et groft eksempel på, at man i kampen mod en dansk tilslutning appellerer til antiparlamentariske tendenser i befolkningen.

„Ingen er interesseret i, at vi ved for meget, vi vælgere ...“

står der i annoncen. Det står der, efter at der igennem måneder har været ført den mest omfattende oplysningskampagne og mødevirksomhed om dette spørgsmål, som nogen sinde har fundet sted i Danmark, en virksomhed finansieret ved midler bevilget af det folkeeting, man anklager for at ville holde vælgerne i uvidenhed. Det er simpelt hen uhæderlig propaganda!

Der kan være mange grunde til utilfredshed i dagens Danmark. Priserne stiger, skatterne er høje, der er stadig uløste sociale problemer. Dele af dagspressen og massemedierne forsømmer ingen lejlighed til at give denne utilfredshed næring, med eller uden rimelig grund. Men over for disse problemer har modstandere og tilhængere af EF det samme fælles ansvar. Netop modstanderne af EF har jo travlt med at fortælle os, at vore hjemlige forhold er bedre end andre landes, og at vor hjemlige politik er mere demokratisk end det politiske liv i de nuværende EF-lande. Modstanderne vil altså gerne stå som de sande forsvarere af det danske folkestyre. På den baggrund forekommer det mig at være et uanstændigt dobbeltspil, at man nu allierer sig med alt, hvad der findes

af antiparlamentariske tanker og kræfter i befolkningen. Det ville være klædeligt, om de politikere her i salen, som er ledende kræfter inden for Folkebevægelsen imod EF, ville tage afstand fra de metoder, som her bringes i anvendelse.

Formanden: Hr. Niels Helveg Petersen har ordet.

Hjortnæs: Hr. formand, jeg bad om en kort bemærkning!

Formanden: Det så jeg ikke.

Hjortnæs: Jeg var herhenne før.

Formanden: Det blev ikke tilkendegivet, at det var ønske om en kort bemærkning, men nu vel, hr. Hjortnæs har ordet.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs: Hr. Nyboe Andersen følte sig foranlediget til endnu en gang for offentligheden at fremdrage den forsideartikel, der står på de socialdemokratiske fællesmarkedsmodstanderes blad „Socialdemokraten“. Jeg er meget forundret over, at hr. Nyboe Andersen føler sig foranlediget til at trække den frem. Jeg har allerede i dagspressen — det går jeg ud fra er hr. Nyboe Andersen bekendt — gjort rede for mine synspunkter vedrørende dette spørgsmål og sagt, at ingen nøgtern iagttagelse af nordisk politik kan være i tvivl om, at statsministeren i Sverige, Olof Palme, gang på gang har peget på den risiko, der ligger for det nordiske samarbejde. Hvis man vil prøve at omfortolke det, der står i overskriften, må jeg beklage det. Det, der er refereret i artiklen, er, at Olof Palme på et spørgsmål, der lyder:

„Vil det nordiske samarbejde ikke blive svækket, hvis Norge og Danmark opnår fuldt medlemskab af EF?“ svarer:

„Jeg har flere gange peget på den risiko, der ligger.“

Derfor må jeg sige til hr. Nyboe Andersen, at der er tale om ordkløveri, når man vil

[Hjortnæs.]
prøve her at sige, at man ikke kan fortolke det sådan, at han flere gange har advaret Norden mod EF.

(Kort bemærkning).

Nyboe Andersen: Der er ingenlunde tale om ordkløveri. Hr. Hjortnæs standsede sit citat af det, der står på forsiden af „Socialdemokraten“, på et for ham meget bekvemt sted. Citatet fortsætter nemlig:

„... men det nordiske samarbejdes udvikling afhænger samtidig i høj grad af de deltagende landes samarbejdsvillighed. Den vilje er stadig stærk, hvis man da skal dømme efter det sidste møde i Nordisk Råd i Helsingfors.“

Det var, hvad hr. Palme sagde, og det er det, der omformes til overskriften: „Jeg har advaret Norden mod EF“.

Formanden: Jeg tror ikke, vi på nuværende tidspunkt skal fortsætte med de mange korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs: Jeg vil minde om, at Olof Palme med dette efterfølgende overhovedet ikke har udtalt sig om, hvilken risiko han i øvrigt anser for at være aktuel i relation til det nordiske samarbejde. Jeg synes i øvrigt ikke, de efterfølgende bemærkninger gør styrken i det, han først siger, mindre.

Må jeg sige til hr. Nyboe Andersen, at der er andre fremtrædende svenskere, der har udtalt sig på linje med Olof Palme. Det gælder bl. a. statsråd Carl Lindbom, som på det nordiske juristmøde klart siger:

„Der er ingen, der tror, at Danmark og Norge som medlemmer i EEC vil vende sig bort fra deres nordiske meningsfæller. Men vi må ikke være blinde for, at et medlemskab af EF kan komme til at medføre visse begrænsninger i samarbejdet i Norden.“ Og han føjer til: „Der er fremfor alt en risiko for, at det med det praktiske samarbejde inden for EF vil blive vanskeligt for Danmark at engagere sig i det nordiske samarbejde som hidtil.“

Jeg synes, at det ville være rimeligt, hvis de danske fællesmarkedstilhængere klart og utvetydigt tilkendegav, at det samarbejde, som man går ind i i fællesmarkedet, er så

engagerende, at det under alle omstændigheder vil komme til at gå ud over det nordiske samarbejde, for det er jo de faktiske kendsgerninger.

Niels Helveg Petersen: Folketinget har nu stort set gjort sit arbejde med tiltrædelsesbestemmelserne færdig, og det er sidste gang, bortset fra tredje behandling på fretdag, at vi får en markedsdebat på det kendte grundlag med Danmark stående udenfor som ansøger. Næste gang vi mødes, bliver det enten med Danmark som medlem eller Danmark stående udenfor i en helt ændret situation.

Meningen med denne debat må være at søge at præcisere nogle hovedsynspunkter. Det er ikke muligt at komme ind på alle sider af den omfattende fællesmarkedsdebat, der har været ført. Men der er et par sager, jeg synes det er væsentligt at få inddraget i diskussionen i dag.

For det første mener jeg, det er meget væsentligt at få belyst de forhold omkring grundloven, som ude omkring i diskussionen spiller en betydelig rolle.

En afklaring har fundet sted på det punkt. Igennem alle tågerne står Max Sørensens responsum fra den 18. januar skarpt og tydeligt. Justitsministeriets senere redegørelse bygger i alt det væsentlige på dette responsums ræsonnementer.

Mindretallet har efterlyst yderligere responsa og redegørelser om disse juridiske problemer. Man har ønsket det af såkaldt uvildige, men har ganske forsømt at fortælle, hvilke personer der i givet fald var tale om. Men jeg ser da i mindretallets efterlysning af yderligere undersøgelse en erkendelse af, at man ikke selv har formået at producere noget som helst grundlag for seriøst at anfægte Max Sørensens responsum og det grundlag, som markedstilhængerne bygger deres synspunkt på.

Modstanderne — og her tænker jeg på mindretalsbetænkningen — er her på meget tynd is. Der er ingen underbygning af påstanden om, at der begås vold imod grundloven, således som det påstås i den annonce, som hr. Nyboe Andersen allerede har omtalt, ingen som helst argumentation, der seriøst kan begrunde det udtryk, der bruges i agitationen imod fællesmarkedet, nemlig at der gøres vold imod den danske grundlov.

ler alle omstændig-
gå ud over det nor-
et er jo de faktiske

Folketinget har nu
le med tiltrædelses-
og det er sidste
behandling på fre-
sdebate på det kendte
k stående udenfor
ng vi mødes, bliver
k som medlem eller
for i en helt ændret

debat må være at
hovedsynspunkter.
komme ind på alle
fællesmarkedsdebat,
der er et par sager,
ligt at få inddraget i

er jeg, det er meget
de forhold omkring
nkring i diskussionen
e.

let sted på det punkt.
står Max Sørensen
8. januar skarpt og
teriets senere rede-
t væsentlige på dette
ænter.

terlyst yderligere re-
r om disse juridiske
nasket det af såkaldt
nske forsømt at for-
der i givet fald var
a i mindretallets efter-
undersøgelse en erken-
selv har formået at
i helst grundlag for
ax Sørensen respon-
som markedsstilhæn-
nspunkt på.

og her tænker jeg på
gen — er her på meget
i underbygning af på-
egås vold imod grund-
t påstås i den annonce,
rsen allerede har om-
st argumentation, der
det udtryk, der bruges
llesmarkedet, nemlig at
len danske grundlov.

[Niels Helveg Petersen.]

Der er tre hovedproblemer i diskussionen om grundloven. For det første er der spørgsmålet om, hvad udtrykket „i nærmere bestemt omfang“ i grundlovens § 20 betyder. Der er for det andet spørgsmålet om den ubegrænsede varighed, og der er for det tredje spørgsmålet om fællesskabsrettens forrang.

Hvad det første angår, den nærmere fastlæggelse af udtrykket „i nærmere bestemt omfang“, er der ingen tvivl om, at Romtraktaten opfylder det krav, at der skal være tale om beføjelser i nærmere bestemt omfang. Romtraktaten definerer de særlige saglige områder, hvor traktaten er gældende.

Jeg synes, det interessante i denne diskussion i virkeligheden er et ganske andet synspunkt, nemlig dette, at der inden for fællesmarkedet er en meget klar tendens til, at samarbejdet f. eks. om de vigtige økonomiske og monetære spørgsmål udfolder sig uden for traktatens egentlige område. Dette fremgår allerede af overskriften til den berømte resolution fra februar-marts 1971, hvor man fastlægger nogle hovedretningslinjer for, hvorledes man ønsker at udvikle det økonomiske og monetære samarbejde.

Overskriften siger, at det er en resolution vedtaget af Ministerrådet og af medlemslandenes regeringer. Det er samme kreds, men sondringen er interessant, fordi det hermed er antydning, at det økonomiske og monetære samarbejde for en meget stor del vil komme til at foregå uden for den egentlige Romtraktats rammer og altså mere få karakter af et almindeligt samarbejde imellem stater, end det vil få karakter af et internationalt samarbejde.

Jeg mener, at det er sandsynligt, at samarbejdet inden for Romtraktaten i stigende grad vil udfolde sig efter den model, og at det derfor også er vigtigt at få det fremdraget, for det har også betydning ved den reelle vurdering af de statsretlige problemer.

Mindretallet siger om spørgsmålet, at artikel 235 betyder, at EF's funktionsområde er næsten ubestemt. Denne påstand er juridisk set uholdbar. Artikel 235 er ingen blankofuldmagt. Intet som helst grundlag findes der for at anlægge en sådan fortolk-

ning. Den er en sikkerhedsventil, og iblandt Romtraktatens fædre har det selvfølgelig aldrig været hensigten, at artikel 235 skulle kunne anvendes til en hvilken som helst udvidelse af Romtraktatens funktionsområde. Derfor er det en overordentlig tvivlsom og uholdbar fortolkning af denne artikel, mindretallet her fremholder.

Hvad varighedsproblemet angår, spiller spørgsmålet jo en stor rolle i den folkelige diskussion, ikke som et juridisk problem, men som et politisk problem. Juridisk er der i dette intet problem. Mindretallet anfører, at beføjelser, der overlades, ikke uden retsbrud kan tilbagekaldes. Om dette er der især tre synspunkter at anføre. For det første: det er folkeretligt anerkendt, at en stat kan frigøre sig for internationale forpligtelser, hvis der eksisterer andre forudsætninger, der medfører væsentlige ændringer i de faktiske omstændigheder. Med andre ord: indtræder der væsentligt ændrede forudsætninger, er en stat berettiget til at træde tilbage fra en international aftale. Dernæst, og det er nok mere praktisk: hvis der opstår alvorlig strid mellem fællesmarkedet og et enkelt eller flere medlemslande, vil der selvfølgelig ved gensidig overenskomst kunne blive tale om udtræden. Og endelig for det tredje — og det er i hvert fald i den juridiske diskussion et hovedsynspunkt: der kan være tale om tilbagekaldelse af beføjelser, som kan være et brud på folkeretten, men som ikke desto mindre vil have fuld forfatningsretlig gyldighed. Max Sørensen siger det i sit responsum på den måde:

„Konklusionen er derfor, at der intet grundlovsstridigt er i at indgå en folkeretlig forpligtelse, der begrænser adgangen til at tilbagekalde en beføjelse, som er overdraget i henhold til § 20.“

Det tredje problem er forrangsproblemet, hvor mindretallet i sin jagt på muligheder for at anfægte det juridiske grundlag indtager det standpunkt, at fællesskabsreglerne i Danmark skulle have forrang, selv hvor der er tale om en udtrykkelig dansk forskrift af et andet indhold. Dette er for det første forkert, og for det andet fatter jeg slet ikke, at især modstanderne kunne ønske at anlægge en sådan fortolkning af fællesskabsretten, som intet grundlag har i dansk ret, og som

[Niels Helveg Petersen.]

da højst kunne bruges til resultater, som modstanderne mindst af alle ønsker at fremme.

Mindretalsbetænkningen er i øvrigt på adskillige punkter bemærkelsesværdig. Jeg vil gerne citere følgende:

„Mindretallet finder det derfor forståeligt, at folketinget i sin tid har opfordret skiftende regeringer til at optage forhandlinger om Danmarks forhold til EF. Afgørende må imidlertid være, dels hvad EF står for i dag, dels de førte forhandlingers resultat.“

Dette er en fantastisk udtalelse. At tænke sig, at partiet SF står bag en mindretalsudtalelse, hvor der udtrykkes forståelse for, at folketinget har opfordret de skiftende regeringer til at søge forhandling! SF har konstant stemt imod sådanne opfordringer til de skiftende regeringer. Det, der er tale om, er ikke, at man har opfordret skiftende regeringer til at optage forhandlinger om Danmarks forhold til EF. Det, der har været tale om hver eneste gang, er forhandlinger om medlemskab. Der har aldrig været tale om nogen anden tilknytningsform mellem Danmark og fællesmarkedet, så jeg må sige, at det er et stærkt stykke, at SF på dette tidspunkt kommer og udtrykker forståelse for ansøgning, efter at man i årevis har bekæmpet dette resultat. Det tyder på en uorden i tankegangen, som ikke er særlig klødelig.

Det siges i mindretalsudtalelsen, at der er grund til at fæste lid til den finske præsident Kekkonens udtalelser om, at der kan komme frugtbare nordiske forhandlinger i gang. Jeg må sige, at jeg er skuffet over at genfinde den betragtning i mindretalsudtalelsen. Nordeforhandlingerne var jo ført til ende. Nordeforhandlingerne brød sådan set ikke sammen. Traktaten var færdig, der var blevet enighed om dens indhold. Når den ikke kom i kraft, når den aldrig blev sat i værk, skyldtes det udelukkende holdningen i Finland. Det skyldtes udelukkende, at den finske regering ud fra motiver, man ikke i dag måske helt kan gennemskue, fandt, at man ikke kunne tiltræde det forhandlingsresultat, der var enighed om. Jeg synes, det er overordentlig beklageligt, at mindretallet vil medvirke til at skabe indtrykket af en

historisk udvikling, som rent faktisk ikke fandt sted.

Det er et meget almindeligt argument imod fællesmarkedet, at der er tale om, at fællesmarkedet har stormagtsambitioner, at det automatisk vil udvikle sig og have en negativ og aggressiv rolle i hele afspændingspolitikken, at det vil stå i vejen for yderligere europæisk afspænding og i det hele være en negativ faktor. Denne påstand står i et meget ejendommeligt misforhold til den faktiske udvikling. Jeg vil her gerne komme ind på at skildre forløbet både i den proces, der førte til fællesmarkedets udvidelse, og forløbet af den proces, der har ført til øst-aftalernes gennemførelse.

Det store gennembrud i forhandlingerne om fællesmarkedets udvidelse fandt sted ved Haagmødet 1. og 2. december 1969. Det var dette mødes beslutning om at optage nye forhandlinger, der satte det hele i gang. 3. og 4. december 1969 holdt Warszawa-magterne møde. 6. december, altså 3-4 dage efter Haagmødet, blev det besluttet at iværksætte forhandlingerne mellem Vesttyskland og Moskva om magtafkaldsaftalen. Altså: i selv samme uge, hvor fællesmarkedets udvidelse dukker op som en politisk realitet i Europa for første gang i mange år, optages der forhandlinger mellem Vesttyskland og Moskva om en magtafkaldsaftale. Jeg synes, det er tankevækkende, at starttidspunktet for øst-vesttilnærmelsen og for EF-udvidelsen falder så nøje sammen.

Men hermed hører sammenfaldet tidsmæssigt i forløbene ikke op. 30. juni 1970 indledes de faktiske udvidelsesforhandlinger. Halvanden måned efter, 12. august 1970, undertegnes magtafkaldsaftalen i Moskva. Forhandlingerne mellem fællesmarkedet og England afsluttes i juli 1971. I det år, der går, fra forhandlingerne indledes og til de faktisk er afsluttet med enighed med England, gennemføres aftalen med Moskva, den vesttyske forståelse med Polen og med Tjecoslovakiet. I det selv samme år. I efteråret 1971, efter at sagen er forhandlet færdig, besøger Brandt Moskva, Gromyko besøger Bonn. I maj 1972 sker der ratifikation i Vesttyskland af aftalerne. I november 1972 begynder forhandlingerne om en europæisk sikkerhedskonference, en måned før ikrafttræden af det udvidede fællesmarked.

faktisk ikke

igt argument
er tale om, at
ambitioner, at
ig og have en
afspændings-
ejen for yder-
og i det hele
e påstand står
forhold til den
r gerne komme
le i den proces,
udvidelse, og
var ført til øst-

forhandlingerne
lse fandt sted
mber 1969. Det
om at optage
det hele i gang.
ldt Warszawa-
c, altså 3-4 dage
et besluttet at
mellem Vest-
tstafkaldsaftalen.
vor fællesmarke-
som en politisk
gang i mange år,
nællem Vesttysk-
agtakaldsaftale.
kende, at start-
værmelsen og for
je sammen.
nmenfaldet tids-
p. 30. juni 1970
sesforhandlinger.
12. august 1970,
ftalen i Moskva.
ællesmarkedet og
1971. I det år, der
ndledes og til de
nighed med Eng-
med Moskva, den
l Polen og med
samme år. I efter-
forhandlet færdig,
Gromyko besøger
der ratifikation i
. I november 1972
om en europæisk
måned før ikraft-
ællesmarked.

[Niels Helveg Petersen.]

Den tidsmæssige sammenhæng af disse to forløb er så slående, at den selvsagt ikke er nogen tilfældighed. Øst-vestafspændingen og fællesmarkedets udvidelse har selvfølgelig en dyb indre politisk sammenhæng. Forløbet gør det helt meningsløst at omtale EF's udvidelse og udvikling som noget aggressivt vesteuropæisk udspil, der rummer en trussel imod den europæiske afspænding. Jeg vil her gerne citere, hvad den russiske partichef, Bresjnev, sagde i sin tale den 20. marts 1972. Han omtalte kræfter, der forsøger at forhindre en europæisk sikkerheds-konference, og sagde:

„Der spredes f. eks. den absurde idé, at forslaget om at holde konferencen og vor politik i Europa i almindelighed er rettet imod at lægge en mine under Det europæiske økonomiske Fællesskab. Dette kræver helt åbenbart en klargørelse. Sovjetunionen overser langt fra den faktisk eksisterende situation i Vesteuropa, herunder eksistensen af en sådan økonomisk gruppering som fællesmarkedet og dets udvikling. Vor forbindelse med deltagerne i denne gruppering vil naturligvis afhænge af den grad, i hvilken de på deres side anerkender de realiteter, der eksisterer i den socialistiske del i Europa.“

Der er herefter ikke tvivl om, at der for Sovjetunionen eksisterer en nær sammenhæng mellem sikkerhedsforhandlingerne og fællesmarkedets udvidelse, og at man altså ikke har set fællesmarkedets udvidelse som nogen trussel for denne afspændingslinje. Tror man virkelig på, at en udsoning ville være mulig i netop disse måneder, hvis fællesmarkedets udvidelse opfattedes som en aggressiv handling? Tror nogen på, at Østeuropa, som selvfølgelig ikke kun ser på dette i et kort perspektiv, men anlægger en langtidsvurdering, ville gå ind i disse forhandlinger, hvis man opfattede fællesmarkedet som et potentielt centrum for en vesteuropæisk aggression? Selvsagt ikke. Og omvendt: hvis fællesmarkedet var et sådant centrum for aggression, kan jeg ikke forstå, at det netop er i udvidelsesperioden, Vesteuropa har søgt en udsoning mod øst.

Noget tilsvarende finder vi, hvis vi betragter handelspolitikken. Der er handelspolitisk ikke tale om, at fællesmarkedet er en blok vendt imod det øvrige Europa og mod

Østeuropa. Tværtimod har fællesmarkedet oplevet en større stigning i sin samhandel med Østeuropa end f. eks. de skandinaviske lande, hvilket jeg også synes er en tankevækkende understregning af, at der ikke er tale om et stykke blokpolitik.

Romtraktaten er en aftale om økonomisk samarbejde, men har selvsagt politiske virkninger. Vi kan konstatere, at den politiske virkning, det har haft i Europa, har været positiv. Afspændingen og EF's udvidelse er gået hånd i hånd. Jeg vil her gerne citere, hvad den vesttyske udenrigsminister Scheel sagde den 30. januar 1970, fordi det er et karakteristisk udtryk for den tankegang, jeg her har refereret:

„Vestpolitik og østpolitik står til hinanden i et funktionelt forhold. Jo mere samstemmighed, samarbejde og enighed vi når i vesten, så meget des mere bevægelsesfrihed vinder vi mod øst, så meget mindre kan vore østpolitiske initiativer misforstås som en nationalstatslig ene-gang.“

En klar sammenhæng imellem de ting, som her understreges af den vesttyske udenrigsminister, vil kunne genfindes i utallige udtalelser af de ledende vesttyske politikere.

Jeg vil herefter vende mig til spørgsmålet om folketingets placering i hele den fremtidige markedspolitik ved dansk medlemskab af fællesmarkedet. Der eksisterer to problemer vedrørende den demokratiske kontrol. Der er spørgsmålet om dette tings kontrol med den danske regering og den danske regerings optræden inden for fællesmarkedet, og dernæst er der spørgsmålet om den demokratiske kontrol på fællesskabsplan.

Hvad det første angår, er det nødvendigt at slå fast, at der ikke sker nogen som helst ændring i folketingets kontrolmulighed over for regeringen. Regeringen må forud for tilslutning til vigtige beslutninger i Ministerrådet søge politisk rygdækning her i tinget. Ved almindelige udenrigspolitiske aftaler er det almindeligt, at en regering indgår aftaler og først derefter henvender sig til parlamentet for at få aftalerne ratificeret. Ved medlemskab af EF vil det være anderledes. Dér vil regeringens tilslutning i Ministerrådet skabe umiddelbar ret og dermed få virkning i Danmark, og derfor må regeringen søge tilslutning på et tidligere tidspunkt.

[Niels Helveg Petersen.]

Jeg tror, det vil være en fordel og en styrkelse af parlamentets mulighed for at påvirke regeringen i udenrigshandelspolitikken inden for EF, at man forud for, at beslutningerne skal træffes, må inddrage parlamentet, således at vi her i tinget i fremtiden som medlemmer af EF i sag efter sag vil komme til at diskutere: hvilken stilling skal vi tage, hvilke tendenser i den europæiske udvikling ønsker vi at styrke? Jeg tror så langt fra, at det vil svække interessen om vort demokrati, om arbejdet i denne sal; det vil styrke det. Folketingets arbejde bliver ikke mindre betydningsfuldt af medlemskab. Det får en dimension mere, og jeg tror, at arbejdet her i salen ville nyde fordel af dette.

Det hævdes, at fællesmarkedet vil betyde en fare for vore demokratiske institutioner. Jeg forstår ikke synspunktet. Styrken af demokratiske institutioner beror ikke kun på formelle regler. Den beror først og fremmest på, om de demokratiske institutioner har en reel indflydelse på det, de beslutter. Den beror på, om de faktisk er i stand til at påvirke udviklingen. Vi kender masser af eksempler på institutioner, opbygget formelt fuldt demokratisk, som ikke har nogen indflydelse og derfor ikke aftvinger nogen demokratisk interesse.

De afdøde sygekasser er et godt eksempel. Jo mere reel indflydelse der ligger i folkevalgte organer, des større er deres muligheder selvfølgelig også for at påkalde sig befolkningens interesse og være et levende centrum for meningsbrydningen. Det er det, der må ligge i udtrykket om en styrkelse af vore demokratiske institutioner.

Jeg er meget enig med hr. Nyboe Andersen i den beskrivelse, hr. Nyboe Andersen gav af problemstillingen omkring det såkaldte nærdemokrati og behovet for, at der på flere områder kan træffes centrale beslutninger for større områder. Det er jo ikke sådan, at bestræbelsen på at skabe nærdemokrati står i noget modsætningsforhold til, at der samtidig i samfundet eksisterer et behov for centrale beslutninger. Der er uden tvivl mange modstandere, især i den socialistiske del i denne sal, som vil genfinde denne dobbelthed i mangt og meget af, hvad vi beskæftiger os med i indenrigspolitikken, som både anerkender behovet

for central styring, central planlægning og for øget nærdemokrati i en lang række sammenhænge. Den samme problemstilling eksisterer i det europæiske plan. Jeg er altså enig i den beskrivelse, hr. Nyboe Andersen gav.

Hvad angår den demokratiske kontrol på fællesskabsplan, er jeg tilfreds med den principielle tilkendegivelse, der findes i flertalsudtalelsen, hvor man går ind for en styrkelse af Det europæiske Parlament. Folketingsudvalget har her taget et standpunkt, der går videre end det, regeringen har villet tage. Man har hermed sagt, at det er folketingets opfattelse, at kontrollen på fællesskabsplan skal styrkes, ganske uafhængigt af, om der, som regeringen har sagt det, sker en samtidig styrkelse af andre institutioner.

Hr. Nyboe Andersen foretog en meget dygtig gennemgang af en række af de økonomiske ræsonnementer, som fremføres fra modstanderside. Jeg skal ikke trætte med en gentagelse. Jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at i den økonomiske årsoversigt, som just er blevet omdelt i folketinget, er udsigterne for økonomien i 1973 dybt afhængig af udfaldet af folkeafstemningen. Det drejer sig om, at landbruget det første år som medlemsland vil få øgede indtægter på ca. 2 milliarder kr.

Modstanderne ofrer ikke det økonomiske så forfærdelig megen opmærksomhed. Jeg synes, man sætter kikkerten for det blinde øje. Man citerer vismanden Ølgaard, men glemmer at citere vismændene om de umiddelbare økonomiske følger, som vil ramme os, såfremt vi skulle beslutte at stå uden for fællesmarkedet. Jeg synes, modstanderne forsømmer at forklare, hvordan de vil gribe en sådan økonomisk situation an. Man siger, ser jeg til min overraskelse i mindretalsudtalelsen, at industrien som helhed endda skulle have en fordel af at stå uden for fællesmarkedet. Ja, man opererer med, at står vi udenfor, skulle det være muligt at have en stigning i industrieksporten, som skulle være større, end hvis vi var medlemmer af fællesmarkedet. Jeg må sige, at disse betragtninger er så temmelig fjernt fra den økonomiske virkelighed, at jeg ikke tror, det er nødvendigt at gå dybt ind på dem.

Det er efter min opfattelse helt ubestrideligt, at Danmark vil have en økonomisk for-

al planlægning og en lang række sam-
 problemstilling eks-
 plan. Jeg er altså
 t. Nyboe Andersen

kratiske kontrol på
 tilfreds med den
 lse, der findes i
 nan går ind for en
 æriske Parlament.
 her taget et stand-
 nd det, regeringen
 hermed sagt, at det
 e, at kontrollen på
 yrkes, ganske uaf-
 regeringen har sagt
 yrkelse af andre in-

foretog en meget
 n række af de øko-
 , som fremføres fra
 al ikke trætte med
 gerne gøre opmærk-
 omiske årsoversigt,
 elt i folketinget, er
 en i 1973 dybt af-
 folkeafstemningen.
 ndbruget det første
 få øgede indtægter

lke det økonomiske
 opmærksomhed. Jeg
 erten for det blinde
 nden Ølgaard, men
 endene om de umid-
 ger, som vil ramme
 lutte at stå uden for
 ynes, modstanderne
 hvordan de vil gribe
 iation an. Man siger,
 skelse i mindretals-
 n som helhed endda
 at stå uden for fælles-
 ererer med, at står
 være muligt at have
 sporten, som skulle
 i var medlemmer af
 å sige, at disse be-
 nelig fjernt fra den
 , at jeg ikke tror, det
 bt ind på dem.
 ttelse helt ubestrive-
 ve en økonomisk for-

[Niels Helveg Petersen.]

del af medlemskab, og at det tilsvarende vil
 være en ulempe for Danmark at stå udenfor.
 Man må skønne, at der i de to situationer
 vil være en forskel på 4-5 milliarder kr. i
 årlige indkomster. Dertil kommer en lang-
 tidsfordel for industrien. Vi skal ikke træffe
 denne afgørelse ud fra økonomiske vurde-
 ringer alene, men modstanderne skylder
 svar på: hvorledes vil de gennemføre en
 meget hurtig omlægning i vort landbrug?
 Hvorledes vil de afbøde de sociale virknin-
 ger af en affolkning af landdistrikterne?
 Hvorledes vil de sikre erhvervsmæssige in-
 vesteringer i en periode, hvor lysten til in-
 vesteringer vil falde drastisk? Det forekom-
 mer mig, at man lukker øjnene for de proble-
 mer, der vil opstå, og jeg bebrejder dem, at
 de ikke seriøst prøver på at skitsere, hvad
 de vil anbefale i tilfælde af et nej.

Jeg forstår godt, at modstanderne ikke
 gør det. Der er jo en vældig spændvidde i
 modstandergruppen, som dækker over me-
 get vidt forskellige synspunkter. De kan vel
 egentlig kun blive enige om én eneste ting,
 nemlig at være imod, og kan ikke forenes
 om noget alternativ.

Nu ser jeg i dag i dagspressen, at fra nu af
 er det ikke alene nok at være imod fælles-
 markedet. Den store annonce under over-
 skriften „Vi anklager!“, som er offentlig-
 gjort i dag, er egentlig slet ikke vendt imod
 fællesmarkedet, den er ikke en kritik af
 fællesmarkedet, fællesmarkedets institutio-
 ner eller virkningerne for Danmark. Den er
 ene en kritik af de mennesker her i denne
 sal, som går ind for dansk tilslutning. Det
 er ikke en agitationsform, jeg synes er sær-
 lig værdig. Jeg synes, hr. Nyboe Andersen
 sagde det præcist: denne annonce bygger på
 antiparlamentariske strømninger. Det er en
 anklage imod medlemmer i denne sal, bl. a.
 for at udtale sig imod bedre vidende, og jeg
 vil gerne spørge direkte, om der er medlem-
 mer af folkebevægelsen her i denne sal, som
 vil påtage sig her fra talerstolen at forsvare
 den form for annoncering. Jeg mener, at vi
 andre, vi, der ikke er retfærdige medlemmer
 af dette ting, har krav på at vide, om den
 vurdering, der her er givet, virkelig også kan
 gentages fra denne talerstol.

Jeg skal gøre nogle få bemærkninger om
 det nordiske samarbejde. Det var en stor
 skuffelse i mit parti, da Nordekforhandlin-

gerne ikke blev til noget, men det har været
 opmuntrende at se, at det nordiske sam-
 arbejde ikke brød sammen af den grund.
 Der er siden sket meget betydelige frem-
 skridt. Der er en vilje i de nordiske lande
 til at videreudvikle samarbejdet. Men jeg
 vil gerne sige til hr. Hjortnæs i anledning af
 diskussionen med hr. Palme, at jeg synes,
 hr. Hjortnæs har en dårlig sag. Den over-
 skrift, som anvendes, dækker jo ikke i reali-
 teten det synspunkt, den svenske statsmini-
 ster har ønsket at udtrykke. Man kan selv-
 følgelig stå og vende og dreje det og føre
 et formelt forsvar for denne overskrift, som
 jeg ikke mener holder. Men det dækker ikke
 realiteten, og hvis man tror det, så bør man
 læse, hvad hr. Palme sagde på Nordisk Råds
 møde i Helsinki i år, hvor man fik et ind-
 tryk af den stik modsatte opfattelse.

Vi kender ikke i dag Norges stilling, og vi
 kender den måske heller ikke, når vi selv
 skal stemme, men for mig at se må vi tage
 vor stilling til fællesmarkedet, uanset hvilket
 resultat nordmændene kommer til i deres
 egne overvejelser. Jeg mener ikke, det tjener
 noget formål på dette tidspunkt at gisne
 om udfaldet i Norge. Vi må gøre op selv.
 Jeg vil føje til, at det tit nærmer sig hykleri,
 når modstanderne påberåber sig udfaldet i
 Norge. Jeg mener, at det er meningsløst at
 gøre det, medmindre man vil føje til: ja
 men hvis nordmændene stemmer ja, vil vi
 også anbefale et ja. Men hvis synspunktet er,
 at man ganske uanset udfaldet i Norge
 alligevel vil fastholde sit eget nej, mener jeg,
 det er meningsløst med denne henvisning
 til Norge.

Fællesmarkedets udvidelse er nu en reali-
 tet. Vi ved, at den europæiske udvikling
 kommer til at udfolde sig omkring fælles-
 markedet. Der er i den situation to mulig-
 heder for os: vi kan holde os udenfor og tage
 til efterretning de beslutninger, andre træffer
 om vilkår, som har betydning for os, eller
 vi kan gå med ind i samarbejdet og være med
 til at præge udviklingen. Fællesmarkedet
 bliver, hvad medlemsstaterne gør det til.
 Der findes ingen automatik; der er ikke i dag
 lagt et sæt af europæiske skinner, der med
 en naturkrafts nødvendighed fører til, at
 det europæiske samarbejde får en ganske
 bestemt udformning.

Når man hører modstanderne skildre,
 hvorledes EF ligesom autonomt bevæger sig

[Niels Helveg Petersen.]

af sted og vil udslette os, vort særpræg, vore samfundssystemer og de ting, som vi har indrettet, så svarer det fantastisk dårligt til billedet af realiteterne i samarbejdet inden for EF. Problemet i EF-samarbejdet er ikke, at samarbejdet bevæger sig frem med lynets hast, at man gør meget hurtige fremskridt. Problemet er, at det i dette samarbejde som altid i et demokratisk politisk samarbejde er svært at nå fremskridtene, svært at blive enige. Det er langsomt, det er besværligt, men ikke mindre nødvendigt af den grund, og vi skal i Danmark håbe på snarere end frygte, at det vil være muligt at nå hurtige resultater.

Jeg ser intet perspektiv i, at Danmark skulle holde sig uden for EF. Vi vil få mindre indflydelse på vore egne muligheder. Vi vil få mindre mulighed for selv at være med til at præge den europæiske udvikling. Vi vil forsømme en forpligtelse til at medvirke til at skabe nye former for internationalt samarbejde, der bedre end de kendte kan gribe fat om nogle af de internationale problemer, som jordens folk er fælles om. Fællesmarkedet er ikke et brud på en udvikling. Det er en forlængelse af en udvikling, som har fundet sted lige siden 2. verdenskrig i retning af et stadig nærmere samarbejde mellem de europæiske stater. Danmark hverken kan eller bør modsætte sig en udvidelse af dette samarbejde.

(Kort bemærkning).

Skovmand: Jeg vil senere hen i et indlæg redegøre for, på hvilke punkter jeg finder at der er givet direkte forkerte oplysninger under den debat, der hidtil har været ført, ikke her, men fortrinsvis i markedsudvalget og i tidligere behandlinger.

Men da jeg nu direkte to gange er blevet spurgt, om medlemmer fra folkebevægelsen vil tage ansvaret for den annonce, vil jeg gerne sige, at som medlem af folkebevægelsens forretningsudvalg tager jeg et medansvar for den annonce, der står i bladene i dag.

Den kan opfattes antiparlamentarisk, men det er folketingets selv, der handler antiparlamentarisk ved at acceptere hele den måde, hvorpå markedssagen har været kørt indtil nu, ved at acceptere, at den ikke har været

ført som en åben debat, men som et forsøg på fra de officielle kredse, fra embedsmændene og fra regeringen, at overbevise befolkningen ikke ved argumenter, men i uhyggelig mange tilfælde ved fortællinger og ved direkte forkerte oplysninger.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen: Hovedsagen i diskussionen om denne annonce er, at annoncen ikke vender sig mod fællesmarkedet, men direkte imod de medlemmer af dette ting, som går ind for en tilslutning, og gør det på en måde, så man antyder, at der ikke hos tilhængerne i denne sal findes ideelle motiver, men kun et ønske om at føre befolkningen bag lyset. Det er det, som er uanstændigt.

(Kort bemærkning).

Hilmar Baunsgaard: Må jeg bede hr. Skovmand om at komme herop og dokumentere sine påstande. Et medlem af dette ting — og enhver vil kunne forstå, at jeg siger specielt et radikalt medlem af dette ting — kan ikke tillade sig at sige, at ministre har ført folketinget bag lyset, talt mod bedre vidende, at markedsudvalget har fået fordrejede oplysninger. Hr. Skovmand kan ikke tillade sig at komme herop og fremsætte sådanne påstande uden dokumentation. Hvis han gør det, er han ikke værdig til at være medlem af dette ting.

(Kort bemærkning).

Skovmand: Jeg vil gerne sige til hr. Hilmar Baunsgaard, at det er af hensyn til det rent tekniske forhold, at en kort bemærkning kun strækker sig over 2 minutter, at jeg må vente, til det bliver min tur i rækken med at komme med disse ting. Men jeg ville nødigt have, at man skulle få det indtryk, at jeg ikke ville stå bag det, jeg har været med til at lave.

Morten Lange: I dette for Danmark så helt afgørende spørgsmål, som nu har været behandlet i mere end 10 år, står vi ved den næstsidste station. Vi er ved folketingets afsluttende behandling, og efter den må vi vel forvente, at der kun står en folkeafstemning tilbage, før vi har en endelig afgørelse.

Det har været helt tydeligt igennem hele udviklingen, at det etablerede Danmark har

n som et forsøg
ra embedsmæn-
erbevisse befolk-
men i uhyggelig
r og ved direkte

vedsagen i dis-
er, at annoncen
smarkedet, men
er af dette ting,
og, og gør det på
at der ikke hos
les ideelle moti-
t føre befolkning-
som er uanstæn-

og bede hr. Skov-
og dokumentere
f dette ting — og
jeg siger specielt
ting — kan ikke
re har ført folke-
vedre vidende, at
fordrejede oplys-
i ikke tillade sig
ette sådanne på-
n. Hvis han gør
at være medlem

sige til hr. Hilmar
ansyn til det rent
bemærkning kun-
e, at jeg må vente,
en med at komme
lle nødvendig have, at
at jeg ikke ville
med til at lave.

for Danmark så
som nu har været
r, står vi ved den
d folketings af-
fiter den må vi vel
n folkeafstemning
ig afgørelse.
ligt igennem hele
ede Danmark har

Folketingets forhandlinger. (444)

7087

4/9 72: 2. beh. af f. t. l. om Danmarks tiltrædelse af EF og om folkeafstemning.

7088

[Morten Lange.]

sagt et helt overvældende ja. Det gælder et solidt flertal i dette ting, det gælder langt den overvejende del af dagspressen, det gælder en langt overvejende del af de forskellige organisationer. Der har ikke været nogen tvivl i det etablerede Danmarks sind om udviklingen.

Men det er i og for sig netop på denne baggrund aldeles påfaldende, at stemningen i befolkningen fortsat er delt og vel nærmest igennem den sidste del af debatten har været mere og mere skeptisk ikke alene over for det etablerede Danmarks holdning, men også over for dets resultat: et ja til De europæiske Fællesskaber. Det er ikke noget, der bare er sket på grundlag af en sløv efterladenhed i befolkningen. Det er resultatet af en politisk debatvirksomhed, som aldrig har haft sin lige i Danmark.

Vilkårene for den kan naturligvis have været noget svingende. Somme tider har nogle af os været i den berømmelige 4 mod 1 situation. Men det har været mit indtryk, at der er blevet lyttet i Danmark, der er blevet holdt studiekredse, man har sat sig ind i ting og ord og vendinger, man ikke kendte før, og alligevel har resultatet altså, så vidt jeg kan skønne, været det, at den almindelige skepsis over for det etablerede Danmarks holdning er blevet tydeligere og tydeligere.

Det er især interessant at notere sig fra alt, hvad vi ved, og da også fra, hvad man tydeligt har kunnet erfare på alle disse mange møder, at flertallet for nej ligger hos ungdommen og i den danske arbejderbevægelse. Naturligvis ikke sådan, at enhver ung mener på én måde og enhver arbejder ligesådan, men når vi bedømmer stemningens vægt, så er det dér, hovedmodstanden ligger. Samtidig kan de beskrives som de mest fremskridtsvenlige politiske grupper. Det er altså dem, som det officielle ja ikke har kunnet overbevise.

Det er med betænkelighed, jeg konstaterer, at det er, ligesom de saglige argumenter på det senere er blevet erstattet med trusler:

„I får ikke ditten og datten, hvis vi ikke kommer ind i De europæiske Fællesskaber.“ Mest letsindig har måske statsministeren været ved at skyde spørgsmålet om dagpengereformen hen til det usikre. Det hele bygger i virkeligheden på nogle økonomiske vurderinger, som vi jo har hørt en hel del om, og hvis størrelsesorden altid lyder imponerende. Det er da imponerende, hvis man taler om en forskel på et par milliarder kr. Det er klart, det er store tal, men de skulle måske ses som de tal, de er, i sammenligning med det sidste skøn over den finanslov, som blev afviklet i sidste finansår; her ændredes skønnet i løbet af finansåret med 3½ milliard kr. Det viser, hvorledes den slags skøn må betegnes, lige så snart de møder det virkelige livs realiteter.

Spørgsmålet om en større eller mindre økonomisk belastning for Danmark ved at stå udenfor eller en eventuel gevinst ved at komme ind er naturligvis afhængigt af ting, vi kan forudse og lave regneeksempler på, som mange har gjort med højst forskellige resultater. Men det vil i allerhøjeste grad være afhængigt af, hvad vi selv gør, vores egen indsats, vores egen styring af det samfund, vi lever i. Det er helt afgjort, at de marginaler, man taler om, bestemt ikke står i forhold til afgørelsens alvor og omfang. Hvis man kun lægger et sådant regneeksempel til grund for sin beslutning, så kan man ikke have gjort ret mange erfaringer netop med regneeksemplers værdi i det faktiske politiske liv.

Det er derfor ganske interessant at se, at de politiske spørgsmål i langt højere grad må trænge sig ind, når vi skal stille frem imod en afgørelse, og det er her især interessant at bemærke, at man fra tilhængerside i virkeligheden opfordrer til ja på højst forskellige grundlag. Man har så tit talt om, og man har såmænd da også gjort det her i dag for ikke at skuffe mig, at modstanderne var en forvirret hob, man ikke kunne forvente skulle enes om noget som helst. Det har nu ikke stået så galt til. Men hvis vi til gengæld anskuer tilhængernes synspunk-

[Morten Lange.]

ter, så vil man opdage, at dér findes helt grundlæggende modsætninger i tendenserne. Ikke mindst fra borgerligt hold ser man meget venligt på en fremadskridende integration af Fællesskabernes politiske muligheder og virkemidler frem imod en eller anden form for virkelig føderativ stat, eller hvor langt man nu efter omstændighederne vil strække sig. Fra socialdemokratisk side har man højtideligt og næsten under eds-aflæggelse sikret sig, at en sådan integration ikke må gå ind på de områder, som er mest hellige: på skatteområderne, på fordelingsområderne, på de socialpolitiske områder. Som om det overhovedet var muligt at gennemføre en integration uden at røre ved disse områder. Det er ganske interessant at holde fast ved de to slags ja, og socialdemokratiet er kommet vidt i retning af at sikre sig en ja-tilslutning netop ved at stille disse garantier op. Så spørger man: hvis vi skulle melde os ind i De europæiske Fællesskaber, hvor er så garantierne henne? Ja, de er muligvis hjemme, så længe vi har en socialdemokratisk regering, men det er, så vidt jeg husker, ikke fastlagt i grundloven, at vi skal have sådan én. Hvis vi får en regering af en anden slags, ja, så kan de socialdemokratiske forudsætninger for tilslutning bortvejres, den dag der blot er én stemmes flertal i denne sal for, at disse forbehold ikke skal opretholdes. Vores grundlovssikring mod en langt, langt videre suverænitetssafståelse end den, socialdemokraterne lægger frem i dag, er væk og kan overrides af et nok så lille flertal, der har en anden opfattelse, her i denne sal. Det er værd at huske, for ikke mindst i arbejderbevægelsen har man netop fået de socialdemokratiske betingelser lagt fast, som om det i virkeligheden var betingelser, som var indskrevet i den danske protokol og ikke kunne fraviges. De kan naturligvis fraviges af en kommende regering, hvis den så skønner, og tendensen i meget af det, der er sagt fra borgerlig side, gør det rimeligt at regne med, at en sådan fravigelse kunne finde sted.

Man kan så spørge: er der noget, der tyder på, at den socialdemokratiske politik vil kunne opretholdes? Det er efter min mening allerede tvivlsomt, fordi ikke mindst de europæiske landbrugsordninger forudsætter en økonomisk og monetær union, og den kan

kun skabes ved en dyb harmonisering af penge- og finanspolitik, formodentlig også fælles arbejdsmarkedspolitik og fælles socialpolitik, naturligvis ikke alle i enkeltheder og detaljer, men med en stigende harmonisering på alle disse områder. Hvis man ikke vil gå noget i den retning, så kan man ikke sikre den fælles økonomiske politik, som landbrugsordningerne bygger på, og så vil man meget hurtigt opdage, at et af Fællesskabets hovedpunkter ikke vil kunne holde. Derfor må man gå ud fra, at det er en sandsynlig udvikling fremover på trods af alle de socialdemokratiske forbehold, vi har hørt, og som vi har hørt fremført med stor, skal vi sige sikkerhed i stemmen.

Her kunne man naturligvis spørge — og det har der været gjort adskillige gange i den debat, der har været ført —: ja men ville det da ikke være godt at få en sådan overnational styring? Hr. Nyboe Andersen var meget inde på det, da han talte om tidens krav til de større regionale enheder i økonomisk og politisk henseende. Jeg må sige her, at jeg tror, hr. Nyboe Andersen gør sig skyldig i en tænkning, der var fuldstændig god og udmærket, dengang han først tillagde sig økonomisk videnskab som sit studium, men jeg vil tro, at udviklingen er gået videre, og netop disse meget store enheder, som man vil forsøge at give fælles økonomisk styring, vil vise sig at være misfoster, og som et sådant misfoster vil senere økonomer få lejlighed til især at undersøge De europæiske Fællesskaber som et særlig godt eksempel. Dér har man nemlig sikret sig en styringsproces, der bygger på vetoret, der bygger på fuldstændig enstemmighed, og som derfor i kraft af, hvordan menneskeheden nu engang er indrettet, simpelt hen ikke vil være i stand til at nå andet end, skal vi være høflige og sige mellemgode eller halvdårlige resultater. Det er Det europæiske Fællesskabs hele opbygning en typisk eksponent for. Man ser gang på gang ministrene have deres berømmelige nattemøder, hvor de stiller uret i stå og i krisefeber prøver at se, om de kan blive enige om et eller andet. Vi kender godt den slags forlig her på Christiansborg og ved, at det er sjældent de bedste, men i De europæiske Fællesskaber er det ikke alene noget, der hænder, dér er det åbenbart et princip. Styringsprincippet er en slags princip i

harmonisering af formodentlig også politik og fælles sociale i enkeltheder og ende harmonisering. Hvis man ikke vil kan man ikke sikre politik, som land på, og så vil man et af Fællesskabets kunne holde. Derfor er det en sandsynlig trods af alle de sold, vi har hørt, og t med stor, skal vi ligvis spørge — og adskillige gange i ført —: ja men ville få en sådan overbyoe Andersen var man talte om tidens ale enheder i økonomi. Jeg må sige her, Andersen gør sig der var fuldstændig ng han først tillagde b som sit studium, udviklingen er gået meget store enheder, give fælles økonomi at være misfostre, usfoster vil senere il især at undersøge taber som et særlig : man nemlig sikret r bygger på varet, ndig enstemmighed, hvordan menneskedrettet, simpelt hen il at nå andet end, og sige mellemgode tater. Det er Det hele opbygning en an ser gang på gang berømmelige naturret i stå og i kriser. e kan blive enige om der godt den slags sborg og ved, at det men i De europæiske ke alene noget, der benbart et princip. en slags princip i

[Morten Lange.]

retning af, at man skal styre, mens uret er sat i stå.

Jeg har ingen tillid til, at et sådant økonomisk fællesskab skal være til fordel for Danmark. Jeg har ingen tillid til, at det skal være til fordel for Europa, og jeg har derfor tillid til, at Danmark vil styre bedre uden for dette fællesskab, uanset om det måtte hyde os på et par økonomiske fordele.

Blandt dem tæller man naturligvis fordelene for dansk landbrug. I virkeligheden er det det eneste, der virkelig er kroner og øre, så det kan ses. Der er ikke skygge af tvivl om, at enhver diskussion om De europæiske Fællesskaber ender med valutabalancen og dens forhold til Danmarks landbrugseksport, og jeg indrømmer, at det er dér, der ligger en række helt reelle vanskeligheder, fordi vi nu i 10 år eller måske endda mere har finansieret dansk landbrug ud fra den forudsætning, at vi engang ved lejlighed skulle komme ind i De europæiske Fællesskaber. Hvis man styrer galt 10 år i træk, så er det jo ikke så mærkeligt, hvis man bliver nødt til at styre om, at der så kommer nogen forstyrrelser i maskinen, det skulle ikke kunne undre nogen. Men tilbage bliver en meget væsentlig kendsgerning: de penge, vi skulle tjene ved denne lejlighed, disse 2 milliarder eller 3 milliarder kr., eller hvor meget man nu er så flot at sige, jeg har set endnu større tal, hvad bygger de på? De bygger på en række protektionistiske landbrugsordninger, beskyttelsesordninger efter min mening ud over al rimelighed, nogle ordninger, som bliver betalt af de europæiske lønmodtagere, og som dertil er indrettet på at holde andre landbrugsprodukter ude af Europa, selv om de måtte være både bedre og billigere end dem, der bliver tilbudt os. Samtidig fører det i Europa til en uensigtsmæssig form for produktion og subsidier. Man betaler folk for at rydde frugthaver, fordi der er for mange af dem. Man opmagasinerer smørbjerg, fordi det trods alt ville være for groft at dumpe smørret til de priser, man måtte ned på for at komme af med det på det udenlandske marked. Kort sagt, man har alle de tegn på de kriser, som amerikansk landbrug har været rig på, når det havde været i den allerværste

position. Det er sådan nogle ordninger, vi skal tjene penge på. Enhver kan sige sig selv, at det er da ikke sådan ligefrem det mest nærliggende og gode. Det fører ikke til fremskridt for dansk landbrug at blive beskyttet af ordninger, som selv fædrene til dem anser for at være tvivlsomme og dårlige.

Det er videre et spørgsmål, hvordan de vil virke herhjemme. Først og fremmest vil de virke ved høje kornpriser, det er det eneste, vi er helt sikre på, det vil i hvert fald slå afgjort igennem, og høje kornpriser vil meget, meget let bremse nødvendige strukturændringer i dansk landbrug, ganske simpelt fordi vi i forvejen har en tendens til at gå over til kvægfrit landbrug. Det er nemt at drive kornavl, og under Fællesskabets udmærkede prissystem vil det endog være rentabelt. Jeg tror ikke, at en sådan prissammensætning vil være til lykke for dansk landbrug, specielt ikke for strukturudviklingen, men jeg ved, det vil have én følge, nemlig at priserne på landbrugsjord stiger, for de skal nok hænge sammen med prisen på byg, og det får ganske klare følger. Det får den følge, at den nye generation, der skal ind i landbruget, kommer til at betale dyrt for det, og den gamle generation, der trækker sig ud, ja, den kan da prøve på at få pengene med sig. Det er simpelt hen den omvendte ordning af fornuften. I forvejen er vores problemer med landbrugets rekruttering langt, langt større end noget andet landbrugsproblem, og måske nok det mest alvorlige overhovedet at overveje undervejs. Vi skal erindre os, at fællesskabstilslutning eller ikke-fællesskabstilslutning, så vil dansk landbrug i løbet af meget få år være reduceret til det halve af det brugsantal, vi har nu, og det er snarere en sådan strukturomlægning i dansk landbrug, vi skulle se at komme i gang med, i stedet for at gøre den langsom og usikker ved at gå ind i en række usympatiske beskyttelsesordninger til umiddelbar fordel for de nuværende ejere og formodentlig til bekymring for de kommende. Man har haft væsentligt sværere ved at påvise noget økonomisk fremskridt for dansk industri. Det ligger naturligvis allerede i, at dansk industri afsætter så stor en del af sine varer til lande, der ligger uden for De europæiske Fællesskaber og uden

[Morten Lange.]

for England, så der er ikke nær det samme problem som for landbruget. Det er ganske enkelt sådan, at vi har vort største marked helt uden for det, vi nu snakker om, og det er derfor snarere et spørgsmål, hvor stor en skade det vil bevirke for os at gå ind i Fællesskaberne med den råvarebeskyttelse, der findes dér, i stedet for at stå uafhængige udenfor. Under alle omstændigheder er det klart, at hvis Danmark ønsker det, vil vi kunne opnå en frihandelsaftale med De europæiske Fællesskaber og derigennem sikre en passende ordning for industrien, som efter min opfattelse giver større frihed og samtidig de samme toldfordele som at melde sig ind i De europæiske Fællesskaber med alle dertil hørende restriktioner. Jeg anser en sådan frihandelsaftale for at være værd at overveje. Jeg anser den ikke nødvendigvis for at være noget, vi absolut skal have, men Sverige har sluttet sådan en, og det er naturligvis noget, der bør gå ind også i Danmarks overvejelser. Men fordelene ved den er overskuelige, og vi bør naturligvis nøje overveje spørgsmålet, inden vi går i gang med denne sag.

Hvad angår industriens forhold vil der være grund til at nævne, at en af de ting, der har været talt meget om, nemlig vores toldmæssige forhold over for Sverige, så vidt jeg kan se stadig væk er et problem, ikke så meget i form af en egentlig toldgrænse, men i form af et eller andet bureaukratisk sæt af oprindelseserklæringer og hvad ved jeg. Jeg er bange for, at det vil lykkes for De europæiske Fællesskaber at stable så meget bureaukrati op på benene dér, at måske en af de største bekymringer, vi kan have, hvis vi kommer ind i De europæiske Fællesskaber, vil være, at der i virkeligheden bliver stablet en slags papirgrænse op imellem Sverige og os. Noget sådant er i hvert fald nærliggende.

På det industrielle område er det derfor klart, at tilhængerne af tilslutning ikke har haft så meget i posen. Der er ikke kommet de store og patetiske udbrud. Vi har mestendels hørt, at industriens organisationer var tilhængere, og det undrer mig såmænd ikke, for det vil de være af ganske enkle politiske grunde. Det svarer ganske til disse kredses almindelige politiske indstilling, så det giver jeg ikke så meget for.

De har heller ikke lagt ret meget frem i kroner og øre om de fordele, der ville være for dansk industri.

Når det er blevet så fattigt på det område, som det i realiteten er — og det er dog vigtigt, for det er dog industrieksporten, der formodentlig så helt afgørende bliver dominerende fremover — når det er så magert dér, så må man jo finde på noget nyt, og så har man forklaret, at vi ville få del i den teknologiske udvikling, og vi ville få en bedre forureningsbekæmpelse. Det er jo gode ord i disse tider, så dem skal man næsten sige. Men når vi har kigget påstandene lidt efter, så har vi jo opdaget, at hverken det teknologiske samarbejde eller samarbejdet om bekæmpelsen af forureningen har set nogen som helst resultater i De europæiske Fællesskaber. Man har læst nogle smukke resolutioner for hinanden, og det er jo altid godt. Det er der ingen steder i denne verden man ikke gør i disse sager i øjeblikket. Men man ser ikke så meget som skyggen af et resultat tårne sig op. Og det er der meget der tyder på at det vil blive svært at nå. De europæiske Fællesskaber har, hvad angår reglerne for sundhedsforhold vedrørende landbrugsprodukter, som jo dog ellers skulle være lige kernen af, hvad man skulle gøre noget ved, gjort meget små fremskridt, og en hel del af forordningerne ligger stadig væk i skuffen hos Kommissionen som forslag. Jeg har indtrykket af, at rensningsaktionerne i De europæiske Fællesskaber går omtrent med det tempo, som det næstsidste svin stiller krav om, og det er ikke et tempo, som det er fornuftigt at give sig ind under. Vi kan nå bedre resultater udenfor, og det er dér, vi har chance for at opnå dem.

Derefter er det klart, at vi må se på de liberalistiske apparater i Fællesskaberne, som vi har fået at vide vil være til stor fordel for os alle sammen, men hvor det kniber noget mere med at finde ud af, hvad fordelen egentlig er. Jeg kan ikke rigtig se, hvad fordel Danmark skal have af den fri kapitalvandring. Vi har ikke store restriktioner på det område, men fra tid til anden kan vi dog sætte en dæmper på et eller andet, vi synes er uklogt. Jeg tror ikke, det er klogt at opgive alle styringsmidler på det område. Jeg kan heller ikke se, at den fri etableringsret egentlig er andet end en

ret meget frem i rede, der ville være

ttigt på det område, r — og det er dog g industrieksporten, elt afgørende bliver — når det er så a jo finde på noget orklaret, at vi ville ske udvikling, og vi ureningsbekæmpelse. se tider, så dem skal i når vi har kigget å har vi jo opdaget, ologiske samarbejde kæmpelsen af forure- om helst resultater i abere. Man har læst oner for hinanden, t. Det er der ingen man ikke gør i disse n man ser ikke så et resultat tårne sig der tyder på at det e europæiske Fælles- reglerne for sund- landbrugsprodukter, e være lige kernen af, e noget ved, gjort , og en hel del af tadig væk i skuffen m forslag. Jeg har ingsaktionerne i De r går omtrent med æstsidste svin stiller c et tempo, som det g ind under. Vi kan mfor, og det er dér, å dem.

, at vi må se på de e i Fællesskaberne, vil være til stor fordel en hvor det kniber de ud af, hvad for- kan ikke rigtig se, skal have af den fri r ikke store restri- nen fra tid til anden dæmper på et eller gt. Jeg tror ikke, det tydingsmidler på det : ikke se, at den fri er andet end en

[Hårten Lange.]

indfaldsvej for udenlandske koncerner, hvis de skulle prøve på at gå imod den kapitalstrømsretning, som jeg tror bliver den mest naturlige.

Frit arbejdsmarked har en lang række fornuftige traditionsmæssige perspektiver bag ved sig, og det er godt med betydelig frihed på dette område. Men det er derimod ret farligt ikke at opretholde de sidste muligheder for restriktioner, sådan at vi kan styre på ganske beskeden vis det danske arbejdsmarked. Jeg er temmelig sikker på, at i Fællesskaberne vil der være trusler over for stabiliteten på det danske arbejdsmarked, en trussel, som efter mit skøn ikke vil blive eksekveret ved en masseindvandring af fremmedarbejdere, men meget snarere ved, at der i enkelte områder, hvor dansk arbejdskraft ikke længere vil gå til en meget lav løn, vil være muligheder for at skaffe sig udenlandsk arbejdskraft i stedet. Det er ikke til fordel for lønudviklingen i Danmark. Vi vil rimeligvis se en afvandring af kvalificeret arbejdskraft og modsat en tilgang af ukvalificeret arbejdskraft. Det er ikke en udvikling, som fremmer arbejdsmarkedsforholdet i Danmark eller vores interesser i det hele taget.

Det er ganske interessant at se, men det er der for resten ikke noget mærkeligt i, at når man prøver på at lave liberalisme, som Fællesskaberne er, så er det helt naturligt, at man også laver det modsatte, nemlig en bureaukratisk opbygning, stiv og sej, som man har gjort det i Bruxelles. Jeg skal ikke ved denne lejlighed foredrage numre og sideantal på alle de forordninger, som vi vil blive underkastet. De er så mange og så bekymrende, at noget af det bedste, man kan gøre, når man skal prøve på at demonstrere Fællesskabet i praksis, det er at holde sådan nogle op i luften, men herinde kender alle dem, så det er ikke nødvendigt. Det er helt typisk, at det er sådan et væv af forordninger, vi bliver kapslet ind i.

Dertil kommer noget, som efter min mening er særdeles farligt. Der er mange ting, som skal afgøres i Bruxelles, der er mange sager, som Ministerrådet vil have den endelige afgørelse i. Så kan man diskutere formaliteter, om der skal ske godkendelse bagefter i det danske folketing, og det skal der naturligvis, men den endelige afgørelse træf-

fes i realiteten af Ministerrådet. Og hvad er ministermøder så for noget?

Det er hemmelige møder, hvoraf referatet ikke kan komme ud, hvor vi ikke kan få oplysninger om synspunkter, men vel formodentlig får oplysning om resultatet. Det er ikke sådan noget, der fremmer demokratiet, og det er ikke sådan noget, der fremmer det internationale samarbejde. Jeg anser stilen for at være en del af De europæiske Fællesskabers hele karakter, og stilen er bureaukratisk.

Der er lagt til, at vi kan vente, at bureaukratiet smitter af herhjemme, og det er i dag en absolut opgave for enhver tilhænger af De europæiske Fællesskaber at begrænse det antal nye embedsmænd, som skal ansættes for at administrere alle disse forordninger. Når man har set dem, så er man ikke i tvivl om, at det bliver mange, og det er da ganske interessant at se, at der skal, jeg ved ikke hvor mange toldere til at administrere, at vi kommer ind i et frihandelsområde. Det er da i hvert fald interessant.

Jeg har den opfattelse, at frihandel bliver belastet med bureaukrati, at alt det øvrige bliver belastet med bureaukrati, og at vi vil opleve en svulmen i den administrationsmæssige nødvendighed her i Danmark, som måske ikke gør det helt tosset, at man engang for temmelig mange år siden lavede en prognose over, hvor mange jurister vi havde brug for i Danmark, og i en fodnote i denne udmærkede redegørelse til planlægningsrådet for de højere uddannelser sagde, at hvis vi kommer ind i De europæiske Fællesskaber, bliver der vel nok brug for ca. 3.000 flere jurister. Det var en prognose, og den slags er jo altid skøn, men tallet lyder nu slet ikke så tosset for mig; det skal nok passe, at det er den størrelsesorden, vi skal regne med, en betydelig udvidelse af den offentlige administration.

Når vi går alt dette igennem, så forekommer det mig, at det væsentlige er spørgsmålet: hvordan står Danmark i verden? Skal vi gå ind i denne sammenslutning, eller skal vi ikke gå ind i denne sammenslutning, ikke bare af hensyn til vor økonomiske balance, men af hensyn til vor placering i det internationale samarbejde og i verden som helhed? Jeg må indrømme, at jeg blev så rørt, dengang hr. Stetter forklarede, at her var de socialistiske medlemmer kommet på vild-

[Morten LANGE.]

spor, for de burde jo være de første til at gå ind i et internationalt samarbejde. Ja, undskyld, i et internationalt samarbejde med hvem og om hvad? Socialister går sjældent ind i et internationalt samarbejde, som kun har, skal vi sige gammeldags liberalistiske ideer i sig. Det ville da være mærkeligt, om vi gik til den side. Jeg vil da også sige, at det ville være særdeles mærkværdigt, hvis danske socialister mente, at en handelsmæssig og økonomisk sammenlutning af 8-9-10 af de stærkeste industrilande i Europa lige nøjagtigt var dér, det internationale samarbejde i verden skulle begynde. Man kan selvfølgelig sige, at man skal altid begynde et eller andet sted, men det forekommer mig, at en sådan sammenlutning i sig selv har så mange bekymrende tendenser i sig, at vi som socialister — og netop som socialister — må sige, at det er bestemt ikke vores stil.

Vi har været tilhængere af, og vi er fortsat tilhængere af, et bredt samarbejde i Europa, vi har endog gang på gang her i dette folketing givet udtryk for, at vi tilstræber det. Vi er også tilhængere af samarbejde under forskellige former med De europæiske Fællesskaber, men medlemsindskrænkningerne i vores friheder er for store og for uhenigtsmæssige, og derfor er vi imod det.

Derudover forudsiger vi, at udviklingen i De europæiske Fællesskaber vil føre til en handelsmæssig og økonomisk blokpolitik, hvilket allerede er blevet klart ikke mindst i de allersidste forhandlinger mellem USA og Japan, som helt klart har erkendt, at der er ved at opstå en ny og aktiv blokpolitisk dannelse i handelsmæssig henseende, som vil have en lang række konsekvenser.

Jeg forstår egentlig godt, at man i Moskva måske ikke er så bekymret, for den helt naturlige følge vil naturligvis være den, at Comecon bliver nødt til at blive en kraftigt styrende enhed, og det har vist egentlig altid været en russisk interesse. Det har måske i noget mindre grad været en interesse for de øvrige lande. Der er ingen tvivl om, at konsekvensen af en fasttømret handelsblok i Europa næsten ikke kan undgå at blive den, at Comecon tømmer sig selv tilsvarende fast. Blokke har altid haft en tendens til at fremkalde andre blokke, det vil denne også have.

Allerede på denne baggrund finder jeg udviklingen forkert, og jeg mener, at også vore socialistiske motiver for den modsatte linje er helt på deres plads.

Også for u-landene er det efter min mening en indskrænkning i deres muligheder, hvis verden således bliver yderligere opdelt i handelsblokke. Jo flere frie handelsforbindelser u-landene kan træffe, jo større register har de at spille på, og det er først og fremmest disse handelsmuligheder, som u-landene skal finde en vej frem ved; det er ikke spørgsmålet om en lidt større eller mindre støtte, hvoraf en stor del nemt kan gå i gamle kolonimæssige baner; det er et spørgsmål om at gøre handelen åben for u-landene, og her er det helt klart, at De europæiske Fællesskaber har en tendens til at indskrænke registeret, uanset hvad god vilje man måtte påstå at have.

Jeg tror, det var hr. Niels Helveg Petersen, der sagde, at en meget stor del af samarbejdet inden for De europæiske Fællesskaber formodentlig vil komme til at udspille sig uden for rammerne af Romtraktaten. Det var en ganske korrekt påstand. Jeg anser det for at være sådan, at det vil være en klub, vi får dannet, en sammenlutning, vi får dannet, hvis deltagere er enige traktatmæssigt om en række ting og derudover også uden for traktaten er enige om et samarbejde. Det er derfor efter min mening noget, der ligger lige på den bekymrende grænse af hykleriet, man kunne måske endog sige, at det er lige på kanten af den bedre viden, når man prøver på at trække en skarp grænse mellem Danmarks sikkerhedspolitik, som slet ikke kommer den sag ved, og De europæiske Fællesskaber og Romunionen. Jeg indrømmer, at man kan få traktatmæssig støtte for sin påstand — undertagen lige netop, hvis man læser præambelen og husker forudsætningerne. Den virkelige kendsgerning, nemlig at hvis vi går ind i De europæiske Fællesskaber, så vil vi være nødt til at følge en koordineret politik på en lang række andre områder, synes jeg hr. Niels Helveg Petersen formulerede så smukt; jeg kunne næsten ikke sige det med mere patos i stemmen, end det blev sagt af ham. Det er da en følge. Man kan ikke lave en tæt økonomisk union og så sige, at på alle andre områder kender vi ikke hinanden, dér har vi vor fulde frihed. Økonomi og handels-

baggrund finder jeg jeg mener, at også for den modsatte ls.

et efter min mening s muligheder, hvis ligere opdelt i handelsforbindelser større register har r først og fremmest r, som u-landene l; det er ikke spørgs- eller mindre støtte, at kan gå i gamle et er et spørgsmål en for u-landene, og De europæiske Fæl- s til at indskrænke god vilje man måtte

Niels Helveg Peter- get stor del af sam- europæiske Fælles- komme til at ud- merne af Romtrak- ke korrekt påstand. re sådan, at det vil lannet, en sammen- , hvis deltagere er n en række ting og r traktaten er enige er derfor efter min : lige på den bekym- st, man kunne måske ge på kanten af den prøver på at trække n Danmarks sikker- ke kommer den sag ællesskaber og Rom- er, at man kan få r sin påstand — und- an læser præamblen gerne. Den virkelige at hvis vi går ind i raber, så vil vi være -dineret politik på en råder, synes jeg hr. ormulerede så smukt; sige det med mere let blev sagt af ham. an kan ikke lave en og så sige, at på alle vi ikke hinanden, dér Økonomi og handels-

[Morten Lango.]

forbindelser er så udtalt et virkemiddel, at hvis man går sammen om dem, så har man simpelt hen ikke sin fulde frihed på alle andre områder; det er en helt enkel og klar politisk læresætning, som formodentlig ingen vil vove at sige imod.

Vi er i den situation, at vi endda har grund til at tro, at mens man i Fællesska- berne ikke vil kunne enes om en hel del ting — det synes jo at hænde — så er der meget, der tyder på, at en sikkerhedspolitisk linje kan man enes om, og den vil vi formodentlig så blive bundet til. Den kan være køn, som den f. eks. er, når Willy Brandt laver en åbning mod øst — jeg er heller aldrig nogen sinde kommet med et protokollat om, at alt, hvad Fællesskaberne gør, er afskyeligt — men den kan lige så nemt være begrænsende, som den hyppigste tendens har været. Når England, Tyskland og Frankrig har skullet blive enige om en eller anden politisk hold- ning, så er det meget hyppigt gået sådan, at man har holdt sig tilbage og ventet, hvis man ikke har gjort det, der var meget værre.

Der skal nogen til at ride foran. Danmark har efter min mening sporet sin hest for langsomt, men vi har dog haft en tendens til at ride noget foran. Denne tendens vil ikke blive den samme, hvis vi går ind i De euro- pæiske Fællesskaber, og hvis vi vil komme til at ride foran, så bliver det på en rullende trappe, der løber baglæns, sådan at vi kun rider foran til glæde for os selv.

Jeg har den opfattelse, at det er et væsent- ligt punkt, at vi skal placere os i verden og ikke placere os i verden som led i en økono- misk blok med alle de konsekvenser, det har. Det er min sikre overbevisning, at vi står bedre i en uafhængig stilling, og det er dér, vi har det ægte alternativ. Vi har stadig væk mulighederne for det nordiske samarbejde. Jeg skal ikke her komme frem med nøglen til kisten og grave liget af Nordek op. En ny traktat er aldrig den samme som den gamle, hvorfor skulle den også være det? Der er sket en udvikling. Men det er ganske enkelt sådan, at de nordiske lande, hvis de står uden for De europæiske Fællesskaber, er underkastet den eneste lov, som de virke- lig har respekt for, nemlig nødvendighedens lov. Når vi står udenfor, så har vi ikke anden rimelig samarbejds mulighed end den med hinanden, i hvert fald på nærmere økonomisk

vis, og den vil der være grund til at tage op. Måske har meget omkring Fællesskaberne lært os, at vi skal ikke stille efter de meget snærende økonomiske traktater, vi skal nok have det noget mere fleksibelt, som det hed- der. Men et nordisk samarbejde vil have ganske betydelige muligheder.

Her kan man igen vende tilbage til, at det jo var disse udmærkede finner, der kuld- sejlede forsøgene i sin tid — dengang da man fra dansk side udmærket godt vidste, at det skib, man prøvede på at sejle i, havde en landgangstrappe bagi, så man i løbet af ét år kunne løbe ned til De europæiske Fæl- lesskaber. Hr. Niels Helveg Petersen havde sådan en smuk liste over sammenhænge; vi skal da også have sammenhængen frem mellem Nordekforhandlingernes sammen- brud og den, lige nøjagtig før det, genop- vågnede tro på De europæiske Fællesskaber. Inden mødet i Haag stod De europæiske Fællesskabers aktier i Danmark et eller an- det sted nede i højde med gulvet; efter mødet var det anderledes, og derved og derfor og på den baggrund skete kuldsejlingen. Der er imidlertid noget om, at man lærer af kuld- sejlinger, og det har vi nok også gjort af denne. Jeg er ikke i tvivl om, at vi kan lave et nordisk samarbejde, som passer til vore interesser, og at vi formodentlig ikke har stort anden mulighed for at komme til nogen sinde at gøre det end den, at vi er tvunget til det.

Det vil være en klog og langsigtet politik, hvis Danmark vælger Norden som sit alter- nativ den 2. oktober, og et nej til EF er ifølge en ganske simpel nødvendighed et ja til Norden. Jeg er ikke spor imponeret af den rolle, vi nu bliver tilskrevet som sådan en slags befuldmægtiget ambassadør eller gesandt for Norden i Bruxelles. Den er søgt. Vi har politisk splittelse nok i Norden til, at vi er alsidige; vi behøver ikke at forøge den yderligere med, at Danmark tilslutter sig en speciel økonomisk blok, som de andre ikke er medlemmer af.

En ting er i hvert fald sikker: afgørelsen, som bliver truffet af befolkningen den 2. oktober, er endelig. Vi har hørt nogle inter- essante juridiske udredninger om, under hvilke omstændigheder vi kan melde os ud af De europæiske Fællesskaber. Men vi skal være klar over, at stramhedsgraden dér er som ved et katolsk ægteskab: døden kan

[Morten Lange.]

skille os ad, og vi kan naturligvis rende vor vej, men de legale muligheder for at komme ud, de ligger, jeg havde nær sagt, hos paven i Rom, og det er lidt fjernt. Det er lige så svært at komme ud af denne traktat som af et romersk-katolsk ægteskab, og vi skal ikke foregøgle nogen, at vi kan indgå en prøveformåling og så, når det engang er opdaget, at det ikke var så morsomt, gå vores vej igen. Jeg vil opfordre såvel tilhængere som modstandere til i den sidste afdeling af denne væsentlige debat at lade være med at sløre sagen på dette punkt. Danmarks vælgere bør ved folkeafstemningen tage stilling til en definitiv akt, og ud derfra bør de sætte deres kryds. Ja eller nej. Kun hvis vi holder det fast, får vi en rimelig baggrund for den danske afgørelse. Der skal komme en lang runde endnu, før vi når til den 2. oktober. Det er væsentligt, at vi prøver på at holde diskussionen på spor, og det er væsentligt, at vi prøver på at holde fast ved de vigtige linjer, hovedlinjerne, og ikke fortaber os i alle de små undtagelser. Det er vigtigt, at vi gør folk klar over, at den afgørelse, der forestår, er af endelig karakter og vil binde eller formæle Danmark på den måde, som flertallet ønsker det, eller holde Danmark frit på den måde, som flertallet ønsker det. Ingen vej findes ind imellem de to standpunkter ud over en florumvunden sti, som ingen kommer til at gå på.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen: Hr. Morten Langes smukke formaninger gør det umuligt for én at blive siddende stille et eneste øjeblik, dette med ikke at sløre osv. Når en professor i bier og blomster formaner en professor i økonomi om økonomiske problemer, så skal resultatet jo blive derefter. Hvad angår store blokke osv. på det økonomiske område er jeg ked af at skulle belære hr. Morten Lange, som sikkert kender meget mere til øst, end jeg gør, om en udvikling, der har fundet sted i årevis i de østlige lande, og som jeg, fordi jeg nu er begyndt at interessere mig for radio, hørte fra Deutschlandsender. Der blev gjort overmåde meget ud af, hvor langt man nu var nået i udviklingen i øst i retning af integration, og der blev sagt integration og integration; og se, det var ikke, fordi man var blevet bange for vest, nej, det var en

naturlig slutfase af en udvikling, som man havde stræbt imod i mange år.

Jeg skal ikke bruge tid på at forklare nogen, at blokkene i Europa såmænd nok bliver lige store, hvad enten Danmark kommer med eller ej, det er nok ikke det, der er afgørende. Men blot lige det til sidst: hvem er det i vesten, der arbejder for integration? Det er de tyske socialdemokrater, de hollandske socialdemokrater, de belgiske socialdemokrater. De danske er nok noget mere skeptiske.

Endelig til allersidst: jeg har også hørt radio fra Italien, jeg har lært mig deres sprog. I den afsluttende valgkamp var der kun én mand, der for alvor tog europæisk samarbejde i sin mund og talte for EF, det var lederen af det kommunistiske parti i Italien. Man skal altså forstå, at dér, hvor man taler arbejdernes sag — og det tvivler jeg ikke om at det kommunistiske partis formand i Italien gør — dér talte han for at blive i EF og gøre en indsats dér.

(Kort bemærkning).

Knud Damgaard: Det var let kost, hr. Morten Lange serverede om det meget alvorlige problem, der knytter sig til forureningsbekæmpelse. Vi fik at vide, at der ikke var sket noget inden for rammen af EF, og det er vel rigtigt, sådan som der er sket alt for lidt over hele verden. Men spørgsmålet er jo, hvordan det problem i det hele taget kan løses. Hvis man blot lejlighedsvis beskæftiger sig med industrier og deres praktiske muligheder, så ved man, at det, der er det tyngende problem, er hensynet til, om man kan påtage sig de omkostninger og alligevel klare sig konkurrencemæssigt. Man kan vel ikke undgå at drage den konsekvens, at disse muligheder vil blive betydelig bedret inden for rammen af EF, hvor man vil være i stand til at træffe aftaler branchevis om disse forhold og der ved undgå den konsekvens, som så mange frygter. Det er rigtigt, der ikke er sket noget eller nok endnu, men skal der ske noget, ja, så må det ske inden for rammen af EF og ikke udenfor, hvis man vil nå en alvorlig løsning på et alvorligt problem.

(Kort bemærkning).

Bendix: Jeg hæftede mig ved, at hr. Morten Lange mente, at vi her i slutfasen af

ikling, som man
år.

på at forklare
på såmænd nok
Danmark kom
ikke det, der er
t til sidst: hvem
for integration?
okrater, de hol-
e belgiske social-
nok noget mere

g har også hørt
lært mig deres
dkamp var der
er tog europæisk
talte for EF, det
mistiske parti i
stå, at dér, hvor
— og det tvivler
unistiske partis
talte han for at
s dér.

er let kost, hr.
n det meget al-
er sig til forure-
vide, at der ikke
mmen af EF, og
n der er sket alt
n spørgsmålet er
et hele taget kan
dsvi beskæftiger
praktiske mulig-
er det tyngende
man kan påtage
vel klare sig kon-
vel ikke undgå at
disse muligheder
nden for rammen
stand til at træffe
forhold og der-
s, som så mange
kke er sket noget
ler ske noget, ja,
mmen af EF og
l nå en alvorlig
lem.

ved, at hr. Mor-
er i slutfasen af

7103

4/9 72: 2. beh. af f. t. l. om Danmarks tiltrædelse af EF og om folkeafstemning.

7104

[Bendix.]

debatten skulle undgå at tilsløre noget, og jeg hæftede mig også ved, at hr. Morten Lange på et tidspunkt i sin tale sagde, at dette drejede sig om, hvordan Danmark skulle placere sig i verden, eller det drejede sig i det mindste også om, hvordan Danmark skal placere sig i verden. Her må jeg oprigtig talt sige, at jeg finder ikke, det er nogen fordel, at mindretallet, også hr. Morten Lange, ind i denne diskussion i realiteten har bragt spørgsmålet om Finlands specielle udenrigspolitiske stilling. Vi bliver nødt til at spørge, hvad der egentlig ligger bag dette, at man ønsker at gøre Kekkonen til ankermand eller krumtap i diskussionen om, hvilke nordiske muligheder der nu foreligger. Er det sådan, at mindretallet har den opfattelse, at Kekkonen med sine udtalelser åbner en mulighed for et videre nordisk samarbejde, skal han dermed gøres til ankermand, og er det tanken, at Danmark ved at binde sig til den udenrigspolitiske linje, som præsident Kekkonen står for, skal søge henimod en udenrigspolitisk placering, som kan sammenlignes med den udenrigspolitiske placering, Finland har?

(Kort bemærkning).

Morten Lange: Ja, egentlig skulle det næsten være for tre korte bemærkninger, jeg skulle have ordet, men jeg skal gøre det kort. Det glæder mig at konstatere, at hr. Erhard Jakobsen har fundet ud af, at de meget gammeldags og konservative østbloklønde endnu integrerer. De er jo også meget, meget gammeldags i hele deres udviklingssæt. Vores italienske kommunistven skal altså gå til Canossa for at være anstændig i Italien; det kan jeg også godt forstå, det kan man jo være nødt til.

Hr. Knud Damgaard vil jeg meget gerne ved lejlighed diskutere spørgsmålet om forureningen med, men hvis man lagde særlige afgifter på enkelte industrier inden for De europæiske Fællesskaber, ville det have samme konkurrencemæssige virkning over

for den konkurrence, man dér er i, som det vil have, hvis man gør det på national basis — rent bortset fra at chancerne for at blive enige om disse foranstaltninger åbenbart er særdeles svage.

Hvad angår hr. Bendix' spørgsmål: jeg kan ikke huske, jeg nævnte hr. Kekkonens navn, men det er muligt. Jeg kan blot sige så meget, at jeg sagde, at nordisk samarbejde er noget, der opstår af nød, fordi vi ikke kan lade være med det, og det var den drivkraft, jeg så frem til. Jeg tror ikke, at vi i den anledning kommer i den, skal vi sige særlige udenrigspolitiske situation, som Finland er i. Jeg vil derimod sige, at vi aflaster den særlige udenrigspolitiske situation, Finland er i, bedst muligt ved at skabe et nordisk samarbejde med Finland som deltager. Jeg tror, det giver Finland en større frihedsgrad, end hvis vi blot lader Finland ligge, hvor det nu engang er, og lader Kekkonen sige, hvad han nu engang siger.

Ministeren for europæiske markedsanliggender (*Ivar Nørgaard*): Når jeg har bedt om ordet på dette tidlige tidspunkt af debatten, skyldes det flere forhold. For det første har jeg på regeringens vegne lovet, at vi ville give oplysninger om vor foreløbige gennemgang af personaleønskerne, og det mener jeg burde kunne indgå i debatten og måske medføre, at man undgik visse fejlforståelser af personalebehovet.

For det andet synes jeg, det er rimeligt, at også svaret til ordførerne kunne indgå i debatten, navnlig da jeg er blevet oplyst om, at der har indtegnet sig 37 talere, som jeg formodentlig også skal svare nogle af i hvert fald.

Endelig finder jeg, at det vil være rimeligt at komme med nogle kommentarer til mindretalsudtalelsen i betænkningen.

Hvad først angår ordførerne, har jeg kun en enkelt bemærkning til hr. Stetter. Jeg skal helt forbigå hr. Stetters angreb på statsministeren og regeringen for letsindighed og uansvarlighed, men kun på ét punkt be-

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]
 grunde endnu en gang, hvorfor det efter min opfattelse også måtte være i overensstemmelse med hr. Stetters egen beslutning, at vi foreslog at udsætte afstemningen fra juni måned til senere. Som hr. Stetter måske vil erindre, var hovedbegrundelsen, at vi på det tidspunkt, da vi bad om udsættelsen af folkeafstemningen, blev vidende om, at Sverige ikke ville have tilendebragt forhandlingerne i juni måned. Hr. Stetter har selv været med til at vedtage dagsordener her i folketinget, hvor vi har erklæret, at en forudsætning var, at også Sverige fik ordnet sine forhold eller fik en tilfredsstillende løsning, sådan som vi har formuleret det; andre har formuleret det: fik ordnet forholdene til fællesmarkedet. Det vidste befolkningen altså ikke noget om i juni måned, og som hr. Stetter måske også ved, var der netop krise i juni måned i forhandlingerne med Sverige. Jeg var selv med til at udrede nogle af trådene i disse forhandlinger, og jeg tror, det havde været højst uhensigtsmæssigt, hvis vi havde haft en afstemning på det tidspunkt.

Jeg vil gerne takke venstres og det radikale venstres ordførere for deres indlæg. Navnlig synes jeg hr. Nyboe Andersens indlæg var særdeles overbevisende.

Hr. Morten Lange fremsatte en række betragtninger, som jeg mener er i strid med kendsgerningerne. Hr. Morten Lange siger, det er meget godt, at vi fra socialdemokratiet har givet garantier, og hr. Morten Lange er måske villig til at acceptere disse garantier, så længe vi har en socialdemokratisk regering, men det har vi jo ingen grundlovsikring af. Jeg havde lyst til at sige, at det er jo ikke engang altid, vi har en SF-sikring af det. Men sagen er jo den, at vi har fremiagt de betingelser, vi har stillet i fællesmarkedet, i markedsudvalget, og mig bekendt har ingen borgerlige partier i dette ting taget afstand fra disse betingelser og den forståelse, som går ud på, at fordelingspolitik er og forbliver et nationalt anliggende. Det har oven i købet hr. Hilmar Baunsgaard erklæret blot var en gentagelse af det, den tidligere markedsminister havde fremsat ønske om under forhandlingerne, da man ansøgte om medlemskab. Det vil altså sige, at det ville være temmelig usandsynligt — det vil jeg gerne have bekræftet fra de bor-

gerlige politikeres side — at man, selv om man skulle komme i den ulykkelige situation ikke at have en socialdemokratisk regering, skulle fravige den betingelse, Danmark på dette punkt har stillet under forhandlingerne.

Hr. Morten Lange var inde på strukturomlægninger af landbruget, og jeg synes nok, det var en lidt fantastisk fremstilling, der her bliver givet af de faktiske forhold. Sandheden er, at vi under alle omstændigheder skal have en strukturomlægning af landbruget og har været inde i den igennem flere år. Men det kan ikke benyttes som et argument for, at det ikke vil betyde noget meget væsentligt økonomisk for Danmark at få 2-3 milliarder kr. for de landbrugsvarer, vi i dag kan producere, efter den landbrugsordning, vi kan komme ind i. Det indebærer jo ikke, at vi ikke fortsat kan omlægge vort landbrug og efterhånden også må nedlægge et vist større antal, men i en længere overgangsperiode, som jeg vil skønne vil vare 8-12 år, vil vi have en stor valutaindtægt af dette landbrug, som kan bruges til at finansiere den fortsatte industrialisering med her i landet. Det har altså, som hr. Nyboe Andersen sagde det, betydning for beskæftigelsen i landbruget, idet der vil blive tale om nedlæggelse af et meget stort antal landbrug meget pludseligt, hvis vi ikke bliver medlem af fællesmarkedet, og dermed vil man få alle disse problemer med, hvor man skal gøre af disse folk, og hvordan man socialt skal behandle dem, hvad der vil koste mange penge, men det har også betydning for industriens arbejdere og funktionærer. For det første direkte for de industrier, som producerer varer, der er produceret af landbruget. Disse varer vil nemlig ikke blive anerkendt som industrivarer i fællesmarkedet, og derfor vil man få en nedlæggelse af en række af disse virksomheder og en indskrænkning af deres produktion. Det gælder også transporterhverv og handels- erhverv i forbindelse med landbruget. For det andet vil det i høj grad påvirke industriens muligheder, at man ikke får så gode finansieringsvilkår, som man har i dag, og som man navnlig vil få, hvis man kommer ind i fællesmarkedet. Sandheden er jo den, at man må risikere, at en del af de korte lån, der er givet på det private lånemarked, ikke kan fornys, hvis de private långivere

et man, selv om lykkelige situationer demokratisk retfærdighed, Dan- tillet under for-

de på struktur- og jeg synes især den økonomiske fremstilling, faktisk forhold alle omstændigheder omlægning af alle i den igennem vil benyttes som vil betyde noget sk for Danmark og de landbrugs- uocere, efter den komme ind i. Det ikke fortsat kan efterhånden også antal, men i en som jeg vil skønne re en stor valuta- , som kan bruges atte industrialise- har altså, som hr. et, betydning for ret, idet der vil af et meget stort seligt, hvis vi ikke rkedet, og dermed blemer med, hvor , og hvordan man m, hvad der vil det har også be- rbejdere og funk- irekte for de indu- er, der er produce- varer vil nemlig m industrivarer i vil man få en ned- lisse virksomheder deres produktion. erhverv og handels- d landbruget. For grad påvirke indu- an ikke får så gode man har i dag, og hvis man kommer ndheden er jo den, en del af de korte private lånemarked, e private långivere

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]
regner med, at Danmarks økonomi bliver forværret, hvad enhver, der ikke hedder Morten Lange — måske oven i købet også hr. Morten Lange — må erkende at den vil blive.

Det var overraskende, at SF's talsmand i dag ikke var sikker på, om man skulle have en frihandelsaftale, hvis vi ikke blev medlem af fællesmarkedet. Jeg har læst modstandere af fællesmarkedet, som alle har slået til lyd for, at man skulle lave en frihandelsaftale, og som netop har brugt det, at man ville indgå en frihandelsaftale, som et argument for, at dansk industri ville kunne stå lige så godt.

Jeg synes nok, det var særlig interessant, at det, der blev det ægte alternativ, som hr. Morten Lange kaldte det, det var en nordisk union. Statsministeren og jeg er lige kommet tilbage fra det nordiske statsministermøde, og den udtalelse, der dér blev afgivet enstemmigt af samtlige statsministre og markedsministre, sagde klart, at EF og en nordisk union ikke kan være alternativer. Det er altså lige det modsatte af, hvad hr. Morten Lange mener. Jeg kender heller ingen borgerlige partier, der opfatter det som alternativer. Her har vi altså 3 socialdemokratiske regeringer, som ikke kan se, at det er alternativer.

I forbindelse med spørgsmålet om bureaukratiet var det måske af betydning, at jeg nævnte, hvad regeringen skønner bliver de nyansættelser, man skal have i den danske statsadministration, hvis vi bliver medlem af fællesmarkedet. Vi har, som markedsudvalgets medlemmer vil vide det, indhentet personaleønsker i alle styrelserne, vi har gennemgået dem kritisk, og vi har reduceret ønskerne, således at regeringens bedømmelse nu er, at der vil blive behov for godt 200 nye medarbejdere, hvoraf de ca. 80 er akademikere.

Heri er ikke indregnet toldvæsenets behov. Vi har bedt administrationsdepartmentet om, på samme måde som de har gennemgået landbrugsministeriets behov, at gennemgå toldvæsenets behov, og vi regner med, at vi kan afgive foreløbige tal for det specielle behov på toldområdet i løbet af ca. 14 dage. Det vil altså sige inden folkeafstemningen, så man ved, hvad det er, der kan blive tale om. Jeg regner også med, at vi vil have mu-

lighed for at foretage en lignende opgørelse over, hvor mange toldfolk vi skulle have, hvis vi ville lave en frihandelsaftale, hvor der jo skal indgås arrangementer med oprindelsescertifikater og andet. Der vil også være et behov for flere toldere, hvis vi gennemfører en frihandelsaftale.

De administrationsområder, der navnlig får øget personalebehov, er landbrugsministeriet, handelsministeriet og markedssekretariatet.

Jeg skal så vende mig til mindretalsbetænkningen, idet jeg indledningsvis gerne vil takke markedsudvalget for det store arbejde, man har udført, og for den diskussion, vi har haft om alle de mange besvarelser, som regeringen har måttet give markedsudvalgets medlemmer. Jeg vil gerne takke både flertallet for dets betænkning, som jo fuldt og helt bakker regeringens politik op, og mindretallet for dets betænkning, ikke fordi det følger regeringens politik op, men fordi det, i øvrigt velskrevet, giver en række argumenter for, hvorfor en del nejsigere siger nej — det må forstås som SF og de her i folketinget repræsenterede socialdemokrater.

Når jeg vil takke, er det, fordi jeg mener, at vi her har fået en mulighed for allerede i dag at tage fat på nogle af de begrundelser, som mindretallet giver for, at man skal holde sig uden for fællesmarkedet, idet jeg finder, at flere af disse begrundelser bygger på misforståelser og ukendskab til de faktiske forhold. Det vil jeg gerne have lov til at dokumentere.

Mindretallet siger i sin betænkning, at det er helt enig i, at vor tid kræver yderligere internationalt samarbejde, og det var jo på linje med hr. Morten Langes tale. Men nu forstår man på hr. Morten Lange, at der er ikke ret mange, der er værdige til et sådant samarbejde. Vesteuropæerne er ikke værdige, kommunisterne i Italien og i Østeuropa er nogle gamle, konservative, forbenede nogle; så er der næsten ikke andre tilbage end USA og Japan samt u-landene. Jeg ved ikke, om vi dér skal indgå et markedssamarbejde. Sagen er nemlig den, at Danmarks geografiske beliggenhed har medført og fortsat vil medføre, at et økonomisk, handelsmæssigt samarbejde først og fremmest må foregå med de vesteuropæiske lande, og der er ikke noget alternativ til et sådant handels-

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]
mæssigt og økonomisk samarbejde med nogen som helst andre lande på globussen. Det betyder ikke, at vi ikke også kan handle med andre lande, naturligvis, men det betyder, at vi kan ikke bygge vor velstand på andet end en væsentlig handel med Vesteuropa og på de betingelser, dette Vesteuropa beslutter at lægge frem med de økonomiske rammer.

Vesteuropa har nu dannet en toldunion, i hvilken England under alle omstændigheder vil indgå, og det vil sige, der i det mindste er 8 lande i Vesteuropa, hvis vi ser bort fra Norge og Danmark, heraf de 4 største vesteuropæiske lande, der har dannet et forpligtende europæisk samarbejde, igennem hvilket de vil fastlægge rammerne for det økonomiske samkvem og det økonomiske samarbejde. Hvad enten vi laver en frihandelsaftale med disse lande, eller vi går ind som medlem, så bliver vi totalt afhængige af de beslutninger på det økonomiske område, der træffes, idet dansk erhvervsliv er indstillet på samhandel med disse lande.

Hvis vi nu ser på det, hr. Morten Lange også var inde på, hvad man kan samarbejde om, så er det ikke blot det, vi i dag har fastlagt ved at have skrevet Romtraktaten under og anbefale, at vi tilslutter os dette samarbejde i form af en toldunion, af landbrugsordningerne og af en handelspolitik. Det, der nu formuleres i forberedelserne til det kommende topmøde, drejer sig om nye konkrete samarbejdsområder: miljøpolitik, industripolitik, forholdet over for multinationale selskaber og valutarisk samarbejde. Findes der nogen andre internationale organer, gennem hvilke vi kan gennemføre realistiske bestræbelser for at løse disse problemer?

Vi tager først forureningen. Forureningens internationale aspekter er først og fremmest industrilanden problem; derfor er FN og FNs organer ikke for tiden egnede til forpligtende løsninger, u-landene vil ikke påtage sig forpligtelser til ikke at udnytte råvarer og andet, som de føler vi andre har drevet rovdrift på i hundredvis af år og er kommet forud for dem med. Det er de rige industrialiserede lande, der må påtage sig forpligtelsen til at begynde at gennemføre en forureningsbekæmpelse, og her er Vesteuropa det eneste forum, så længe øst-vest-problemet ikke er løst. Der er altså intet

realistisk alternativ til Vesteuropa, hvad angår miljøpolitik i øjeblikket.

Hvad angår industripolitikken, så ligger det i sagens natur, at det, man kan komme videre med i samarbejdet, når vi nu har fjernet de indbyrdes toldsætter, det er at fjerne en række ikke-toldmæssige handelsbarrierer. Det kan vi naturligvis kun gøre over for de lande, vi indgår i et tæt samarbejde med, idet der bliver tale om, at vi skal forsøge at fjerne skjulte handelshindringer for at gøre denne samhandel, vi har skabt, endnu friere og mere lige. Men det kan vi kun gøre, hvis vi indgår et forpligtende samarbejde med dem. Hvis vi ikke indgår et forpligtende samarbejde med dem, så må vi tilpasse os det, de nu i fremtiden vil vedtage på disse områder, ellers kan vi ikke handle med dem, og ellers kommer vi til at handle med dem på dårligere konkurrencemæssige vilkår end dem, der gælder for deres egne erhvervsdrivende.

Det samme gælder, hvad der vedtages om teknologi og om videnskabeligt samarbejde. Her har man besluttet at gå videre med teknologisk samarbejde og videnskabeligt samarbejde. De lande, der slutter frihandelsaftaler, kan prøve, som Sverige gør, at spørge, om de alligevel må være med, selv om de ikke er egentlige medlemmer. De kommer ikke med på samme måde, som medlemslandene gør, fordi man ikke vil have, at de kommer til at sidde i de besluttende organer. I disse situationer er Danmark i EF som medlem altså også den eneste realistiske mulighed, hvis vi vil have fordele selv.

Hvad angår de multinationale selskaber, så er det jo rigtigt, som mange modstandere siger, at problemet kan kun løses fuldstændigt, hvis man gør det på global basis. Men der findes ikke nogen realistisk mulighed for, at man kan gennemføre en løsning på global basis. FN kan ikke gennemføre forpligtende foranstaltninger over for multinationale selskaber; den eneste realistiske mulighed er EF, og det er også det eneste sted, hvor man har formuleret en politik, der skal løse problemerne med hensyn til de multinationale selskaber.

Det samme gælder det valutariske samarbejde. Også dér vil det mest ideelle være at få en global løsning gennemført af den internationale valutafond og bank, men chancen for at nå til en global løsning er langt større,

[Minist
hvis vi
problem
merne i
USA, se
Og der
ind i det
mer til
kommer
Det, der
nogle f
linger n
del, er
handle
som et
have n
flydelse
mellem
nen er
nationa
chance
plan, h

Må j
landen
tiden
ønsker
på mis
jeg, m
for, hv
bistan
sætte
går, n
man s
det fo
til u-l
hvis v
jeg vil
der vi
stå ud
ringer
sektor
hvis c
ramm
at ge
som r
Hr.
dreta
diske
før.
Lang
op af
fordi
tende
mulig

1, hvad an-

1, så ligger
can komme
vi nu har
det er at
ge handels-
is kun gøre
et samarbej-
1, at vi skal
shindringer
i har skabt,
i det kan vi
igtende sam-
ke indgår et
em, så må vi
n vil vedtage
i ikke handle
til at handle
rencemæssige
or deres egne

r vedtages om
gt samarbejde.
gå videre med
videnskabeligt
slutter frihan-
Sverige gør, at
være med, selv
medlemmer. De
me måde, som
an ikke vil have,
de besluttende
r Danmark i EF
meste realistiske
ordele selv.
ionale selskaber,
age modstandere
n løses fuldstæn-
global basis. Men
risk mulighed for,
løsning på global
iføre forpligtende
ultinationale sel-
iske mulighed er
ste sted, hvor man
der skal løse pro-
de multinationale

valutariske sam-
nest ideelle være at
mført af den inter-
bank, men chancen
ing er langt større,

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]
hvis vi i Vesteuropa først løser vore egne
problemer og så samlede kan løse proble-
merne i forbindelse med netop Japan og
USA, som hr. Morten Lange var inde på.
Og der er jo ikke tale om, at vi, fordi vi går
ind i dette arbejde, går ind i noget, der kom-
mer til at minde om en handelskrig, og så
kommer til at pådrage os krigsmæssige tab.
Det, der er tale om, er, at hvis man vil opnå
nogle fordele ved de kommende forhand-
linger mellem disse lande om valuta og han-
del, er vi som medlem af EF med til at for-
handle om slutresultatet for disse ting, men
som et lille udenforstående land vil vi ikke
have nogen som helst chance for at få ind-
flydelse, da det så alene vil blive aftaler
mellem Japan, USA og Europa. Konklusio-
nen er altså, at på dette område, det inter-
nationale samarbejde, har vi langt større
chancer for at komme videre på realistisk
plan, hvis vi bliver medlem af EF.

Må jeg sige en ganske enkelt ting om u-
landene. Man siger også, at vi ikke i frem-
tiden vil kunne føre den u-landspolitik, vi
ønsker. Det mener jeg for det første bygger
på misforståelser, og for det andet mener
jeg, man helt ser bort fra, at det afgørende
for, hvor langt man kan gå med u-lands-
bistand, er, hvor meget man har råd til at
sætte til side til det. Vi ser jo, hvordan det
går, når landet har en ringe økonomi: så må
man spare bl. a. på u-landshjælp. Jeg anser
det for helt sikkert, at vi har flere ressourcer
til u-landshjælp som medlem af EF, end
hvis vi kommer til at stå uden for EF, og
jeg vil anse det for særdeles sandsynligt, at
der ville komme forslag, hvis vi kom til at
stå uden for EF, om, at nogle af de nedskæ-
ringer, vi skulle gennemføre på den offentlige
sektor, skulle ramme u-landsarbejdet. Og
hvis det ikke skal det, skal det i hvert fald
ramme en række andre ting, så chancen for
at gennemføre dansk u-landshjælp er større
som medlem.

Hr. Morten Lange nævner ligesom min-
dretalsudtalelsen i betænkningen det nord-
diske samarbejde, som vi også var inde på
før. Jeg forstår meget vel, at hr. Morten
Lange ikke mener, at man kan grave Nordek
op af kisten. Det kan man simpelt hen ikke,
fordi finnerne er afgørende imod en forplig-
tende unionsdannelse. Det vil ikke være
muligt at danne noget, der ligner en union,

da det er imod finsk udenrigspolitik at gå
ind i en forpligtende union, og også af den
grund er Nordek ikke noget alternativ. Men
den væsentligste grund til, at Nordek ikke er
noget alternativ, har jo navnlig hr. Nyboe
Andersen givet klart udtryk for, idet der
ingen mulighed er for at få løst vore økono-
miske problemer, sådan som også socialde-
mokratiets ordfører så klart fastslog.

Må jeg til sidst nævne to ting, som min-
dretalsudtalelsen i betænkningen beskæfti-
ger sig med. Den siger under sammenfat-
ningen, at i 1960'erne stod markedsproble-
met i centrum for de økonomiske bestræbel-
ser, og efter at det nu er blevet løst, bliver
det mere og mere klart, at EF tilsigter en
langt snævrere sammenslutning, og man
nævner en økonomisk og valutarisk union,
fælles udenrigspolitik osv. Efter min mening
er det noget af det mest urealistiske, der
overhovedet er sagt om udviklingen i EF,
for netop de romantiske europæere fore-
stillede sig et forenet Europa og arbejdede i
høj grad ud fra disse tanker om meget høj
integration; det gælder også kendte social-
demokrater. Men udviklingen i fællesmarke-
det er netop gået i retning af et langt mere
nøgternt og jordbundet samarbejde, hvor
man ikke nu mere forestiller sig, at det er et
forenet Europa à la Amerikas forenede
stater, man er ved at danne, men hvor man
netop prøver at løse miljøproblemer, pro-
blemet multinationale selskaber, valutapro-
blemer m.v. Derfor må man vistnok er-
kende, at udviklingen er gået i retning af, at
tingene er blevet langt mere økonomiske,
end nogen af Romtraktatens fædre havde
forestillet sig.

Endelig vil jeg tage fat på det pompøse i
mindretalsudtalelsen, hvor man siger:

„Et folk, der ikke kan sige, hvad det
finder rigtigt, ophører med at være et
folk.“

For det første er der ingen EF-lande, der på
nogen måde vil eller kan hindre Danmark i
at sige, hvad det finder rigtigt. Men for det
andet: hvad hjælper det at råbe ud i den blå
luft? Hvad hjælper det, at man har noget at
sige, hvis man ikke har nogen at sige det
til? Det gælder om på disse områder at være
med og sige det dér, hvor tingene drøftes,
og derfor kunne man snarere sige, at et folk,
der afskærer sig fra at tage medansvar og
øve medindflydelse i retning af, hvad det

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]
finder rigtigt, ophører med at være et folk.
Det er jo i realiteten det, mindretallet fore-
slår, og det er det, jeg på regeringens vegne
indtrængende fraråder.

Statsministeren (*J. O. Krag*): Jeg tror, at
markedsdebatten er gået så langt og har
varet så længe, at der ikke er nogen af os,
der er i stand til at tilføre den noget nyt, og
i erkendelse deraf vil jeg prøve at gøre mit
indlæg forholdsvis kort.

Vi oplevede jo før, at hr. Hilmar Baunsgaard på en fuldstændig berettiget måde gik i rette med sin partifælle hr. Skovmand, og jeg kan ikke lade være med at gøre noget tilsvarende. Jeg må sige, at jeg synes, Socialdemokrater imod EF — og det er klart, at de socialdemokrater, der er imod EF, har ret til at have deres mening og argumentere for deres synspunkt — har misbrugt Palme. Jeg står her med et citat fra den tale, den svenske statsminister og det svenske socialdemokratiske leder holdt på Nordisk Råds møde den 20. februar 1972. Hr. Nyboe Andersen har allerede citeret noget af den; jeg skal tillade mig at citere noget mere. Jeg tror, at når det citat er hørt, vil man forstå, at socialdemokraterne imod EF har misbrugt vores svenske partifælle på en meget alvorlig måde.

Jeg skal tillade mig at citere; jeg har teksten på svensk, men skal gøre forsøg på løbende at oversætte den til dansk:

„Somme tider anvendes i debatten udtrykket „at sige nej til EEC“ som en skillelinje i og mellem de nordiske lande. Det er et misvisende udtryk. I virkeligheden findes der ingen, som vil eller har råd til dette. Vi kan alle glæde os over, at århundredgamle modsætninger på det europæiske kontinent er blevet fjernet, og vi har alle en stærk interesse i at deltage i det stærkt dynamiske samarbejde, der er vokset frem, og som vore økonomier er afhængige af. Det gælder også uafhængigt af den sikkerhedspolitiske grundlinje, vi har valgt.“

Det skal man lægge mærke til at den svenske statsminister siger. Jeg fortsætter citatet:

„Derfor hilser vi også med stor glæde, at de mangeårige bestræbelser på at skabe et vesteuropæisk stormarked omfattende 300 mill. mennesker nu endelig står over

for deres virkeliggørelse. Kernen i markedsamarbejdet er frihandel, afvikling af told og andre hindringer for fri handel. Det er først og fremmest det mål, vi alle på delvis forskellige måder søger at opnå. Vi går ud fra, at der i virkeligheden bliver tale om en ægte og fuldstændig frihandel.“

Jeg tror faktisk, det er fuldstændig umuligt ved nogen som helst fortolkning at tage den svenske statsminister, det svenske socialdemokratiske leder, til indtægt for et anti-EF-standpunkt. Jeg synes, at man her har et klart og positivt udtryk for et ja til europæisk samarbejde. Jeg hører til dem, der fuldt ud respekterer, at den svenske regering ud fra sine neutralitetspolitiske synspunkter ikke vil være fuldt medlem, og som støtter den svenske regering og Sverige i at opnå det tættest mulige samarbejde med EF, som ikke er medlemskab. Så meget om det.

Jeg sagde til indledning, at det nok ikke var muligt at tilføre debatten mange nye argumenter. Det er klart, at jeg som statsminister må anbefale en klar holdning, og jeg vil anbefale et klart ja. Jeg vil begrunde det økonomisk, politisk, industrimæssigt og kulturelt.

Jeg vil begrunde det økonomisk, som det allerede er gjort af andre, der har haft ordet i debatten i dag, med, at hvis vi går med i EF, så får vi en situation, hvor vi kan løse vores betalingsbalanceproblem uden at skulle gribe til midler, der socialt og beskæftigelsesmæssigt er os imod. Det synes jeg er et meget væsentligt argument. Det er, som om man somme tider møder den opfattelse, at det ikke er rigtig fint at bruge økonomiske argumenter. Når jeg tænker på, hvad vi i denne sal, i dette ting, under skiftende regeringer har haft af økonomiske problemer at slås med, så synes jeg nok, det er værd at tage i betragtning, at vi ved medlemskab i EF får en virkelig chance for at få balance i vores udenrigshandel og i vores betalinger. Ja, her er det lige ved, at man siger til os, at det har vi jo allerede, og jeg ved godt, at første halvår næsten mirakuløst har givet os balance i vores betalinger over for udlandet, men vi ved jo også godt, at der vil være faktorer, der trækker i modsat retning. Jeg tvivler ikke om, at vi for året som helhed får et væsentlig bedre resultat, end vi har haft det i tidligere år, men der bliver stadig et restproblem tilbage, og for

[Statsminist
at løse dett
er glade for
tigt, at vi a

Politisk e
elles vil bl
afgørende l
klære mig e
ikke nytte
så tror, at
blive påvir
truffet. Vi
handlingern
er ansøgerk
involveret
EF-landene
over. Nu st
men der ka
vi kan hav
europæisk
miminister
muligheder
centralban
kan jeg ov
kan have
valutarisk
medlem af
dette land

Industri
at hr. Mor
stod tilhær
nen, og de
kan gøre c
folk skulle
løbet af et
handelsorc
sikre på, d
skerne har
ikke har
punkter, f
portvaregr
papir og s
kommer m
Noget ligr
danske inc
jeg siger s
er da klart
ja, så må
Canossa —
forhandle
og det vil
at gøre. M
at man ud
ordning v

[Statsministeren.]

at løse dette restproblem ved midler, som vi er glade for at anvende, tror jeg, det er vigtigt; at vi accepterer medlemskab af EF.

Politisk er der jo ingen tvivl om, at Bruxelles vil blive centrum for en lang række afgørende beslutninger, og dér må jeg erklære mig enig med dem, der siger: det kan ikke nytte noget, at vi ikke melder os ind og så tror, at vi af den grund er frigjort fra at blive påvirket af de beslutninger, der bliver truffet. Vi så det i sommer med valutaforhandlingerne. Vi er ikke medlem af EF, vi er ansøgerland, men vi var jo lige så direkte involveret i disse valutaforhandlinger som EF-landene. Sådant vil det også være fremover. Nu stod den danske krone sig jo godt, men der kan komme andre situationer, hvor vi kan have god brug for at være med i en europæisk aftale, der, som udenrigsøkonomiministeren var inde på det, giver os muligheder for at trække på andre landes centralbanker. Under alle omstændigheder kan jeg overhovedet ikke forstå, at nogen kan have indvendinger imod et europæisk valutarisk samarbejde. Det må for ethvert medlem af dette ting, for enhver borger i dette land være en fordel.

Industriudvikling — jeg lagde mærke til, at hr. Morten Lange sagde, at på det punkt stod tilhængerne vel svagest i argumentationen, og det er for så vidt rigtigt, som vi jo kan gøre os håb om, at vi, hvis det danske folk skulle stemme nej den 2. oktober, i løbet af et års tid kan få en eller anden frihandelsordning for industrivarer. Vi er ikke sikre på, den bliver 100 pct. Vi ved, at svenskerne har deres ordning klar, og vi ved, de ikke har været lige glade for den på alle punkter, fordi de to vigtigste svenske eksportvaregrupper — de, der er knyttet til papir og stål — ikke er med, men først kommer med efter en lang overgangsperiode. Noget lignende kunne jo hænde for vigtige danske industriprodukter. Det er ikke noget, jeg siger som en trussel eller som et håb. Det er da klart, at forkastes tilslutningen til EF, ja, så må vi — jeg har brugt ordet gå til Canossa — så må vi selvfølgelig gå ned og forhandle for at få den bedst mulige ordning, og det vil denne regering også være rede til at gøre. Men jeg advarer bare mod at tro, at man uden videre får en næsten lige så god ordning ved at stå udenfor, for det gør man

ikke, man får et minus på landbruget, man får et minus på fiskeriet, og man kan ikke være sikker på at få så god en industrifrihandelsordning, som dansk økonomi behøver.

Men her skal man også være opmærksom på, at industriel udvikling ikke kommer af sig selv. Jeg var for et par dage siden på besøg på Danfoss, en stor dansk virksomhed, der har råd til at investere store midler i forskning og teknologi. Hvor mange danske virksomheder har det? Er vi ikke netop interesseret i at komme ind i et europæisk samarbejde, hvor der udveksles forskningsresultater og teknologiske metoder til større produktivitet i industrien? Jeg tror altså, at også industripolitisk er vi interesseret i EF.

På det kulturelle og uddannelsesmæssige område gør det vel ikke den store forskel, om vi bliver medlem af EF eller ej, men jeg vil mene, at for enhver ung dansker under uddannelse — og vi sigter jo på en fremtid, hvor enhver ung får en uddannelse — må det dog være en enorm chance at være med i et åbent samarbejde i Europa, hvor man på virksomheder i udlandet, på skoler i udlandet, på universiteter i udlandet som dansker kan gå ind og få del i en fælles europæisk kultur og viden. Sandheden er jo, at vi skal helt tilbage til tiden før 1914 for at kunne huske et åbent Europa; dengang var der vel ikke en håndværkssvend, der ikke tog arbejde i et andet europæisk land, inden han endeligt etablerede sig i sit eget land. Det kan ikke være noget dårligt igen at få et åbent Europa; det må være en fordel. Det kan ikke være noget dårligt for arbejderne, for funktionærerne, for studenterne, for lærerne; det må være en fordel.

Så nævner hr. Morten Lange landbruget og siger, som om det var noget meget væsentligt, at antallet af landbrug i løbet af en årrække vil blive reduceret så og så meget — udenrigsøkonomiministeren har allerede været inde på det. Ja, det er da fuldkommen rigtigt, men produktionsmassen i dansk landbrug vil ikke blive formindsket. Jeg vil da snarere tro, at vi om 10 år har en betydelig større landbrugsproduktion end i dag, og den skal da afsættes, og den skal da afsættes til rentable priser. Jeg mener bestemt ikke, at vi skal gå ind i fællesmarkedet alene for landbrugets skyld — det tror jeg ikke engang

(Statsministeren.)

hr. Anders Andersen ville sige — men jeg mener, vi skal tage med i betragtning, som udenrigsøkonomiministeren også sagde det, at her ligger milliardbeløb. Har vi råd til bare at sige nej tak til dem? Og har de partier, der skulle repræsentere den dårligst betalte del af den danske befolkning, råd til at sige nej til det? Jeg mener det ikke.

Man nævner Norge, og jeg ved da godt, at Norges standpunkttagen vil spille en stor rolle for den danske befolkning, når folkeafstemningsdagen kommer, og jeg tvivler heller ikke om, at den vil spille en stor rolle på socialdemokratiets kongres. Men jeg kan ikke lade være med at tage i betragtning, at der jo i løbet af de senere måneder er sket vigtige ting i Norge, som må påvirke os. Den dag, udenrigsøkonomiministeren og jeg skrev under på traktaterne i Bruxelles, var vi jo ikke alene, da havde vi også den norske statsminister med og den norske handelsminister, den britiske premierminister og hans markedsminister. Norge har skrevet under. Norge har fundet, at efter lange og vanskelige forhandlinger havde man nået et resultat, der også med hensyn til landbrug og fiskeri var acceptabelt for den norske regering og for flertallet i det norske storting. Her må jeg måske tillade mig, da dette jo er et politisk anliggende af stor betydning, at nævne, at der på det norske LOs kongres var et meget stort flertal for norsk tilslutning til EF, og på det norske arbejderpartis kongres var et meget stort flertal for norsk tilslutning til EF. Det gør i hvert fald indtryk på mig og bevirker, at jeg ikke uden videre kan sige, at nu er det hele afhængigt af, hvad Norge gør. Jeg mener, at der er så væsentlige faktorer i Norge, der har ytret sig, og som har sagt ja, at det i og for sig besvarer et meget væsentligt spørgsmål for os.

Det nordiske samarbejde — ja, dér nævnedes udenrigsøkonomiministeren det nordiske statsministermøde, som vi holdt den 1. september. Det var da et vældig klart møde. Hvis man læser communicateet fra det, vil man se, at der var ingen vaklen, der var en klar opslutning af, at Danmark og Norge søger medlemskab, håb om, at folkeafstemningen siger ja, og svensk tilslutning til, at den afgørelse, det danske og norske folk måtte træffe, vil Sverige støtte. Der var et klart ja til et fortsat nordisk

samarbejde, og der var, som flere af talerne her har været inde på det, et indhold i de opgaver, de nordiske regeringer stillede hinanden over for et fortsat nordisk samarbejde.

Lad mig så sige til sidst, at man somme tider hører den opfattelse — jeg tror også, hr. Morten Lange var inde på den — at det er da bedre at stå udenfor, for så har man jo en forhandlingsposition. Jeg tror, det er helt forkert. Jeg tror, at det land, der har mulighed for at blive medlem, skal udnytte den mulighed. I det øjeblik, Danmark sidder sammen med Norge — håber jeg — sammen med England, sammen med Holland, Belgien, Luxembourg osv. i Ministerrådet og i de andre organer og forhandler tingene, så har vi en forhandlingsposition. Hvis vi derimod i en misforstået opfattelse af situationen siger nej til at blive medlem, så tror jeg, at vor forhandlingsposition kan ligge på et meget lille sted.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs: Jeg vil gerne, hvis det er muligt, søge at afslutte debatten omkring statsminister Palmes opfattelse af det nordiske samarbejdes muligheder fremover, hvis Danmark eller Norge eller både- og bliver medlem af EF. Flere talere har jo i dag citeret Palme for hans tale i Nordisk Råd i år. Jeg har også læst den, og jeg hæfter mig ved andre afsnit i denne tale end de afsnit, der er refereret her. Jeg vil gerne citere følgende:

„Vort samarbejde har altid været præget af en gensidig respekt.“ ...

„Heraf følger, at vi i Norden støtter vore nordiske naboers stræben efter at hævde deres nationale interesser, sådan som de selv definerer dem.“

På spørgsmålet, om Norden skal splittes, svarer Palme ikke direkte, men siger følgende passus:

„Men det ligger i sagens natur, at vore naboer som medlemmer kommer til at rette deres opmærksomhed på samarbejdet i Bruxelles, de kommer til at engagere sig både politisk og administrativt.“

Det var netop, hvad jeg også citerede Carl Lindbom for i min tidligere korte bemærkning.

Men uanset, hvordan jeg nu personlig

7119

[Hjortnæs]
fortol
samar
de me
lægge
krate
op v
mod
bekla
går je
at ha
for, a
hvis
af EL

St
jo ik
jo v
Hjor
til a
har
dem
til il
EF,
var

F
F
den
orde

1) S

2)

3) I

4) I

I

5)

I